

WIADOMOŚCI HANDLU ZAGRANICZNEGO

*informacje
polityczno-
gospodarcze*

ROK IV

21 MAJ

1953

Nr. 18 (101)

Nr. egz.

000310

Tylko do użytku służbowego

S P I S R Z E C Z Y

/wazniejsze informacje/

Str.

I. POLITYKA GOSPODARCZA

Zwiazek Socjalistycznych Republik Radzieckich	Rozwoj stosunkow finansowo-kredytowych . . .	1
Albanska Republika Ludowa	Wykonanie planu gospodarczego I kwartalu 1953 r.	6
Bulgarska Republika Ludowa	Przedterminowe wykonanie planu pięcioletniego	6
	Wykonanie planu gospodarczego I kwartalu 1953 r.	8
Chinska Republika Ludowa	Budzet na 1953 r.	9
Czechosłowacja	Wykonanie planu gospodarczego I kwartalu 1953 r.	11
Niemiecka Republika Demokratyczna	Wykonanie planu gospodarczego I kwartalu 1953 r.	13
Rumunska Republika Ludowa	Wykonanie planu gospodarczego I kwartalu 1953 r.	14
Węgierska Republika Ludowa	Wykonanie planu gospodarczego I kwartalu 1953 r.	14
		17
Francja	Sytuacja gospodarcza	23
Niemcy zachodnie	Sytuacja gospodarcza	39
Wielka Brytania	Sytuacja gospodarcza	53
Indie	Sytuacja gospodarcza	58
Japonia	Sytuacja gospodarcza	69

II. UMOWY HANDLOWE I PRATNICZE

73

III. C z A

Redakcja i administracja :

Polska Izba Handlu Zagranicznego, Warszawa, ul. Hoza 35, tel.860-41

P.I.H.Z. Nr.311, dn.20.V.1953 r. Nakład: 400 egz. Format A4.

POLITYKA GOSPODARCZA

Kraje obozu pokoju

ZWIĄZEK SOCJALISTYCZNYCH REPUBLIK RADZIECKICH

Rozwój stosunków finansowo-kredytowych w Związku Radzieckim

Ważnym czynnikiem radzieckiej polityki zagranicznej, której naczelną zasadą jest idea samostanowienia narodów przy równoczesnym poszanowaniu suwerenności innych państw - są stosunki handlowe i finansowe z zagranicą.

Pierwszy układ handlowy pomiędzy Z.S.R.R. z jednej strony, a krajem kapitalistycznym /z W. Brytanią/ z drugiej zawarty został w marcu 1921 r. Układ ten zainicjował wymianę handlową i stosunki finansowe, które z biegiem czasu uległy daleko idącym przeobrażeniom. W artykule tym omówimy pokrótce rozwój tych stosunków.

W pierwszych latach istnienia Związku Radzieckiego państwa kapitalistyczne zastosowały wobec niego politykę bojkotu finansowego w formie blokady dewizowej i kredytowej. Blokady dewizowa, polegająca na odmowie przyjmowania od radzieckich central handlu zagranicznego należności w dewizach za towar zakupione zagranicą, uchylono w roku 1921 zastępując ją blokadą kredytową. Zmierzała ona do tego by Związek Radziecki skłonić do przyjęcia pożyczek i kredytów zagranicznych na upokarzających warunkach uzależniając go w ten sposób od świata kapitalistycznego. Próby te spaliły się panewce w miarę wzrostu potęgi Związku Radzieckiego.

Odbudowę gospodarki radzieckiej, industrializację i kolektywizację rolnictwa zrealizowano pod kierownictwem WKP(b) w oparciu o krajowe źródła akumulacji gospodarki socjalistycznej bez uciekania się do upokarzających pożyczek i kredytów. Rząd radziecki nie odrzucał możliwości korzystania z kredytów zagranicznych w handlu zagranicznym, jeżeli warunki na jakich je oferowano nie nosiły charakteru dyskryminacji, nie przeszkadzały możliwości importu sprzętu i maszyn i przyczyniały się do przyspieszenia rozmachu budowania podstaw socjalizmu w Związku Radzieckim. W miarę umacniania się państwa radzieckiego kraje kapitalistyczne rezygnowały coraz bardziej z polityki blokady kredytowej.

Początkowo główną formą kredytu były towary eksportowane do Związku Radzieckiego na kredyt udzielany przez dostawców zagranicznych. Banki kapitalistyczne odrzuciły propozycję eksportowania weksli radzieckich, na przyjętych w obrocie międzynarodowym warunkach, co sprawiło, iż kredyty nosiły charakter krótkoterminowy. Były one bardzo drogie i miały wiele ujemnych stron: ze względu na asortyment towarów kupujący był ograniczony w wyborze kontrahentów; nie wszyscy do-

stawcy mogli przy tym udzielać kredytów towarowych. Podciągane za sobą ponadto ukrytą wyższkę cen, spowodowaną częstym wliczaniem przez firmy zagraniczne kosztów ryzyka kredytowego do cen towarów.

Najkorzystniejszą postacią kredytu krótkoterminowego jest kredyt bankowy i korzystający bowiem z takiego kredytu nie potrzebuje przy wyborze towaru wiązać się z jakimś określonym kontrahentem. W następstwie jednak blokady finansowej stosowanej przez banki państw kapitalistycznych wykorzystanie kredytów bankowych mogło następować w wolniejszym tempie niż kredytów handlowych. Wahania w polityce prowadzonej przez państwa kapitalistyczne w stosunku do Z.S.R.R. znajdowały swój wyraz w ustosunkowaniu się do państwa radzieckiego, dlatego też proces zaciągania zagranicznych pożyczek bankowych przez centrale radzieckiego handlu zagranicznego postępował nierównomiernie. Relatywnie nieznaczny też był rozmiar kredytów bankowych zaciągniętych przez Związek Radziecki w stosunku do radzieckiego bilansu płatniczego.

W roku 1926 firmy prywatne w poszczególnych państwach kapitalistycznych rozpoczęły udzielać radzieckim centralom importowym kredyty za zabezpieczeniem wekslowym. Z kredytów tych firm z gwarancją państwową w wysokości 60-70% korzystał Związek Radziecki. W latach 1926 - 1936 dla finansowania importu z Niemiec, W. Brytanii i Włoch, w mniejszym zakresie importu z Norwegii, Danii, Szwecji, Czechosłowacji, Finlandii i Japonii. Kredyty te przyczyniły się do polepszenia stosunków kredytowych z zagranicą i prowadziły do pewnego potania kosztów samych operacji kredytowych. Od tej pory banki kapitalistyczne zaczęły dyskontować weksle radzieckie gwarantowane przez rządy odpowiednich państw kapitalistycznych przy zastosowaniu obowiązującej stopy dyskontowej.

Pierwszym i najpoważniejszym kredytodawcą Związku Radzieckiego w pierwszych latach tego okresu stosunków finansowych były banki londyńskie. Za przykładem Wielkiej Brytanii poszły wkrótce Niemcy udzielając Z.S.R.R. kredytów bankowych. Znaczenie Niemiec w tej dziedzinie wzrosło się szczególnie w chwili kiedy konsorcjum banków niemieckich na czele z Deutsche Bank w Berlinie zawarły umowę z Bankiem Państwowym Z.S.R.R. w sprawie udzielania kredytów radzieckim centralom handlu zagranicznego. Kredyty wekslowe - w wysokości 75 mln RM przeznaczone były na zakup towarów w Niemczech. Wystawiało radzieckie przedstawicielstwo handlowe. Były one zaopatrzone w żyro niemieckiego banku państwowego. Równocześnie zaoferowały swoje kredyty banki nowojorskie.

Formy kredytów bankowych były bardzo rozmaite. Na pierwsze miejsce wybijały się kredyty akceptacyjne. Banki zagraniczne akceptowały traty, wystawiane przez sprzedawców zagranicznych. Tą drogą sprzedawcy ci otrzymywali szanse dyskontowania akceptowanych trat. Termin ważności tych trat ustalono przeciętnie na trzy miesiące, dając tym samym Związkowi Radzieckiemu zwłokę, dzięki której mógł on zgromadzić w terminie ważności traty, dewizy zagraniczne. Obok kredytów akceptacyjnych nabrało większego znaczenia redyskontowanie trat ciągniętych przez przedstawicielstwo zagraniczne.

W tym samym okresie do dyspozycji radzieckiego eksportu banki zagraniczne postawiły kredyty lombardowe. W latach 1925/26 banki te dokonywały wypłat na podstawie depesz Banku Państwowego Z.S.R.R. awizujących wysyłkę dokumentów towarowych na adres kupującego.

W większym jeszcze stopniu korzystano z pożyczek zagranicznych w okresie pierwszej pięciolatki stalinowskiej. Spadek importu spowodowany uniezależnieniem się gospodarki radzieckiej od dostaw zagranicznych i związane z tym wzrastające saldo dochodów bilansu handlowego, a także wzrost zapasu złota sprawiły, iż Związek Radziecki w krótkim okresie mógł pokryć swoje zadłużenie wynikające z zaciągniętych pożyczek.

W związku z rozwojem gospodarczym i politycznym państwa radzieckiego pod koniec drugiej pięciolatki nastąpił przełom: zaczęły napływać zagraniczne oferty na kredyty długoterminowe. Z ofert tych Związek Radziecki w wielu wypadkach korzystał. I tak otrzymał on w latach 1935/37 kredyt 200 mln marek niemieckich na okres 5 lat ze strony konsorcjum banków niemieckich, gwarantowany w 70% przez rząd niemiecki. Kredyt ten umożliwił Związkowi Radzieckiemu regulowanie gotówką należności za towary importowane. Kredyt ten był przy tym znacznie tańszy od poprzednich kredytów handlowych. Znaczenie zaciągniętych kredytów długoterminowych polegało na tym, że umożliwiły one rozszerzenie importu urządzeń i maszyn dla przemysłu radzieckiego nie pociągając za sobą konieczności natychmiastowych płatności w dewizach wpływających z eksportu.

W porównaniu z bilansem Rosji carskiej bilans płatniczy carska Rosja Radzieckiego został poważnie przekształcony. Rosja posiadała stale ujemny bilans płatniczy, który zamienił się w kraj dłużniczy w stosunku do innych państw kapitalistycznych. Wywóz złota odgrywał w tym okresie skromną rolę. W okresie Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej trzeba było na nowo zorganizować handel zagraniczny. W ciągu pierwszych pięciu lat radziecki bilans handlowy wykazywał jeszcze saldo ujemne w przeciętnej wysokości 500 mln rubli. W okresie następnych pięciu lat zamieniło się ono w saldo dochodowe.

W Związku Radzieckim państwo ma monopol na handel zagraniczny i na posiadanie dewiz. Kontrola przywozu i wywozu dewiz, a także kontrola umów zawieranych w dewizach zagranicznych na celu: powiększenie rezerw dewizowych państwa, ustalanie dokładne procedury przekazywania należności i po-
działowania należności wpływających w dewizach.

Tym samym Państwo radzieckie może wyznaczać zarówno rozmiary obrotów swojego handlu zagranicznego jak i bilansu płatniczego.

Bilans płatniczy Z.S.R.R. obejmuje następujące pozycje:

1. Płatności dokonane w ramach obrotów handlu zagranicznego
2. Usługi /żegluga, frachty, łączność, dochody i wydatki związane z operacjami bankowymi, koszty utrzymania aparatu handlowego

3. Inne płatności, włącznie z zakupami i sprzedażami gotówkowymi w walucie i czeków jak również wpływami z tytułu ruchu podróży
4. Ruch kapitału /umowy kredytowe krótko - i długoterminowe, etc/.
5. Dochody i wydatki budżetu państwowego w walucie /opłaty konsularne koszty utrzymania służby zagranicznej etc/.

Radziecki bilans płatniczy może być wyrównywany w drodze sprzedaży lub zakupów złota. Trzeba przy tym jednak pamiętać o tym, że ewentualna sprzedaż złota niekoniecznie musi być wynikiem ujemnego bilansu płatniczego. Tłumaczyć to należy z jednej strony tym, że Z.S.R.R. zajmuje jedno z czołowych miejsc, jeżeli chodzi o wydobycie złota, z drugiej zaś tym, że rezerwy dewizowe Banku Państwowego składają się tylko z walut wymienialnych. Radzieckie ustawodawstwo dewizowe zakazuje wwozu i wywozu rubla i obligacji pożyczek państwowych. Wskutek tego pieniądź ten i obligacje emitowanych przez państwo pożyczek nie mogą być przedmiotem obrotów i notowań na rynkach zagranicznych; nie mogą one być również przedmiotem ani gry giełdowej ani też środkiem interwencji dewizowej państw imperialistycznych.

Ustawa z dnia 19 lipca 1926 zakazuje wywozu zagranicę waluty radzieckiej, a ustawa z dnia 21 marca 1928 reglamentowała wóz dewiz zagranicznych do Związku Radzieckiego. Rozliczenia w obrotach handlu zagranicznego dokonywane są w rublu zgodnie z urzędowym kursem dewiz zagranicznych. Kurs rubla do dewiz zagranicznych ustalany jest przez rząd radziecki działający za pośrednictwem banku państwowego. Uchwała Rady Komisarzy Ludowych z dnia 29.II.1936 r. ustaliła kurs rubla w wysokości 1 Rubel = 3 fr.fr. W okresie tym Francja była jedynym państwem, które utrzymało cenę złota na starym poziomie. Dlatego ustalenie kursu rubla w stosunku do franka francuskiego oznaczało ustalenie tego kursu w oparciu o określony podstawa złota. Po devaluacjach franka w latach 1936/37 stracił on pokrycie w złocie i przestał dlatego być miarodajnym dla radzieckich przeliczeń walutowych. Dla celów tych przeliczeń Bank Państwowy Z.S.R.R. przeszedł z dniem 19 lipca 1937 na dolar amerykański, ustalając kurs: \$ 1 = Rb. 5,30.

Dalsze kryzysy walutowe w państwach kapitalistycznych, devaluacja walut, zmniejszanie się zapasów złota z jednej i narastająca siła nabywcza rubla i jego pokrycia w złocie z drugiej strony przechyliła jeszcze bardziej stosunek na korzyść rubla. Wskutek systematycznej obniżki cen w Związku Radzieckim siła nabywcza rubla przekroczyła poziom jego oficjalnego kursu. Wywołało to z kolei konieczność oparcia kursu rubla o złoto.

W końcu lutego 1950 Rada Ministrów Z.S.R.R. powzięła uchwałę w sprawie oparcia kursu rubla o złoto i podwyższenia kursu rubla w stosunku do walut zagranicznych. Zarządzenie to ustaliło, że rubel zawierać będzie 0,222 168 grama złota. Stosunek kursu rubla wobec dewiz zagranicznych podwyższono o 24,5%, ustalono nowy kurs rubla do \$: \$ 1 = Rb. 4.- /w porównaniu z poprzednim \$ 1 = 5,30/.

Po zakończeniu drugiej wojny światowej stosunki finansowe i handlowe łączące Związek Radziecki z zagranicą zostały w dużej mierze utworzone europejskich i azjatyckich państw demokracji ludowej powołane rozszerzone i wzbogacone o nowe formy. Obok szerepu wymiany towarowej, poważną rolę odgrywają tu stosunki finansowe i kredytowe. Mocna pozycja rubla stanowi ważny czynnik rozszerzenia stosunków gospodarczych łączących Z.S.R. z państwami demokracji ludowej. Stwarza ona mocną podstawę walutową dla handlu zagranicznego i operacji kredytowo-bankowych, w rozległym i stale zwiększającym się obozie państw pokoju.

Pożyczki i kredyty radzieckie różnią się zasadniczo od swojej istocie i przeznaczeniu od kredytów kapitalistycznych. Mają one na celu wzmocnienie samodzielności gospodarczej w państwach politycznej demokracji ludowej. Warunki tych pożyczek i kredytów dają tym państwom możliwość systematycznej realizacji budownictwa socjalistycznego. Tak np. C.S.R. i Polska mogą spłacać pożyczki radzieckie towarami eksportowanymi przez siebie nie używając w tym celu złota lub dewiz zagranicznych.

Poważną rolę odgrywają przy tym kredyty i pożyczki krótkoterminowe, za pomocą których Związek Radziecki udziela pomocy krajom demokracji ludowej. I tak np. Czechosłowacja otrzymała w 1947 roku w ramach kredytu krótkoterminowego 100.000 ton złota w celu przezwyciężenia skutków ówczesnych trudnych warunków.

Wielkie znaczenie dla tych państw mają także kredyty, udzielone im przez Związek Radziecki na zakup kompletnych kredytów przemysłowych. Tak więc w roku 1948 Polska otrzymała 1000 mln rubli na zakup urządzeń przemysłowych w wysokości 1200 mln rubli, a w roku 1950 dalszy kredyt w wysokości 400 mln rubli na przeznaczeniem na częściowe pokrycie wzrastających radzieckich dostaw urządzeń przemysłowych niezbędnych do realizacji planu pięcioletniego.

Jest przejawem nowej tendencji na przestrzeni ubiegłych lat między Z.S.R. a krajami demokracji ludowej na zasadzie umów wielostronnych z częściowym udziałem w nich państw nie należących do obozu pokoju. Tak np. umowa z dnia 26.1.48r. zawarta między Związkiem Radzieckim a Polską przewiduje, że banki tych krajów mogą przekazywać kwoty pochodzące z dwustronnych rozliczeń rozrachunkowych na konto trzeciego państwa odpowiadającego na swoich kontach kwoty przekazywane im przez trzecie państwo. Dalszy krok w kierunku rozwinięcia wielostronnego handlu i wielostronnych rozliczeń przedstawiają umowy trójkątne zawarte w roku 1949 pomiędzy Z.S.R., Czechosłowacją i Finlandią. Umowy te mogły dojść do skutku dzięki temu, że istnieje wspólna mocna międzynarodowa waluta, jaką jest rubel.

Podane przykłady wskazują na to, że stosunki finansowe i handlowe łączące Związek Radziecki z państwami demokracji ludowej i socjalizmu cechuje stalinowska zasada współpracy z państwami demokracji ludowej i politycznej demokracji ludowej. Stosunki te nie tylko wzmocniają potencjał gospodarczy i polityczny państw współpracujących lecz dają im również wieloletni wkład w dzieło obrony sprawy pokoju na całym świecie.

ALBANSKA REPUBLIKA LUDOWA

Wykonanie planu gospodarczego I kwartału 1953 r.

Prasa albańska opublikowała komunikat urzędu statystycznego o wykonaniu planu rozwoju gospodarki narodowej Albanii w I kwartale 1953 r.

Produkcja przemysłowa w I kwartale 1953 r., w porównaniu z analogicznym okresem r.ub., wzrosła o 12,6%.

W porównaniu z tym samym okresem 1952 r. wyprodukowano o 108% więcej tkanin bawełnianych, o 8,8% obuwia, o 23,4% mebli i t.d.

W rolnictwie plan zasiewu wykonano, w porównaniu z I kwartałem r.ub., w 111,2%, plan uprawy maszynami ośrodków maszynowo-traktorowych - w 108%.

Plan przewozu towarów koleją wykonano w 114,8%, samochodami - w 112,4%, statkami morskimi - w 122,6%.

Obrót towarowy w sektorze socjalistycznym zwiększył się w porównaniu z I kwartałem 1952 r., o 16,3%, sprzedaż maszyn wzrosła o 12,6%, tłuszczów - o 21,9%, tkanin bawełnianych - o 107,5%.

Liczba zatrudnionych zwiększyła się, w porównaniu z analogicznym okresem r.ub., o 17,9%.

/sł/

BULGARSKA REPUBLIKA LUDOWA

Przedterminowe wykonanie planu sześcioletniego

Państwowa Komisja Planowania i Centralny Urząd Statystyczny przy Radzie Ministrów Bułgarskiej Republiki Ludowej opublikowały komunikat o przedterminowym wykonaniu pięcioletniego planu gospodarki narodowej za lata 1949 - 1953.

Zgodnie z zadaniami planu, produkcja przemysłowa i przemysłu miejscowego, spółdzielczego, leśnego i rybołówstwa miała wzrosnąć w roku 1953 - ostatnim roku pięcioletnia - 2,4 raza w porównaniu z rokiem 1948 i 3,8 raza w stosunku do roku 1939.

Jednakże już w 1952 r. produkcja przemysłowa zwiększyła się odpowiednio 2,4 raza i 4,3 raza.

Produkcja przemysłowa była w roku 1952 o 20,1% wyższa od przewidywań planu pięcioletniego na 1953 r.

Plan pięcioletni w dziedzinie produkcji przemysłowej został wykonany w ciągu trzech lat i 10 miesięcy. Przekroczono pięcioletni plan produkcji węgla kamiennego. Wydobywanie węgla wzrosło w roku 1952 o 73,7% w porównaniu z rokiem 1948 i 3,8 raza w stosunku do roku 1939.

W roku 1952 produkcja energii elektrycznej zwiększyła się 2,5 raza w porównaniu z rokiem 1948 i 5,1 raza w porównaniu z rokiem 1939.

W okresie pięciolatki nastąpił szczególnie silny rozwój przemysłu górniczego. Wydobycie rudy przekroczyło poziom 1948r. 4,2 raza, podczas gdy plan pięcioletni przewidywał tylko wzrost 2,1 raza.

W roku 1952 produkcja przemysłu hutniczego wzrosła 6,9 raza w porównaniu z rokiem 1948.

W okresie planu pięcioletniego stworzono nową gałąź przemysłu - przemysł budowy maszyn. W roku 1952 produkcja przemysłu budowy maszyn, podporządkowanego resortom centralnym, przekroczyła poziom nakreślony przez plan pięcioletni na rok 1953 o 38,1%. W Bułgarii rozpoczęto po raz pierwszy produkcję nowych typów maszyn i urządzeń takich, jak 4-cylindrowe silniki spalinowe, 2-cylindrowe motory Diesla, sprężarki powietrzne, tokarki, obrabiarki uniwersalne, wiertarki stołowe, frezarki i inne obrabiarki do metali, maszyny górnicze, kotły parowe wysokiego ciśnienia, trolleybusy, transformatory, motory elektryczne, stacje radiowe itd.

Produkcja przemysłu metalowego, podporządkowanego resortom centralnym, wzrosła w roku 1952, w porównaniu z rokiem 1948, 2,5 raza, a w stosunku do roku 1939 - pięciokrotnie.

Komunikat wskazuje również na wielkie sukcesy osiągnięte w rozwoju innych gałęzi przemysłu chemicznego, przemysłu materiałów budowlanych, papierniczego, drzewnego, włókienniczego i spożywczego. Tak np. przemysł włókienniczy już w roku 1952 przekroczył o 32,8% poziom nakreślony przez plan pięcioletni na rok 1953. Produkcja tkanin bawełnianych wzrosła w ciągu 4 lat o 82%, tkanin wełnianych - o 70%, tkanin jedwabnych - 2,6 raza, produkcja obuwia - 2,5 raza.

Dzięki słusznej polityce partii i rządu, rozszerzył się i wzmocnił w okresie pięciolatki socjalistyczny sektor rolniczy. Do rolniczych spółdzielni produkcyjnych przystąpiła podstawa masa chłopów małych - i średniorolnych, którzy przekonali się o wyższości spółdzielczej uprawy ziemi. Liczba rolniczych spółdzielni produkcyjnych wyniosła z końcem 1952 roku 2.747. Gospodarstwa te dysponują 60,5% ogólnego obszaru ziemi uprawnej. W roku 1952 globalna produkcja roślin spożywczych, łącznie ze zbóżowymi, znacznie przewyższyła poziom ustalony przez plan pięcioletni na rok 1953. Dzięki nieocenionej pomocy Związku Radzieckiego, podniósł się w znacznym stopniu poziom technicznego wyposażenia rolnictwa. Przekroczono nakreślone przez plan pięcioletni zadanie dostarczenia rolnictwu 10.000 traktorów. W przeliczeniu na traktory o mocy 15 KM/. Pod koniec 1952 r. liczba traktorów wyniosła 12.275. W ciągu tych czterech lat rolnictwo otrzymało 1363 kombajny, zamiast 100 przewidzianych przez plan.

Obszar gruntów nawadnianych zwiększył się w roku 1952 około 2,5 raza w porównaniu z rokiem 1948 i 5,5 raza - w porównaniu z rokiem 1939. Pomysłnie realizowane jest zadanie dziedzinie zakładania państwowych ochronnych pasów leśnych.

W wyniku szybkiego rozwoju wszystkich gałęzi gospodarki narodowej, liczba robotników i pracowników umysłowych wzrosła w ciągu 4-ech lat o 333.043, przy czym w Bułgarii nie ma bezro-

Przeprowadzona w roku 1952 reforma pieniężna zmocniła walutę bułgarską i zwiększyła siłę nabywczą. Wdrożenie całkowitego systemu kartowego i powinięto na szeroką skalę handel na podstawie jednolitych cen detalicznych. Przeprowadzone dwie kolejne obniżki państwowych cen detalicznych. W wyniku tych posunięć znacznie wzrosła stopa życiowa i poziom realny klasy robotniczej; przeciętna realna płaca robotnika przemysłowego była w roku 1952 o 38% wyższa, niż w roku 1951. Zwiększyły się również dochody chłopów.

Państwowy i spółdzielczy handel detaliczny objął w 1952 - 99,5% całego obrotu towarowego kraju. Sieć handlowa rozszerzyła się przeszło dwukrotnie w porównaniu z rokiem 1946.

W toku realizacji planu państwo zbudowało dla mas mieszkających domy mieszkalne o ogólnej powierzchni 3.400.000 m². Na wsi zbudowano 41.000 domów.

Wykonanie planu gospodarczego I kwartału 1953r.

Jak wynika z ogłoszonych ostatnio przez Centralny Urząd Statystyczny przy Radzie Ministrów Bułgarii danych o realizacji planu rozwoju gospodarki narodowej za I kwartał 1953 r., plan produkcji przemysłowej wykonano w I kwartale w 101,9%, przy czym produkcja wzrosła o 15% w porównaniu z I kwartałem 1952 r. Produkcja energii elektrycznej w pierwszym kwartale b.r. zwiększyła się o 21%, w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego, wydobyte węgiel kamienny - o 20%, rudy żelaznej - o 37%, produkcja kotłów - o 67%, produkcja tkanin bawełnianych i lenianych wzrosła o 22%, obuwia - o 30%.

Wielkie sukcesy osiągnęło rolnictwo bułgarskie. Siła upraw jarych przeprowadzono na większych obszarach i w krótszym terminie niż w roku ubiegłym. Obszar zasiewów żyta zwiększył się o 18,7%, jęczmienia - o 32,1%, owsa - o 25,0%, zasiewy lnu zwiększyły się sześciokrotnie, słonecznika - o 72,6%, buraków cukrowych - o 154,5%. Wzrosło również posiewy siewi, bydła rogatego i drobiu.

W I kwartale 1953 r. plan przewozów towarowych kolejami wykonano w 101,7%. Transportem wodnym przewieziono o 55,0% więcej towarów niż w analogicznym okresie roku ub.

Obrót towarowy, w porównaniu z I kwartałem roku ubiegłego, zwiększył się o 4,2%.

Ilość robotników i pracowników umysłowych, zatrudnionych w przemyśle, transporcie, budownictwie i handlu, zwiększyła się o 70.755 osób w porównaniu z I kw. 1952 r. Wzrosła o 7%, wzrosły również płace robocze.

Budżet na 1953 r.

Budżet Nowych Chin na rok 1953, przedłożony przez ministra finansów Po-i-po i zatwierdzony przez Centralną Radę Ludową 12-go lutego, odzwierciedla rozwój finansowy i gospodarczy kraju w ciągu ubiegłych 3-ech lat.

Budżet wytycza drogi dalszego rozwoju gospodarki narodowej i podniesienia poziomu stopy życiowej narodu chińskiego. Właściwie te realizowane są nawet w warunkach skutecznego przeciwdziałania się agresji amerykańskiej i udzielania poważnej pomocy Korei. Według oświadczenia ministra finansów, z preliminarnych budżetowych wyników, że finanse oparte są na zdrowych podstawach, a budżet państwowy jest budżetem rozwoju produkcji, szacującym, że Chiny wkroczyły w nową fazę, zakrojonej na szeroką skalę rozbudowy gospodarczej, polegającej w pierwszym rzędzie na rozbudowie przemysłu ciężkiego. Wejście w to nowe stadium budownictwa gospodarczego umożliwione zostało dzięki imponującym osiągnięciom odbudowy. Produkcja rolnicza i przemysłowa osiągnęła, a nawet przekroczyła, poziom szczytowy z okresu sprzed wyzwolenia. Umożliwiło to państwu dalszy wzrost produkcji, wzmocnienie obrony narodowej i podniesienie poziomu stopy życiowej. W krótkim okresie nastąpiła akumulacja kapitału niezbędnego dla rozpoczęcia w 1953 r. pierwszego planu pięcioletniego.

Rozwój gospodarki narodowej wydatnia się w ogromnym wzroście zarówno dochodów, jak i wydatków na cele gospodarcze, kulturalne i oświatowe. Państwowe dochody i wydatki /1950 = 100/ wyniosły w 1953 r. odpowiednio 336,29 i 342,97. Powiększenie się państwowego budżetu, wypływającego z rozwoju produkcji i ze wzrostu dochodu narodowego łącznie z nadwyżką więcej niż 20.000.000 yuanów, pozostałych z budżetu 1952 r. i zrównoważenie budżetu bieżącego - jest dowodem zdrowej sytuacji finansowej Chin Ludowych.

Budżety Nowych Chin mierzą się pod każdym względem do poparcia rozwoju gospodarczego i kulturalnego przy równoczesnym zaspokajaniu potrzeb obrony narodowej. W budżecie na rok 1953 wyznaczona na cele gospodarcze, kulturalne i oświatowe wynosi się cyfrą 138.335.100 mln. yuanów, czyli stanowi 59,24% ogólnych wydatków. Wydatki na sam tylko rozwój gospodarczy wynoszą 103.527.600 mln. yuanów, czyli 44,34%, podczas gdy 22,38% całego budżetu, czyli 52.253.700 mln. yuanów będzie wydane na obronę narodową.

W ramach rozbudowy gospodarczej, dla której budżet przewiduje wzrost o 41,68% w porównaniu z rokiem 1952, priorytet przysługuje przemysłowi, na którego cele asygnowano 20,4% ogólnych wydatków, na cele rolnictwa, gospodarki leśnej i gospodarki wodnej - 5,04%, komunikację i łączność - 6,36%, na handel i banki - 1,82%, na inne inwestycje - 10,62%.

Jak wskazują te dane, budżet roku bieżącego kładzie nacisk na produkcję i budownictwo. Olbrzymie te roczne kredyty na rozwój szczególnie przemysłu ciężkiego i budownictwa inwestycyjnego przyspieszają proces uprzemysłowienia Chin. W porównaniu z rokiem 1952, nastąpi poważny wzrost

inwestycji w różnych dziedzinach, a mianowicie: w przemyśle ciężkim i maszynowym /przy czym udział tego ostatniego jest przeważający/ - o 47,31%, w przemyśle paliw - o 84,56%, na odcinku badań geologicznych - o 611,46%, w budownictwie - o 204,14%, w kolejnictwie - o 88,93%, w rolnictwie - o 61,44%, w gospodarce leśnej - o 128,38%.

W bieżącym roku zostanie wybudowanych, wzgl. zmodernizowanych lub rozbudowanych wiele zakładów przemysłu hutniczego, chemicznego i maszynowego. Zostaną uruchomione nowe kopalnie węgla, ropy naftowej i elektrownie. Rząd Ludowy poważnie powiększy badania geologiczne, rozwinie przemysł budowlany, podejmie budowę nowych 11 linii kolejowych, z których ponadto 600 km oddanych zostanie do użytku w 1953 r., będzie kontynuował rozbudowę systemu gospodarki wodnej, przygotowuje plany całkowitego ujarzżenia rzek Hau i Żółtej i będzie rozwijał prace melioracyjne dla zwiększenia obszaru uprawy.

Niemniej poważny będzie rozwój przemysłu lekkiego. Produkcja przędzy bawełnianej np. powinna wzrosnąć o 9%, tkan bawełnianych o 16%, papieru o 6%, a cukru o 23% ponad poziom 1952 r. Dalsze postępy zostaną poczynione w rolnictwie. W 1953 r. zamierza się zwiększyć zbiory zbóż do 175 mln ton, czyli o 9%, a bawełny do ok. 1.500.000 ton, czyli o 16% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Jednocześnie 14,9% wydatków budżetowych prelimituje się na świadczenia socjalne, kulturalne i oświatowe, co stanowi wzrost o 12.475.000 mln. yuanów więcej niż w 1952 r.

Budżet wskazuje, że coraz większa część dochodu pochodzi z twórczej pracy klasy robotniczej drogą wpłat przedsiębiorstw państwowych, podnoszących swą produkcję i wydajność pracy i zmniejszających koszty własne. Sumy płynące z wpłat przedsiębiorstw państwowych oraz podatki płacone przez spółdzielnie stanowią 59,79% całego dochodu, w porównaniu z 34% w budżecie 1950 r. Świadczy to wyraźnie o kierowniczej roli w gospodarce narodowej odgrywanej przez sektor socjalistyczny.

Inna pozycja sprawozdania, zasługująca na specjalną uwagę, jest stosunkowo mniejszy udział podatków gruntowych jako źródła dochodów. Mimo, że 80% ludności Chin stanowią chłopi, udział ich w dochodzie globalnym państwa w 1950 r. wynosił 29,63%, w 1951 r. - 18,17%, w 1952 r. - 17,08%, a w r. 1953 wyniesie 14,56% /z czego 10,09% pochodzi z podatku rolnego, płaconego w naturze/. Z cyfr tych wynika, że w miarę uprzemysławiania Chin, chłopi, podobnie jak wszyscy inni obywatele kraju, stale podnoszą swoją stopę życiową.

Z roku na rok nowe demokratyczne Chiny pomyślnie kroczą po wytkniętej przez Związek Radziecki drodze uprzemysłowienia. Wielkie osiągnięcia, którymi szczytują się Chiny, tworzą gwarancję, że cele nakreślone w budżecie na r. 1953 zostaną osiągnięte, stanowiąc dobry początek pierwszego pięcioletniego planu chińskiego.

CZECHOSŁOWACJA

Wykonanie planu gospodarczego I kwartału 1953 r.

Czechosłowacka Agencja Telegraficzna opublikowała komunikat Państwowego Urzędu Statystycznego o wykonaniu państwowego planu rozwoju gospodarki narodowej Czechosłowacji w I-ym kwartale 1953 r.

W I kwartale 1953 r. plan wykonany został w zakresie całego przemysłu w 97,7%. Globalna produkcja przemysłowa zwiększyła się w porównaniu z I kwartałem 1952 r. o 9,8%. W dziedzinie przemysłu ciężkiego produkcja globalna zwiększyła się o 14,1%, wydajność pracy wzrosła, w porównaniu z I kwartałem 1952 r., o 8,8%.

W wielu gałęziach produkcji plan został przekroczony, jak np. w dziedzinie wydobywania węgla brunatnego i ropy naftowej, produkcji stali surowej, wyrobów walcowanych, miedzi elektrolitycznej, niektórych rodzajów dźwigów i koparek, ładowarek automatycznych dla kopalni, trolleybusów, samochodów osobowych i autobusów oraz w dziedzinie produkcji obuwia skózanego itd.

W I kwartale 1953 r., w porównaniu z I kwartałem 1952 r., znacznie wzrosła produkcja najważniejszych gałęzi przemysłu, a mianowicie: surowki - o 21%, stali surowej - o 18%, rudy żelaznej - o 12%, rudy manganowej - o 21%, węgla brunatnego - o 3%, koksu - o 6%, energii elektrycznej - o 6%, gazu ziemnego - o 14%, rewolwerówek - 3-krotnie, strugarek - o 16%, wagonów towarowych - o 28%, autobusów - 3,6 raza, samochodów osobowych - o 17%, łożysk rolkowych - o 9%, penicyliny - 3,4 raza, cementu - o 19%, cegły - o 15%.

W I kwartale 1953 r. rozwijały się w dalszym ciągu jednolite spółdzielnie produkcyjne. Powiększyła się liczba, z nich przeszło się i umacniał skład członków spółdzielni, wiele szynowo-traktorowe, państwowe gospodarstwa rolne i jednolite spółdzielnie produkcyjne były w r.b. lepiej przygotowane do wiosennych robót polnych i lepiej wyposażone w maszyny niż w roku 1952. Siew odbył się w terminie krótszym.

Podczas siewu w szerszym niż dawniej zakresie stosowane były przodujące radzieckie metody agrotechniczne. W I kwartale 1953 r. zwiększyło się pogłowie krów i owiec w porównaniu z I kwartałem 1952 r.

W rozdziale o budownictwie inwestycyjnym komunikat stwierdza, że w ciągu I kwartału 1953 r. na budowie nowego kombinatu hutniczego im. Klemensa Gottwalda w Kunczycach oddano do użytku czwarty piec martenowski. W kombinacie hutniczym w Trzyńcu uruchomiono nowy piec martenowski. Pomysłnie przebiegała budowa urządzeń wodnych w Słowacji.

Masy pracujące otrzymały w I kwartale 5.000 nowych mieszkań, przeważnie w osiedlach przemysłowych.

Przewóz ładunków kolejami zwiększył się w I kwartale 1953 r. o 11%, w porównaniu z I kwartałem 1952 r., przewóz ładunków transportem samochodowym - o 56%, zaś przewóz pasażerski - o 12%. Przewóz ładunków transportem rzeczonym wzrósł o 18%.

W porównaniu z I kwartałem ub.r. sprzedano w I kwartale za pośrednictwem państwowej i spółdzielczej sieci detalicznej więcej pieczywa o 11%, maki pszennej - o 3%, słodyczy - o 4%, wyrobów mięsnych i wędlin - o 5%, słoniny - o 28%, świeżych owoców - o 18% itd.

/sk/

Budżet na 1953 r.

W Zgromadzeniu Narodowym Czechosłowacji rozpoczęła się przy końcu kwietnia b.r. dyskusja nad budżetem państwowym na rok 1953.

Referując projekt budżetu, minister finansów, Jaroslav Kabes, wskazał na sukcesy osiągnięte w Czechosłowacji w roku ubiegłym. Globalna produkcja gospodarki narodowej Czechosłowacji zwiększyła się w porównaniu z rokiem 1951 o 18,3%. Uruchomiono nowe elektrownie wodne, 3 piece hutnicze, piece martenowskie, piece elektryczne, baterie koksoownicze; wybudowano i oddano do użytku przeszło 1,1 mln.m² powierzchni przemysłowej. Skutecznie i pomyślnie stosowana jest nowa technika.

Postęp ten - oświadczył Kabes - opiera się przede wszystkim na doświadczeniu, którym po bratersku dzieli się z nami Związek Radziecki.

Mówiąc następnie o sukcesach rolnictwa, minister finansów zaznaczył, że prawie 1/3 prac rolnych w Czechosłowacji jest zmechanizowana.

Mówca przytoczył następnie dane liczbowe, charakterystyczne dla nieustannego wzrostu kultury i oświaty Czechosłowacji.

Przechodząc z kolei do omówienia budżetu państwowego na 1953 r., Kabes oświadczył, że przewiduje on po stronie dochodów sumę 435.207.287.000 koron, po stronie wydatków zaś sumę 430.910.216.000 koron. Nadwyżka dochodów nad wydatkami wynosi 4.297.071.000 koron. Dochody budżetu zwiększą się w porównaniu z r.1952 o 34,2%, zaś wydatki - o 33,1%. Dochody osiągnięte z socjalistycznego sektora gospodarki wynosić będą 67,1% budżetu. Na rozwój gospodarki narodowej Czechosłowacji przeznacza się 59,1%, zaś na potrzeby społeczno-kulturalne - 25,8% wszystkich wydatków. Projekt budżetu państwowego Czechosłowacji na r.1953 - podkreślił mówca - jest projektem budżetu pokoju i stałej troski rządu ludowo-demokratycznego o podniesienie dobrobytu materialnego i poziomu kulturalnego mas pracujących.

W dniu 23 b.m. Zgromadzenie Narodowe Czechosłowacji budżet państwowy zatwierdziło jednomyślnie.

/sk/

NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

Wykonanie planu gospodarczego I kwartału 1953 r.

Centralny Urząd Statystyczny przy Państwowej Komisji Planowania N.R.D. opublikował dane o wykonaniu planu gospodarczego N.R.D. za I kwartał 1953 r.

Plan globalnej produkcji przemysłowej wykonano w I kw. b.r. w 96,2%.

Produkcja poszczególnych gałęzi przemysłu była w I kw. b.r. większa niż w I kw. r. ub. Tak np. rudy żelaznej wyprodukowano o 85% więcej, rudy miedzianej - o 17%, surówki - o 112%, elektrostali - o 71%, transformatorów - o 54%, wyposażenia hutniczego - o 34%.

Komunikat zaznacza, że przebieg wiosennych prac polnych w N.R.D. jest pomyślny, a siew przeprowadza się w terminie wcześniejszym niż w r. ub.

W końcu I kwartału 1953 r. w N.R.D. było 3.780 spółdzielni produkcyjnych, posiadających 475.000 ha ziemi uprawnej.

Znaczne sukcesy osiągnięto w rozwoju hodowli. Pogłowie świń w I kwartale b.r. wynosiło 119%, w porównaniu z I kwartałem r. ub. - 108%. Bydła rogatego ogólnie - 102%, w czym samych krów - 108%. Obroty handlu wewnętrznego i zagranicznego zwiększyły się w I kwartale b.r. o 12%, w porównaniu z I kwartałem 1952r.

Poprawa warunków bytu mas pracujących

W kwietniu b.r. rząd Niemieckiej Republiki Demokratycznej powziął uchwałę w sprawie polepszania warunków bytowych mas pracujących. W związku z tym został wydany szereg zarządzeń w sprawie: polepszenia wyżywienia w stołówkach zakładowych, zniesienia kartek na towary tekstylne i obuwie, nowego sposobu wydawania kartek żywnościowych w N.R.D. i w demokratycznym sektorze Wielkiego Berlina, zwiększenia asortymentu pieczywa itd.

Zgodnie z decyzją rządu Niemieckiej Republiki Demokratycznej, z dniem 1 maja zostały dwukrotnie zwiększone normy mięsa, tłuszczów i cukru w stołówkach zakładowych.

Ceny niektórych rodzajów obuwia i materiałów włókienniczych zostały obniżone o 25%.

Powyższe decyzje - jak zaznacza organ S.B.D. "Neues Deutschland" - są wynikiem troski rządu, nieustannie zmierzającego do podniesienia stopy życiowej mas pracujących.

Powodzenie planu gospodarczego w 1952 r. umożliwiło obniżkę cen i podatków oraz podniesienie zarobków naukowców, inżynierów, techników i innych wykwalifikowanych robotników. Dzięki temu, już w r. ub. obroty w sklepach detalicznych wzrosły o 29%, konsumpcja mięsa - o 41%, a konsumpcja tłuszczów - o 12%.

RUMUŃSKA REPUBLIKA LUDOWA

Wykonanie planu gospodarczego I kwartału 1953 r.

Z opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny przy Radzie Ministrów Rumuńskiej Republiki Ludowej danych wynika, że plan rozwoju gospodarki narodowej w I kwartale b.r. został wykonany w odniesieniu do przemysłu w 101,1%, przy czym wzrost produkcji przemysłowej, w porównaniu z I kwartałem ub.r., wynosił 23,1%. Przedsiębiorstwa przemysłowe Ministerstwa Energetyki i Przemysłu Elektrotechnicznego wykonały plan w 108,4%, Ministerstwo Przemysłu Węglowego - w 102,4%, Ministerstwo Hutnictwa - w 103,2%, Ministerstwo Przemysłu Chemicznego - w 105,1%, Ministerstwo Przemysłu Lekkiego - w 103% itd.

W porównaniu z I kwartałem ub.r., produkcja energii elektrycznej wynosiła w I kwartale b.r. 121%, węgla - 117%, ropy naftowej - 130%, stali - 105% itd.

Wydajność pracy w przemyśle była o 10,3% wyższa niż w analogicznym okresie ub.r.

Plan obrotów towarowych wykonany został przez przedsiębiorstwa handlu państwowego w 108,5%; ludność otrzymała o 39,3% więcej towarów, w tym: chleba sprzedano o 33% więcej, cukru - o 17%, tłuszczów - o 30%, sera - o 173%, produktów mięsnych - o 110%, tkanin lnianych - o 37%, tkanin wełnianych - o 78%, tkanin jedwabnych - o 50%, obuwia - o 4% itd. - w I kw. ub.r.

Nadal rozwijało się budownictwo inwestycyjne. Zakres prac inwestycyjnych przekroczył o 35,9% poziom I kwartału 1952 r.

Ministerstwo Budownictwa i Materiałów Budowlanych wykonało o 205,2% więcej, niż w I kw. ub.r. robót budowlanych.

Plan przewozu ładunków kolejami został przekroczony o 1,4%. Plan przewozu ładunków transportem wodnym przekroczony o 24,9%.

/sz/

WĘGIERSKA REPUBLIKA LUDOWA

Wykonanie planu gospodarczego I kwartału 1953 r.

Komunikat Węgierskiego Głównego Urzędu Statystycznego zawiera następujące dane, charakteryzujące rozwój węgierskiej gospodarki ludowej w I kwartale b.r.

Przemysł wykonał plan I kwartału 1953 r. w 100,5%. Przedsiębiorstwa podległe poszczególnym ministerstwom wykonały plan produkcji na I kwartał 1953 r. następująco:

Ministerstwo Górnictwa i Energetyki	-	93,3%
" Przemysłu Chemicznego	-	103,7%
" Hutnictwa	-	101,2%
" Ogólnego Przemysłu Maszynowego	-	97,2%
" Przemysłu Maszyn Średnich	-	101,9%

Ministerstwo Przemysłu Lekkiego	- 98,3%
" Przemysłu Żywnościowego	- 102,4%
" Przemysłu Materiałów Budowlanych	- 107,1%
" Przemysłu Miejsowego	- 112,9%

Przemysł wyprodukował w I kw.1953 r. o 8,2% więcej, niż w analogicznym okresie roku ub.

Główne gałęzie produkcji wykazują następujący wzrost:

górnictwo	- o 15,2%
hutnictwo	- o 17,7%
produkcja maszyn	- o 21,7%
przemysł mat.budowl.	- o 20,8%
" chemiczny	- o 25,9%

W I kw.1953 r. w dalszym ciągu wzrastał i umacniał się socjalistyczny sektor produkcji rolniczej. Obszar gleby ornej, będącej w posiadaniu spółdzielni produkcyjnych na dzień 31 marca 1953 r., był o 37% większy niż przed rokiem. Liczba członków spółdzielni produkcyjnych w okresie jednego roku wzrosła o 17,7%. Sektor socjalistyczny rolnictwa zajmuje 39,2% wszystkich gruntów ornych kraju wobec 29,8% w I kw.1952 r.

Dzięki specjalnym zarządzeniom pomocy rządu, mimo słabych warunków rocznych zbiorów paszy, stan pogłowia zwierząt hodowlanych, w stosunku do roku ubiegłego, wzrósł następująco:

bydło rogate	- o 5,1%
niarogaczna	- o 4,0%
owce	- o 7,5%

Szczególnie wysoki wzrost wykazuje pogłowie w sektorze socjalistycznym. W okresie jednego roku ilość zwierząt będących w posiadaniu państwowych gospodarstw rolnych wzrosła o 34,8%, w spółdzielniach produkcyjnych - nawet o przeszło 70,0%.

Państwowe gospodarstwa leśne zalesiły 15,673 ha ziemi, czyli o 0.134 ha więcej niż w I kw.1952 r.

W I kw.1953 r. przewóz ładunków kolejami zwiększył się w porównaniu z rokiem ubiegłym, a samochodami ciężarowymi o 48,5%.

Handel detaliczny wykazał pelen sprzedaży w I kw.1953 r. Zakupy artykułów żywnościowych i przemysłowych, dokonane przez ludność w I kw.1953 r. znacznie wzrosły, w porównaniu z identycznym okresem roku ubiegłego. Sprzedaż ważniejszych artykułów konsumcyjnych wzrosła w następującym stopniu:

cukier	- o 29%
mięso	- o 38%
produkty mięsne	- o 30%
papierosy	- o 10%
słodycze	- o 11%
materiały bieliźniane	- o 39%
" pościelowe	- o 32%
wypraski dziecięce	- o 110%
meble	- o 8%
motocykle	- o 39%
naczynia kuchenne	- o 4%
kuchnie domowe	- o 7%

Państwowa sieć handlu detalicznego wzrosła o 3007 sklepów, spółdzielcza zaś o 911 nowych punktów sprzedaży.

Według wstępnych obliczeń, produkcja przemysłu budowlanego w I kw. 1953 r. była o 23,5% wyższa, niż w identycznym okresie roku ubiegłego, w tym produkcja przedsiębiorstw budowlanych, podległych Ministerstwu Budownictwa, wzrosła o 23,5 procent, produkcja przedsiębiorstw przemysłowych Ministerstwa Komunikacji - o 30,0%, a przedsiębiorstw Ministerstwa Przemysłu Miejscowego - o 8,7%.

/sk/

Europejskie kraje kapitalistyczne

FRANCJA

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Lekka poprawa w obrotach francuskiego handlu zagranicznego jaka miała miejsce w lutym bieżącego roku nie powtórzyła się w marcu. Według dotychczasowych danych, import francuski wyniósł w marcu 130.992 mln franków /wobec 131.089 mln w lutym 1953 r. i 144.351 w marcu 1952 r./. W tej cyfrze miesięcznej 102.366 mln ffr wartości importu z zagranicy właściwej francuski w tym samym miesiącu wyniósł 120.491 mln ffr /wobec 120.298 w lutym 1953 r. i 119.798 w marcu 1952 r./, w tym wartość eksportu w kierunku zagranicy właściwej wyniosła 119.798 mln ffr oraz w kierunku francuskich terytoriów zamorskich - 47.560 ffr.

Saldo francuskiego handlu zagranicznego w marcu było dodatnie /18.940 mln ffr/ w obrotach z francuskimi terytoriami zamorskimi oraz ujemne /29.441 mln ffr wobec 24.364 mln ffr w lutym br/ w obrotach z zagranicą właściwą.

W pierwszych trzech miesiącach bieżącego roku ujemne saldo francuskiego handlu zagranicznego wyniosło 39.120 mln ffr wobec 110.032 mln ffr w tym samym okresie roku poprzedniego.

Jeśli idzie o tonaż francuskiego handlu zagranicznego w pierwszym kwartale bieżącego roku, to waga sprowadzonych w tym okresie towarów wyniosła 12.541.971 t. /w tym 3.946.600 w marcu/ wobec 13.774.376 t. w tym samym okresie roku poprzedniego. Waga towarów wyeksportowanych wyniosła 9.552.885 t. /w tym 3.366.697 t. w marcu/ wobec 9.186.478 t. w I kwartale roku poprzedniego.

Import marcowy obejmuje pozycje następujące: surowców i półfabrykatów sprowadzono za sumę 25.895 mln ffr wobec 13.594 mln ffr w lutym; produktów spożywczych pochodzenia roślinnego oraz zbóżami, za sumę 19.974 mln ffr wobec 22.034 mln w lutym; produktów naftopochodnych za sumę 13.330 mln ffr wobec 14.999 mln w lutym, produktów spożywczych pochodzenia nieroślinnego, napojów, tytoniu itd za sumę 10.426 mln ffr wobec 11.544 w lutym.

Eksport francuski w marcu obejmował głównie pozycje następujące: metale za sumę 17.308 mln ffr wobec 16.318 mln ffr w lutym, produkty mineralne - za sumę 13.188 mln ffr wobec 11.927 w lutym, artykuły włókiennicze - 8.756 mln ffr wo-

bec 8.731 mln ffr w lutym, maszyny i aparaty - 7.987 mln ffr wobec 7.886 mln ffr w lutym. W ciągu trzech pierwszych miesięcy bieżącego roku struktura geograficzna francuskiego handlu zagranicznego /z wyjątkiem obrotów z krajami demokracji ludowej/ przedstawiała się następująco /w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego; w mln franków/:

	Import		Eksport	
	1953	1952	1953	1952
Arabia Saudyjska	25.229	37.616	2.407	3.611
Argentyna	5.618	5.981	376	2.143
Australia	22.054	19.169	1.948	3.725
Austria	1.840	3.133	2.166	1.900
Brazylia	6.750	10.466	6.677	5.971
Dania	4.576	2.715	2.860	2.677
Egipt	5.037	5.788	3.930	4.240
Hiszpania	6.059	6.536	4.895	3.791
Holandia	9.218	9.118	7.642	6.791
Irak	16.057	8.077	551	337
Iran	332	58	107	3.022
Indie	1.436	1.919	2.851	1.781
Jugosławia	932	1.937	2.746	1.257
Kanada	3.454	10.900	1.441	1.257
Malaje	5.215	9.655	838	16.807
Niemcy zachodnie	28.866	33.322	23.244	2.388
Norwegia	2.201	3.150	2.819	1.421
Pakistan	4.806	7.757	543	23.947
Szwajcaria	9.187	9.635	27.609	5.421
Szwecja	8.158	13.289	5.433	15.401
Stany Zjednoczone	37.290	55.435	15.283	4.081
Syria i Liban	6.754	3.554	1.540	18.701
Unia Belg.-Luksemb.	17.017	19.832	21.488	1.111
Wenezuela	2.448	3.023	1.628	24.681
Wielka Brytania	16.464	16.705	21.186	8.771
Włochy	5.780	11.278	12.005	2.141
Związek Płd.Afryk.	12.140	16.972	2.141	203.681
Ogółem obroty	296.727	384.481	215.254	163.721
z zagr. właściwą				
obroty z francuskimi	91.991	92.795	134.344	367.311
teryt.zamorsk.				
R A Z E M	388.718	477.279	349.598	

Podział francuskiego handlu zagranicznego w powyższym okresie według stref walutowych przedstawiał się następująco /w mln ffr/:

	Import		Eksport	
	1953	1952	1953	1952
strefa dolarowa	46.873	62.247	23.410	20.437
w tym w marcu	15.270	24.099	8.230	6.134
strefa szterling.	110.586	129.116	39.057	45.332
w tym w marcu	41.994	40.673	13.331	14.067
kraje OEEC w ramach				
strefy szterling.	42.133	49.869	27.420	28.813
w tym w marcu	13.771	14.231	9.452	9.177
kraje OEEC z poza				
strefy szterling.	96.246	117.129	113.619	96.301
w tym w marcu	29.666	30.250	37.367	32.529
inne kraje	43.022	55.992	39.168	41.591
w tym w marcu	13.436	16.270	13.997	12.975
Ogółem	296.727	384.481	215.254	203.661
w tym w marcu	102.366	111.292	72.925	65.705

Rząd francuski ogłosił w dniu 31 marca br. zrewidowany program importu na okres od 1.IV. do 30.IX.br. Jak oczekiwano, ten przewiduje poważne redukcje importu francuskiego z krajów OEEC. Miesięczne kontyngenty globalne importu z tych krajów zostały zmniejszone z 130 mln na 116 mln, bez przekraczania tej sumy.

Import surowców takich jak węgiel, miazga drzewna, bawełna, smoła, budulec, siarka i piryty zostanie zmniejszony o 9 mln, import artykułów żywnościowych, głównie mięsa z Danii i Holandii, zmniejszono o 5 mln.

Przy ustalaniu programu importu na najbliższe sześć miesięcy, rząd brał pod uwagę, że mimo, iż dotychczas kontyngent globalny importu z krajów OEEC wynosił - 130 mln miesięcznie, rzeczywista suma importu osiągnęła przeciętnie 150 mln, co tłumaczy się głównie tym, że poza kontyngentami były wprowadzane poważne ilości ropy naftowej. Tym samym, efektywne zmniejszenie kontyngentów globalnych importu jest większe niż ustalone programem 14 mln.

Powyższe ograniczenia importowe wprowadzone zostały głównie z tej przyczyny, że pozycja Francji w Europejskiej Unii Płatniczej jest od szeregu miesięcy ciągle deficytowa. Łączny deficyt francuski w EPU osiągnął na koniec lutego 655 mln, t.j. przekroczył on o 135 mln francuską kwotę początkową wynoszącą 520 mln. Ten stan rzeczy spowodował konieczność regulowania przez Francję swoich miesięcznych zadłużeń w Unii w pełni dolarami lub złotem, co poważnie wyzerpało francuskie rezerwy dewizowe, wskutek czego rząd francuski był zmuszony zaostrzyć ograniczenia importu.

Nowy francuski program importowy odnosi się jedynie do krajów OEEC i nie ogranicza importu francuskiego z innych obszarów. Wśród krajów dotkniętych nowymi francuskimi ograniczeniami importowymi znajduje się Wielka Brytania. Wskutek ograniczenia importu ze strefy funta przy jednoczesnych rachunkach na zwiększenie eksportu do tejże strefy dzięki rozluźnionym ostrykcyjom brytyjskim, rząd francuski liczy na dodatkowy dochód miesięczny w wysokości 8,5 mln przy czym,

połowę tej sumy Francuzi spodziewają się uzyskać ze zwiększonego angielskiego ruchu turystycznego na terenie Francji.

Omawiając bardzo pozytywnie inicjatywę brytyjską w kierunku ożywienia handlu europejskiego, Francuzi zdają sobie jednak sprawę z tego, że nie rozwiąże to problemu francuskiego deficytu handlowego, głównie deficytu CEE, który jest w 65% deficytem w stosunku do strefy szterlingowej.

W związku z ciężką sytuacją francuskiego bilansu handlowego, francuski "Comité pour le Développement du Commerce International" opublikował na łamach pisma "Cofraci" obszerny artykuł, zatytułowany "Kwestia wymiany handlowej ze Związkiem Radzieckim winna być dokładnie zbadana". W artykule tym zostały starannie przeanalizowane statystyki urzędowe dotyczące wymiany między Francją a Związkiem Radzieckim, oraz wyliczone odpowiednie wnioski.

Na wstępie autor artykułu stwierdza, że w porównaniu z okresem przedwojennym zakupy radzieckie we Francji uległy mniejszemu ograniczeniu, niż zakupy francuskie w ZSRR, co wykazuje następująca tabelka:

kierunek wymiany handlowej	1 9 3 6 r.			1952/1953 w cenach stałych
	Wg. ówczesnej wartości franka	wartość we frankach z 1952 r.	wartość w roku 1952	
import francuski z ZSRR w mln ffr	457	11.900	6.331	52%
eksport francuski do ZSRR w mln ffr	125	3.200	2.258	70%

Charakterystyczny jest również, przytoczony w omawianym artykule podział eksportu francuskiego do ZSRR w r. 1952 /na grupy towarowe/:

A r t y k u ł	wartość w mln ffr
produkty chemiczne	272
olejki i artykuły perfumeryjne	252
papier i karton	120
nici jedwabne	184
tkaniny jedwabne	284
aksamit	328
płyty stalowe lub żelazne	671
	2.111

Komentując powyższe zestawienie artykuł stwierdza, że 94% eksportu francuskiego do ZSRR składa się z artykułów nie zasadniczych, albo produkowanych przez te gałęzie przemysłu, które są w stanie kryzysu, lub też z artykułów, które eksport do innych krajów, zwłaszcza do USA napotyka na trudności.

Znamienne jest, że przy tendencji ograniczania importu z ZSRR przez Francję, Związek Radziecki zwiększył zakup powyższych artykułów z Francji w porównaniu z rokiem 1951 z 1.225 mln ffr do 2.111 mln ffr, a więc o 73%.

Jednocześnie-pisze dalej autor artykułu - struktura towarowa eksportu z ZSRR do Francji objęła m.inn. w r. 1952 pozycje następujące:

A r t y k u ł y	wartość w mln ffr
azbest	485
węgiel	3.187
smoła węglowa	523
terpentyna	28
futra	1.339
len	277

	5.838

Jak widać z powyższego, 95% importu francuskiego z ZSRR składa się z surowców pierwszej potrzeby jak węgiel i smoła węglowa, surowców, które po przerobieniu przez przemysł francuski są następnie reeksportowane, jak len i futra, oraz z ważnych artykułów strategicznych, jak azbest.

Kończąc artykuł autor stwierdza, że absurdem jest - idąc za zaleceniami t.zw. "Battle Act" - odmawiać Związkowi Radzieckiemu dostawy artykułów takich jak wyposażenie portowe, które w obecnej sytuacji tego kraju może służyć celom wojennym, lub też statków-cystern, które Związkowi Radzieckiemu, jako eksporterowi ropy naftowej mogą służyć jedynie do celów handlowych. Jest również paradoksem nakładanie embargo na towary "strategiczne" dostarczane do ZSRR, który jest najpoważniejszym dostawcą Francji takiego surowca strategicznego jak azbest, a oferuje również m.inn. mangan.

Artykuł zakończony jest stwierdzeniem, że rozwój wymiany handlowej ze Związkiem Radzieckim jest życiowym problemem dla Francji. Poważną poprawę na odcinku francuskiego handlu zagranicznego rokuje oficjalna wiadomość z Ministerstwa Spraw Gospodarczych, że znajduje się obecnie w przygotowaniu dekret o rozszerzeniu rządowej pomocy dla eksporterów również m.inn. na wywóz do krajów Europy Wschodniej i Chin Ludowych. Dekret ten wobec katastrofalnej sytuacji handlu zagranicznego wychodzi z założenia konieczności rozwinięcia eksportu francuskiego za wszelką cenę.

W związku z poszukiwaniem "nowych dróg" dla francuskiego eksportu, pojawił się niedawno na łamach czasopisma "L'Asie Nouvelle" artykuł omawiający dotychczasową sytuację Francji w handlu z krajami azjatyckimi. Autor artykułu stwierdza, że deficyt francuski w obrotach z tymi krajami wzrasta z roku na rok: w r. 1949 wyniósł on 68 mlrd franków, w 1950 - 98 mlrd ffr, w 1951 - 192 mlrd ffr, w r. 1952 osiągnął nawet 200 mlrd ffr. Eksport francuski do krajów azjatyckich pokrywa obecnie zaledwie 27% importu z tych krajów, obejmującego artykuły niezbędne dla Francji takie jak, nafta, bawełna, juta, kauczuk, orzechy kokosowe, herbata, orzeszki ziemne itd.

Opierając się na przykładzie innych państw, którym udało się zdobyć trwałe pozycje na rynkach azjatyckich, autor na-
wołuje w zakończeniu artykułu do bezwzględnego zwiększenia
ekspansji eksportu francuskiego do krajów azjatyckich, jako
na rynki dotychczas zupełnie ignorowane i niedocenione przez
eksporterów francuskich.

F i n a n s e

Według sprawdzonych danych, marcowy deficyt Francji
w Europejskiej Unii Płatniczej wyniósł \$ 19.377.000 wobec
\$ 31,3 mln w lutym i \$ 10,8 mln w styczniu roku bieżącego,
oraz \$ 29,5 mln w marcu roku ubiegłego. Łączny deficyt Francji
w EPU wyniósł więc na koniec marca br. prawie \$ 675 mln, co
oznacza przekroczenie kwoty początkowej Francji o 30%.

W związku z tym poważnym zadłużeniem Francji w Unii,
agencja "Agefi" opublikowała artykuł poświęcony stosunkom
Francji do Unii od początku istnienia tej ostatniej. W pier-
szym roku działalności Unii pozycja Francji była na ogół
dobra, wyczerpanie kwoty początkowej wynosiło przeciętnie
50%. W następnym roku /1951/1952/ kumulatywny deficyt Fran-
cji w EPU stale się pogłębiał. Od końca roku 1951 Francji
nie udało się uzyskać w EPU pozycji wierzycielskiej. W po-
łowie roku 1952 /1.VII.1952/ sytuacja Francji w EPU przedsta-
wiała się następująco:

kredyty otrzymane od Unii	\$ 270,7 mln
złoto płacone Unii	" 125,0 "

Łączna pozycja deficytowa	\$ 395,7 mln
francuska kwota początkowa	" 520,0 mln
stopień wykorzystania kwoty	- 76,1%

W chwili przedłużenia działalności Unii na trzeci
francuska kwota początkowa została więc wyczerpana w trzech
czwartych. Od tego momentu kolejne rozliczenia miesięczne
Francji z Unią dawały rezultaty następujące /w mln dolarów/

	kolejne deficyty	wpłaty w złocie dokonane przez Francję
1952 r. lipiec	- 2,6	1,3
sierpień	- 23,1	12,6
wrzesień	- 54,0	37,8
październik	- 42,1	29,5
listopad	- 24,5	23,7
grudzień	- 70,9	70,9
1953 r. styczeń	- 10,9	10,9
luty	- 31,3	31,3
marzec	- 19,3	19,3

Jak widać z powyższego zestawienia, już od 5 miesięcy Francja zmuszona jest pokrywać swoje zadłużenia w pełni z obrotów handlu zagranicznego jest znaczne pogorszenie sytuacji bilansu płatniczego Francji za I-sze półrocze ub. roku. Jak wynika z ostatnio opublikowanych danych, deficyt francuskiego bilansu płatniczego z bieżących transakcji wyniósł w I półroczu 1952 r. £ 506,1 mln i był dwukrotnie wyższy od ujemnego salda w I półroczu roku 1951. Szczegółowe dane co do stanu bieżących transakcji w I półroczu 1952 r. przedstawiają się następująco /w mln £ /:

Eksport	+ 1.033,4
Import	- 1.456,7

Saldo bilansu handlowego	- 423,3
Wpływy z turystyki	+ 6,8
Usługi /transport, ubezpieczenie itd/	- 144,6
Dochody z inwestycji	+ 31,0
Wydatki i dochody rządowe	+ 11,4
Saldo operacji finansowych w koloniach	- 7,4
Inne operacje	+ 20,0

Ogółem saldo bilansu według bieżących transakcji	- 506,1

Zasadniczą przyczyną wzrostu **deficytu budżetowego** w omawianym okresie było pogorszenie się sytuacji handlu zagranicznego. Eksport spadł w I półroczu 1952 r. z £ 1.033,4 mln t.j. o 21%, a import w tymże okresie zmniejszył się z £ 1.474 mln do £ 1.456,7 mln, czyli nieco więcej niż o 1%.

Na zwiększenie deficytu wpłynęło również zmniejszenie wpływów z turystyki z £ 43 mln w ub. półroczu do £ 6,8 mln oraz zwiększenie o ca £ 50 mln wydatków na transport, ubezpieczenie i inne usługi.

Omówiony powyżej bilans płatniczy bieżących transakcji stanowi jednak tylko część ogólnego bilansu płatniczego, który zawiera jeszcze pozycje dotyczące ruchu kapitałów. W omawianym okresie saldo ujemne ruchu kapitałów w wyniku obrotów państwowymi papierami wartościowymi wyniosło £ 48,7 mln, a £ 69,2 mln w wyniku innych transakcji. Tym samym, ogólny deficyt francuskiego bilansu płatniczego w I półr. 1952 r. wzrasta do sumy £ 624 mln.

Powyższy deficyt rząd francuski pokrył w sposób następujący /w mln £ /:

"pomoc" amerykańska	+ 264,3
kredyty EPU	+ 249,2
rezerwy złota i dewiz we Francji	+ 46,4
inne transakcje /trans. inwest. zagranicznymi, przepływ nowych kapitałów itd/.	+ 64,1

W ten sposób deficyt bilansu płatniczego za I półrocze rząd francuski pokrył w głównej mierze dzięki zadłużeniu się w Stanach Zjednoczonych i EPU, pogłębiając tym więcej swoją zależność gospodarczą od strefy dolarowej.

Jednakże i tak niezależnie od otrzymanych kredytów rząd francuski zmuszony był zmniejszyć rezerwy dewizowe kraju o 46,4 mln. Ten poważny wzrost deficytu francuskiego bilansu płatniczego jest najlepszym dowodem fatalnego stanu gospodarki finansowej. Deficyt budżetowy skarbu państwa wzrósł - jak podaje czasopismo "Secofi" z 345 mld ffr w 1950 do 398 w 1951 r. i 793 mld ffr w r. 1952. W roku obecnym według ostatniej oceny Ministerstwa Finansów deficyt budżetowy wynosi już 804 mld ffr. Cyfra dochodów w budżecie bieżącego roku wynosi 3.079 mld franków, cyfra wydatków zaś - 3.883 mld ffr. Fakt ten znajduje z kolei swoje odbicie w sytuacji franka francuskiego. Według stanu na dzień 2.11. bilans Banku Francji wykazał wzrost obiegu banknotów o 85.292 mld ffr. Ogólna suma banknotów znajdujących się w obiegu wyniosła w tym dniu 2.137 mld ffr, wobec 2.052 mld ffr w tygodniu poprzednim.

Z bilansu Banku Francji wynika, że z 80 mld ffr pożyczki uzyskanej przez René Mayera przed jego odjazdem do Waszyngtonu, skarb państwa podjął już 62 miliardy.

Prasa francuska z zaniepokojeniem omawia powstałą groźną sytuację finansową, podkreślając, że skarb państwa dysponuje jeszcze tylko 18 mld fr z zaciągniętej pożyczki. Ponieważ bilans Banku Francji wykazuje wzrost obiegu pieniądza o przeszło 85 mld ffr, okazuje się, że dla zapewnienia wypłat państwo było zmuszone pożyczyć przeszło 140 mld franków niezależnie od swoich zwykłych dochodów.

W związku z inflacyjną sytuacją franka, na giełdzie paryskiej notuje się dalszą wyżkę cen złota i dewiz. Cena kilograma czystego złota podskoczyła w pierwszych dniach kwietnia o 3.000 franków, cena franka szwajcarskiego o 50 franków. Papierowy funt podskoczył z 1.050 na 1.070 franków a kurs dolara wynosił 406 franków.

Duże ożywienie wywołała w prasie francuskiej wiadomość udzielona dziennikarzom przez ministra Bourges Manoury, że rząd będzie ubiegał się o odroczenie terminu zwrotu 80 mld franków, pożyczonych ostatnio z Banku Francji. Jak wiadomo termin zwrotu tej pożyczki, zaciągniętej bezpośrednio przed wyjazdem René Mayera do Waszyngtonu, przypada na 31 maja. Prasa ocenia tę zapowiedź jako wyraz ciężkiej sytuacji finansowej rządu. W tym stanie rzeczy nie jest dziwne, że powrocie Mayera z Waszyngtonu głównym tematem obrad pierwszego posiedzenia gabinetu były sprawy finansowe i gospodarcze. Rząd ma zamiar przedłożyć Zgromadzeniu Narodowemu plan ograniczenia wydatków cywilnych, oraz "długoterminowy" plan zmniejszenia deficytu i uzdrowienia sytuacji finansowej. W związku z tym prasa francuska przewiduje, że dalsze obciążenie kredytów cywilnych dotyczyć będzie przede wszystkim wydatków na administrację i inwestycje. Spodziewane jest nałożenie przez rząd nowych podatków.

Jak podaje agencja Reutersa trudności finansowe rządu znacznie wzrosły w ostatnim czasie, ponieważ m.inn. wpływy z podatków były niższe niż to przewidywał budżet; przyczyniło się do tego również zmniejszenie tempa produkcji i pomocy dla eksporterów wyniosła znacznie więcej niż to przewidywał preliminarz, zmniejszenie przewozów kolejowych wpłynęło na wzrost deficytu kolei państwowych.

Powyższa agencja nie podaje oczywiście istotnej przyczyny rządowego kryzysu finansowego, jaką jest realizowanie wyścigu zbrojeń, które w najpoważniejszym stopniu obciąża budżet francuski.

Jak pisze "Neue Zürcher Zeitung", zasadnicze punkty planu rządowego uzdrowienia sytuacji finansowej polegają na:
1/ zrewidowaniu dochodów i wydatków na rok 1953
2/ ustaleniu górnej granicy wydatków rządowych w r. 1954, na poziomie rzeczywistych wydatków w roku bieżącym.

Ponadto Rada ministrów upoważniła René Mayera do stawiania votum zaufania w sprawach finansowych za każdym razem, kiedy uzna on to za celowe.

Komentując zamierzone "zmniejszenie wydatków i zwiększenie dochodów" "France - Soir" pisze: "jeżeli chodzi o zmniejszenie wydatków, to nie należy się lękać. Rząd musi zdobyć co najmniej 400 miliardów franków kosztem budownictwa mieszkaniowego i modernizacji wyposażenia przemysłowego. Nie należy się również lękać, jeżeli chodzi o wzrost dochodów. Nie ma innego środka do tego celu niż zwiększenie podatków".

Charakterystyczne jest, że rząd nie opublikował szczegółów swego "planu uzdrowienia finansowo-gospodarczego" przed wyborami miejskimi. Całokształt planu rządowego miał być przedłożony parlamentowi dopiero 12 maja. Mimo tego ukrywania, nie-które szczegóły projektu przedostały się do prasy, m.inn. to, że plan rządowy przewiduje w ramach "zwiększenia dochodów" podwyżkę cen benzyny, tytoniu, papierosów, zapalek, taryf kolejowych elektryczności itd.

Jak donosi dziennik "Liberation", specjaliści Ministerstwa Finansów przewidują podobno nawet przywrócenie opłat "rogatkowych" za przejazd niektórymi mostami. Przewidywane jest również w kołach finansowych rozpisanie nowej, wielkiej pożyczki.

Produkcja

W związku z trudną sytuacją gospodarczą i finansową, części jej znalazła się obecnie Francja, prasa francuska coraz częściej publikuje dane o francuskim kryzysie ekonomicznym. O istnieniu tego kryzysu świadczą choćby wskaźniki produkcji, pozostające od kilku miesięcy na tym samym poziomie. Jak pisał w "gospodarcze" "Notes et Etudes Economiques", w kołach rządowych usiłuje się zaprzeczać lub przynajmniej maskować fakt, że gospodarka francuska wkroczyła w okres pewnego kryzysu.

Powyższe pismo podkreśla, że w roku 1952 znacznie zmniejszyła się produkcja dóbr konsumcyjnych. Według danych oficjalnych przedstawia się to następująco:

Prod.	I	kw.1952 r.	w porównaniu z I kw. 1951 r.	zmiana
dóbr.	II	" "	" "	" "
konsum-	III	" "	" "	" "
cyjnych	IV	" "	" "	" "

Globalna produkcja przemysłowa przekraczała jeszcze w IV kwartale 1952 r. produkcję tego samego okresu 1951 r. lecz już w styczniu 1953 r. wskaźnik produkcji wykazał spadek o 6% w porównaniu z I kw. 1952 r.

Pismo zaznacza również, że dane oficjalne nie uwzględniają w pełni spadku produkcji w poszczególnych gałęziach przemysłu i stwierdza, iż produkcja przemysłowa Francji jest obecnie niższa o 10% do 15% od produkcji roku ubiegłego. W roku 1952 zamówienia wojskowe francuskie i zagraniczne wędły na utrzymanie poziomu produkcji przemysłu ciężkiego i maszynowego. Dzięki temu wydawało się, że przemysł środków produkcji uniknie skutków zastoju.

Jednakże od kilku miesięcy sytuacja mocno się pogorszyła. W r. 1952 produkcja żelaza spadła o 17%, produkcja samochodów ciężarowych o 10%, a obecnie zastój ogarnął wiele innych gałęzi: np. przemysł budowy maszyn, przemysł elektryczny itp. Redukcja godzin pracy, zwolnienia robotników, zamknięcia zakładów przemysłowych, stały się nawisem codziennym.

Przemysł stalowy, który w r. 1951 korzystał w większym stopniu z zamówień zbrojeniowych, obecnie odczuwa poważne trudności. Produkcja stali w lutym br. zmniejszyła się do 800.000 ton wobec 940.000 t. w styczniu. Jest to odbicie poważnego spadku zamówień: w II półroczu 1952 r. krajowe zamówienia na stal spadły ogółem o 29%, przy czym przemysł samochodowy zmniejszył swe zapotrzebowanie o 30%, przemysł konstrukcji metalowych o 45% itd.

W przemyśle węglowym zmniejszenie zapotrzebowania przejawia się nie tyle w zmniejszeniu produkcji, ile w narastaniu zapasów. Przekraczają one obecnie 5 milionów ton przy produkcji rocznej 55 milionów ton /tę cyfrę osiągnęła francuska produkcja węgla w r. 1952/. Cyfra nagromadzonych zapasów była w roku ubiegłym równie rekordowa, jak cyfra wydobycia. Jak pisze "Secofi", rekordowa cyfra wydobycia jest wynikiem w pierwszej mierze znacznego zwiększenia wydajności pracy górników francuskich. Dziennie wydobycie węgla na robotnika wzrosło w r. 1952 o 8 - 10% w porównaniu z r. 1951. Ujemną stroną jest mała ilość węgla wysokogatunkowego, niedostateczne wydobycie węgla koksującego, co zmusza do importowania tego gatunku węgla. W r. 1938 ogólna ilość koksu hutniczego zużywanego we Francji składała się z 30% koksu importowanego oraz z 30% koksu produkowanego z importowanego węgla. Obecna produkcja węgla koksującego się we Francji zwiększyła, lecz zapotrzebowanie wzrosło jeszcze bardziej na skutek rozwoju produkcji hutniczej.

Jest charakterystyczny dla francuskiego przemysłu węglowego między innymi taki wynik obecnie w łonie tzw. "Wspólnego Rynku", między Francją a Belgią. W wyniku obniżki cen węgla belgijskiej, ustalonej przez Wysoką Władzę Wspólnoty, francuskim kopalnikom węgla z okręgów Nord i Pas-de-Calais zagraża utrata 3/4 ich dotychczasowych odbiorców na korzyść ich belgijskich konkurentów, uprzywilejowanych przez nowe ceny wspólnego rynku. Wysoka Władza Unii występuje jak dotąd w roli arbitra w konflikcie francusko-belgijskim. Wydaje się, że być może zostaną powzięte zarządzenia ochronne na korzyść kopalń francuskich.

Uzupełniając informacje o ciężkiej sytuacji francuskiego rolnictwa, zamieszczone w numerze 14/97 "WHZ", podajemy obecnie kilka danych na temat cen francuskich artykułów rolnych: według oficjalnych danych statystycznych dotyczących cen artykułów rolnych i przemysłowych, kształtowanie się t.zw. nożyc cen wypada wybitnie na niekorzyść wsi.

Położenie producentów rolniczych pogarsza się jeszcze na skutek zmniejszenia eksportu produktów rolnych. W 11 miesiącach 1952 r. w porównaniu z tym samym okresem roku 1951 eksport tych produktów zmniejszył się o 36%.

Pismo "Notes et Etudes Economiques" zamieszcza tabelę ilustrującą spadek produkcji niektórych artykułów rolnych we Francji w roku 1952 w porównaniu z rokiem poprzednim.

	1951	1952	Zmiana
zboże /w mln q/	71	84	+ 18%
ziemiaki "	121	107	- 12%
buraki przem./w mln q/	118	94	- 20%
wino /w mln hektolitów/	53	51	- 4%
mięso /w mln ton/	1.915	1.850	- 3%
mleko /w mln hektolitów/	160	155	- 3%

Jak stwierdza tygodnik szwajcarski "Wirtschaftliche Mitteilungen" w artykule poświęconym sytuacji gospodarczej Francji, w ciągu ostatnich lat francuska gospodarka rolnicza była wyraźnie zaniedbana. Suma kredytów udzielonych w roku ubiegłym na potrzeby rolnictwa wynosiła 17 miliardów franków. W roku bieżącym kredyty dla rolnictwa mają wynieść 28 mld fr., jednakże suma ta wydaje się być jeszcze dosyć skromna w porównaniu z kredytami przyznanymi dla przemysłu. Konsekwencją tego stanu rzeczy są stale wysokie koszty własne produkcji rolniej i niemożliwość obniżenia kosztów utrzymania ludności z wyjątkiem tych lat, kiedy zbiory są nadzwyczaj pomyślne.

Jednym z najbardziej widocznych oznak kryzysu ekonomicznego we Francji jest poważny i szybki wzrost bezrobocia. Do lipca 1952 r. oficjalne dane dotyczące bezrobotnych, korzystających z zasiłków, były niższe od liczb tego samego okresu 1951 r. Od lipca 1952 r. liczby te rosną w szybkim tempie. 1 marca 1953 r. liczba bezrobotnych korzystających z zasiłków wynosiła 200/75 jest większa o 84% od liczby z marca 1952 r. a liczba bezrobotnych podających o pracę /216,700/ jest wyższa o 56% od poprzedniego. Następująca tablica wykazuje, że bezrobocie wzrosło przeszło dwukrotnie od lipca 1952 r. i osiągnęło poziom zbliżony do najgorszych okresów przedwojennych.

	Bezrobotni korzystający z zasiłków	Niezałatw. prośby o pracę	Rzeczywiste bezrobocie /w przybliżeniu/
1.I.1952	33.000	116.400	310.000
1.VII.1952	36.100	110.500	320.000
1.I.1953	54.300	182.100	500.000
1.III.1953	75.200	216.700	650.000

Nie wolno zapominać, że oprócz bezrobocia całkowitego wzrasta stale liczba częściowo bezrobotnych, która wynosi obecnie /w przybliżeniu/ około 2 milionów. Posługując się groźbą bezrobocia, zmniejszeniem godzin pracy i różnymi innymi metodami, kapitaliści zdołali w ciągu r. 1952 przeprowadzić obniżkę nominalnych płac robotniczych przeciętnie o 10%.

Obniżka realnych płac, jeżeli weźmie się pod uwagę, iż ceny utrzymania wzrosły o 9% w ciągu tego okresu, wyniosła około 17% do 18%.

Stopa życiowa

"Neue Zürcher Zeitung" opublikowała następującą tabelkę wskaźników cen we Francji w marcu br. w porównaniu z poprzednimi miesiącami /1949 = 100/:

	wskaźnik cen hurtowych	wskaźnik kosztów utrzymania w Paryżu
1950 r. lipiec	106,1	106,5
1951 r. wrzesień	137,5	133,0
1952 r. luty	152,0	148,5
1952 r. marzec	-	148,1
1953 r. styczeń	140,8	145,6
luty	139,2	146,0
marzec	139,7	145,2

Jak widać z powyższej tabelki, wskaźnik kosztów utrzymania przeciętnej rodziny paryskiej spadł w marcu br. o 0,5 punktów, t.j. 0,5% na 145,2 punkty ze 146 punktów w marcu 1952 r.

W przeciwieństwie do tego wskaźnik cen hurtowych uległ wzrostowi w porównaniu z lutym o 0,5 punkta ze 139,2 na 139,7 punktów.

Jak pisze "Humanité", według danych krajowego Instytutu Statystycznego w okresie od 1945 do 1951 r. ceny wzrosły o 6,81 razy, a płace jedynie 4,37 razy. W r. 1952 we Francji udało się przeprowadzić 13%-ową obniżkę nominalnych. Uwzględniając, że w roku ubiegłym koszty utrzymania wzrosły o 9%, należy stwierdzić, że w r. 1952 nastąpiło 7%-owe obniżenie płac realnych.

"Humanité" podaje w związku z powyższym aktualne ceny zasadniczych artykułów żywnościowych w porównaniu z cenami 1947 r. w kilku krajach europejskich:

Kraje	chleb	mięso	masło	mleko	cukier
1947					
Francja	- 64,9%	- 63,4%	- 66,7%	- 28%	- 55,9%
USA	+ 108%	+ 88%	+ 92%	+ 74%	+ 276%
Anglia	+ 28%	+ 26%	+ 4%	+ 18%	+ 6%
	+ 90%	+ 35%	+ 125%	+ 30%	+ 133%

/s/

NIEMCY ZACHODNIE

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Ekspert Niemiec zachodnich w marcu wzrósł ponownie po niewielkim spadku, jaki miał miejsce w dwóch pierwszych miesiącach bieżącego roku.

W porównaniu z lutym zwiększył się on o 20% do $\text{Z } 352$ mln /1.473 mln DM/, głównie na skutek eksportu znacznej ilości wyrobów gotowych. Import wzrósł natomiast o 9% do $\text{Z } 305$ mln /1279 mln DM/. Zwyżkę tę spowodowało przede wszystkim zwiększenie przywozu artykułów spożywczych, używek oraz surowców. Marcowa nadwyżka eksportowa Niemiec zachodnich wyniosła zatem $\text{Z } 47$ mln /194 mln DM/. w pierwszym kwartale 1953 r. ogólna wartość importu wyniosła 3.809 mln DM i była o 12% niższa w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku. Ekspert natomiast pozostał na tym samym poziomie co w 1952 r. i osiągnął 3.963 mln DM. Pierwszy kwartał br. zamknięty został nadwyżką w wysokości 154 mln DM. Pod względem objętości import wzrósł o 5%, eksport zaś o 4%. Poniżej podajemy dane ilustrujące rozwój zachodnio-niemieckiego handlu zagranicznego w pierwszych trzech miesiącach bieżącego roku w porównaniu z analogicznym okresem 1952 r.

	Import		Eksport	
	1952r.	1953r.	1952r.	1953r.
	/w mln DM/			
styczeń	1.403	1.353	1.311	1.263
luty	1.461	1.177	1.274	1.228
marzec	1.458	1.279	1.378	1.473

Celem dalszego wzmocnienia eksportu rząd Niemiec zachodnich zamierza emitować wkrótce pożyczkę na sumę 500 mln DM. Otrzymane dzięki temu środki mają być wykorzystane dla udzielenia 55% eksporterom kredytów maksymalnie oprocentowanych na 5% /odsetki pobierane przy pożyczkach udzielanych przez Ekspertu Niemiec zachodnich wynoszą 8%/. Umożliwi to finansowanie Ekspertu natomiast dostawców kredytów długoterminowych, co z kolei przyczyni się do wzmocnienia ich zdolności konkurencyjnej na światowym rynku kapitalistycznym.

Drugim krokiem zmierzającym do usprawnienia obrotów zachodnio-niemieckiego handlu zagranicznego, jest otwarcie z dniem 4 maja br. wolnego rynku walutowego w Niemczech zachodnich. Obroty frankami szwajcarskimi, belgijskimi, francuskimi i guldenami holenderskimi będą się odbywały w granicach 0,8% poniżej - do 0,75% - powyżej notowań giełdowych w Frankfurtzie, Monachium, Dueseldorfie, Hamburgu i Berlinie. Początkowo transakcje będą dopuszczone tylko za DM-ki. Notowania wszystkich giełd będą jednolite. Agencja Reutersa wyraża przekonanie, że Bank Deutscher Länder będzie interweniował nie tylko w wypadku, gdy notowania osiągną limity - najwyższe lub najniższe, ale będzie także hamował wszelkie nadmierne fluktuacje. Eksporter będzie musiał natychmiast powiadomić o uzyskaniu dewiz. Wolno mu jednak będzie oznaczyć termin rozrachunku, a tym samym wybrać kurs, po którym rozrachunek będzie dokonany.

W związku z podaną w numerze 14/97 "WHL" wiadomością dotyczącą liberalizacji importu zachodnio-niemieckiego komunikujemy, że z dniem 1 kwietnia br. liberalizacja ta została zwiększona do 90,1%. Do listy towarów, które można obecnie importować z krajów OEEC bez żadnych ograniczeń ilościowych lub wartościowych dodano obecnie 168 pozycji. Należą tu między innymi ser, szparagi, czekolada, koniak, wódki, likiery, futra, tkaniny, żarówki, samochody, oliwki, jabłka, grusze, wyroby cukiernicze, soki z owoców i jarzyn, pewne wyroby z żelaza i stali oraz zegarki ręczne i kieszonkowe, przekraczające wartość 100 DM za sztukę.

Zachodnio-niemieckie pismo ekonomiczne "Volkswirtschaft" poświęciło niedawno nowej polityce liberalizacyjnej specjalny artykuł p.t. "Za kulisami liberalizacji".

Dane oficjalne - stwierdza na wstępie "Volkswirtschaft" - usiłują wykazać, że kraje zachodnio-europejskie osiągnęły duże sukcesy w dziedzinie zmniejszenia ograniczeń handlowych. Według tych danych wszystkie kraje OEEC mają import zliberalizowany ogółem w 66% w tym np. Włochy w 99%, Szwajcaria w 92%, Szwecja w 91,5 i 1/2. Opierając się na tych danych - stwierdza pismo - można oczekiwać, że niedługo nastąpi całkowite zniesienie ograniczeń ilościowych w handlu oraz walutowe konwersyjności walut w ramach Europejskiej Unii Płatniczej. Jednakże - dodaje pismo - "w rzeczywistości wygląda inaczej. Do całkowitej liberalizacji jest jeszcze bardzo daleko. Wszystkie nadzieje na konwersyjność walut nie mają realnych podstaw. Po ile się uchyli wspaniałej kurtyny liberalizacyjnej, to można się przekonać, że kryje się za nią mnóstwo pustych słów".

Na przykładzie Niemiec zachodnich "Volkswirtschaft" wykazuje, że oficjalnie ogłaszany wysoki procent liberalizacji nie odpowiada faktycznemu stanowi rzeczy. Np. w ciągu 10 miesięcy 1952 r. Niemcy zachodnie importowały z krajów Europejskiej Unii Płatniczej towarów za sumę 2.022 mln t. - sumy tej import zliberalizowany wyniósł 299 mln t.

ca 50%. Podobnie ma się rzecz w innych krajach zachodnio-europejskich. W rzeczywistości w obrotach pomiędzy krajami-członkami EPU import niepodlegający ograniczeniom wyniósł zaledwie 30%, a nie - jak to podają oficjalne statystyki - 66%.

Oficjalnie import zachodnio-niemiecki nie podlega ograniczeniom importowym w 90,1%, w rzeczywistości jednak w ciągu 10 miesięcy 1952 r. import zliberalizowany wyniósł zaledwie 40% ogólnego importu. Przyczyną tak znacznej sprzeczności jest fakt, że podstawą obliczania oficjalnego procentu liberalizacji w Niemczech zachodnich stanowi struktura importu z 1949 r. We wszystkich pozostałych krajach zmarshallizowanych importu stanowi struktura 1948 r. Dlatego też liberalizacja importu tych towarów, których w 1949 r. przywieziono więcej powoduje zwiększenie oficjalnego procentu liberalizacji, nawet o ile te towary nie są obecnie wcale importowane. Pismo wyjaśnia to na konkretnych przykładach. Niemcy zachodnie zniosły całkowicie ilościowe ograniczenia na import parowozów i wagonów, podczas gdy praktycznie nie są one obecnie importowane. Ze względu na to, że w 1949 r. import parowozów i wagonów był znaczny, oficjalny procent "realizowanej" liberalizacji jest obecnie wyższy od stanu faktycznego.

Analogiczną sytuację obserwuje się również odnośnie importu artykułów rolnych. Oficjalnie jest on zliberalizowany w 70%, jednakże ograniczenia zniesione zostały tylko w stosunku do importu towarów nieprodukowanych w Niemczech zachodnich. W ich liczbie pismo wymienia jela, t. an wielorybi, oleje roślinne, tytoń, kawę, kakao, przyprawy korzenne i inne. Liberalizacji nie podlega szereg artykułów pochodzenia zwierzęcego, gdyż interesy firm produkujących te towary chronione są drogą kontyngentowania importu. Zasadnicze artykuły spożywcze, importowane do Niemiec zachodnich /zboża, cukier, masło/ w ogóle nie są brane pod uwagę przy obliczaniu oficjalnego procentu liberalizacji na skutek tego, że import ich dokonywany jest pod bezpośrednią kontrolą organów rządowych.

W Niemczech zachodnich kontroli władz podlega faktycznie 17% ogólnego importu. W innych krajach - według danych wspomnianego pisma - procent przywozu, podlegającego kontroli w Brytanii jest wyższy: w Szwajcarii wynosi on 23%, w Wielkiej Brytanii - 34%, w Szwecji - 50%, w Europie nawet 74%. Ze względu na to, że we wszystkich krajach oficjalny procent liberalizacji obliczany jest z wyłączeniem importu, pozostającego pod nadzorem władz, jest on wyższy niż w rzeczywistości.

Podsumowując pismo stwierdza, że "Europa zachodnia nie znajduje się nawet w połowie drogi do całkowitej liberalizacji. Pomimo coraz wspanialszych, pozornie wysokich procentów liberalizacji, protekcjonizm pozostaje nadal bardziej regularny niż wyjątki".

F i n a n s e

Rozrachunek marcowy Niemiec zachodnich w ramach Europejskiej Unii Płatniczej wykazał nadwyżkę w wysokości £ 10,7 mln wobec £ 31,5 mln w lutym. Według informacji Banku Deutscher Länder połowa nadwyżki marcowej zostanie wypłaconą na Niemcom zachodnim w złocie lub w dolarach, druga zaś po zapisaniu zostanie na dobro Niemiec zachodnich w rachunku EPU. Kumulatywne saldo kredytowe Niemiec zachodnich na koniec marca wyniosło £ 441,2 mln.

W uzupełnieniu wiadomości z nr. 14/97 "KHZ" podajemy dalsze szczegóły, dotyczące układu londyńskiego w sprawie obsługi zachodnio-niemieckich długów zagranicznych. Układ ten jest rezultatem dwuletnich rokowań w szczególności zaś wynikiem 5-miesięcznej konferencji w 1952 r., na której przedstawiciele Niemiec zachodnich oraz wierzyciele ustaliли pod auspicjami trójstronnej komisji anglo-amerykańsko-francuskiej, zasady obsługi przedwojennego długu Niemiec. Konkretną na rzecz Niemiec było skapitalizowanie części zadłużenia i ustalenie jednolitego, niskiego, bo na ogół wynoszącego 2% oprocentowania długu przedwojennego. Podstawowym ustępstwem ze strony Niemiec była zgoda na obsługę długu w walucie wymienialnej na walutę kraju wierzyciela. Ustępstwo to jednak jest interesujące tylko dla państw o walucie twardej, przede wszystkim więc dla USA i Szwajcarii. Po zakończeniu 5-miesięcznej konferencji podjęte zostały dodatkowe rokowania pomiędzy trójstronną komisją, a delegacją niemiecką, które w rezultacie doprowadziły do opracowania szczegółowego układu.

W trakcie rokowań między trójstronną komisją, a przedstawicielami Niemiec zachodnich ustalono zasady układu w sprawie spłaty przez Niemcy zachodnie powojennego zadłużenia z tytułu "pomocy" mocarstw okupacyjnych.

Na mocy obu wyżej wymienionych układów Niemcy nie będą płacić w ciągu lat /1953-1957/ 550 milionów £ , tj. ok. £ 132 mln z tytułu obsługi obu rodzajów zadłużenia. 300 mln marek przypada z tego na obsługę zadłużenia powojennego. Począwszy od roku 1958 obsługa zadłużenia będzie aż do pełnego umorzenia długów. Jeśli chodzi o sumy jakie otrzymywać będą poszczególne państwa, posiadamy jeszcze szczegóły jedynie w sprawie wierzycielności brytyjskich. Z tytułu przedwojennych wierzycielności Wielka Brytania otrzymywać będzie w ciągu pierwszych 5 lat ok. £ 14,7 mln rocznie, a w latach następnych ok. £ 19 mln rocznie. Wierzycielności powojennych Wielka Brytania otrzyma £ 420 mln w 20 ratach rocznych, przy czym strona brytyjska rezygnuje z części swej powojennej wierzycielności, odwołując się do austriackich papierów wartościowych. Spłata nastąpi w

Jeśli chodzi o dług Niemiec wobec Austrii, odpowiedni układ przewiduje podjęcie obsługi długu pod warunkiem opracowania "właściwej formy postępowania likwidacyjnego" w odniesieniu do austriackich papierów wartościowych.

warunkiem ramowe porozumienie podpisane w Londynie zobowiązuje stronę niemiecką do postawienia do dyspozycji odpowiednich ilości walut dla obsługi następujących papierów wartościowych: 7-procentowej międzynarodowej pożyczki związkowej republiki Austrii z 1930 w celu uregulowania do wysokości $\frac{3}{4}$ sum wynikających z wykupu obligacji tej pożyczki /przypadającego zgodnie z jej warunkami, w okresie pomiędzy 12 marca 1938 i 8 maja 1954/, państwowych skryptów dłużnych austriackiego Instytutu Kredytowego z 1936 r. w celu analogicznego uregulowania. Płatności niemieckie z tytułu pierwszej pożyczki rozciągają się będą na okres od 1 lipca br. do 1 lipca 1962 r., z tytułu zaś drugiej - od 1 lipca 1953 do 1 lipca 1957. Suma wypłat wyniesie ok. 35 mln DM. Należy podkreślić, że układ w sprawie długu niemieckiego wobec Austrii jest niezgodny z czterostronnymi porozumieniami, przewidującymi uregulowanie tych kwestii w ogólnym traktacie pokojowym z Austrią.

Prze-mo-dniczący delegacji niemieckiej, Abs, podał do wiadomości, że w tegorocznym budżecie Trizonii przewidziano już odpowiednie sumy na obsługę przedwojennego i powojennego zadłużenia a Bank Deutscher Länder wydał komunikat zawiadamiający, że waluty potrzebne dla obsługi zadłużenia wynikającej z podpisanych układów, na pierwszy okres półroczny są do dyspozycji.

Podpisane w Londynie układy oznaczają dalszą ekspansję eksportu zachodnio-niemieckiego i jednocześnie wzmożony dopływ kapitałów zagranicznych do Trizonii. Z tych względów oba układy są dla kapitalistów niemieckich korzystne. Warto przypomnieć, że jeszcze w czasie letnich rokowań w 1952 r. Abs wyraźnie podkreślił, że Niemcy zachodnie tylko wtedy będą mogli realizować obsługę zadłużenia, o ile inne państwa pozwolą im na uzyskanie w drodze eksportu odpowiednich nadwyżek dewizowych i o ile z drugiej strony nastąpi wzmożony dopływ kapitałów inwestycyjnych do Trizonii. Należy dalej zaznaczyć, że obsługę całego zadłużenia niemieckiego podejmuje rząd Trizonii z budżetu państwowego tj. z pieniędzy podatników. Tymczasem z przedwojennych i zresztą powojennych kredytów korzystał przede wszystkim wielki przemysł niemiecki. W szczególności dotyczy to pożyczek Dawesa i Younga, stanowiących główną część wspomnianych w poprzednim numerze przedwojennych wierzytelności wobec Niemiec.

Jeśli chodzi o wierzycieli, układ faworyzuje przede wszystkim kraje o walucie twardej i w związku z tym oczekiwany jest wzmożony dopływ kapitałów inwestycyjnych z USA, Kanady i Szwajcarii do Niemiec zachodnich. Trzeba też podkreślić, że z układów wielkie korzyści ciągnie kapitał międzynarodowy, który w trakcie wojny i bezpośrednio po niej kupił za bezcen obligacje przedwojennych pożyczek niemieckich. Tak np. w Wielkiej Brytanii obligacje te skupywane były w trakcie wojny po cenach pozwalających obecnie ich poosiągnięciu, w wyniku warunków nowopodpisanego układu, 1000 i więcej procentowych zysków.

Produkcja

Ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej w marcu /1939 = 100/ wyniósł 150 wobec 142 w lutym. Ta zwyżka spowodowana została przede wszystkim rozpoczęciem wczesnego sezonu budowlanego. Wskaźnik przemysłu budowlanego w marcu br. 140 punktów /wobec 112 w analogicznym miesiącu ub.roku/ wzrósł więc w porównaniu z lutym o 57,3%. W poszczególnych gałęziach przemysłowych marcowa produkcja kształtowała się następująco: produkcja stali wzrosła z 1.335 mln ton w lutym do 1.487 mln ton, a surowki żelaznej z 1.070 t. do 1.143 mln t. Ogółem w pierwszym kwartale br. produkcja wyniosła 4.285 mln t. stali i 3.387 mln t. surowki w porównaniu z odpowiednio 3,81 mln t. i 3,07 mln t. w analogicznym okresie 1952 r. Produkcja samochodów osobowych wzrosła w marcu o 3.000 szt. w porównaniu z lutym i wyniosła 25.700 szt. Produkcja ropy naftowej osiągnęła w marcu rekordowy poziom 170.000 t. wobec 150.000 w lutym. Wzrost ten spowodowany został głównie odkryciem w ostatnich czasach pól naftowych w północno-zachodniej części Niemiec zachodnich.

Wzrost zbrojeniowej produkcji przemysłu zachodnionieemieckiego w marcu spowodowany został w głównej mierze wpływem zamówień w lutym, po pewnym osłabieniu o charakterze sezonowym w dwóch poprzednich miesiącach. Wskaźnik ilości zamówień /przeciętna miesięczna 1949 = 100/ wzrósł w lutym o 3,1% i jest o 2,1% niższy od poziomu z lutego 1953. Największe ożywienie napływu zamówień zanotowano w przemyśle dóbr inwestycyjnych /+ 12,6%/ i to zarówno odnośnie zamówień krajowych jak i zagranicznych. Również przemysł konsumpcyjnych zwiększył portfel zamówień /+ 2,9%/. W porównaniu z poziomem r.ub. ilość zamówień w przemyśle dóbr inwestycyjnych była mniejsza o 6,3%, w przemyśle dóbr konsumpcyjnych natomiast o 35,8% większa.

Rozwój napływu zamówień w przemyśle zachodnionieemieckim ilustrują poniższe dane:

	1952 r.		1953 r.	
	lutym	grudzień	styczeń	lutym
	/przeciętna miesięczna 1949 = 100 /			
surowce	147	135	130	127
dobra inwestycyjne	191	189	159	179
dobra konsumpcyjne	101	125	133	137
przemysł ogółem	148	148	140	145

Jeśli chodzi o surowce to napływ zamówień był niższy zarówno w porównaniu ze styczniem 1953 r. /- 2,6%/ jak i w porównaniu z lutym 1952 r. /-13,9%/. Znaczne ożywienie napływu zamówień zanotowano w przemyśle materiałów budowlanych oraz nieco mniejsze w przemyśle chemicznym, natomiast w przemyśle stalowym ilość zamówień zmniejszyła się /np. w walcowniach stali - 27,4%/. W przemyśle dóbr inwestycyjnych

Portfel zamówień wzrósł znacznie we wszystkich gałęziach przemysłowych, mianowicie jeśli chodzi o rowery, samochody ciężarowe i maszyny. W przemyśle maszynowym zwiększenie portfela zamówień nastąpiło głównie na skutek wzmożenia popytu krajowego, podczas gdy zamówienia eksportowe spadły. W innych gałęziach obserwuje się ożywienie również w popycie zagranicznym np. w przemyśle elektrotechnicznym wzrost wyniósł 44%, w przemyśle konstrukcji stalowych 72%.

Również napływ zamówień w zachodnio-niemieckim przemyśle stocznim wzrósł ostatnio bardzo znacznie. Według jednego z ostatnich numerów pisma "Volkswirt" obecny portfel zamówień na 2,2 mln BRT zapewni wielkim stoczniom zatrudnionym do 1956 r. Rozwój tego przemysłu jest o tyle ciekawy, że - jak wiadomo - od 1945 r. istniał w Niemczech zachodnich zakaz produkowania wielkich jednostek; stocznie zostały nawet częściowo zdemontowane. W latach 1947/48 nastąpiło pewne osłabienie tego zakazu, aż wreszcie na podstawie układu w Petersburгу z 1949 r. umożliwiono nawet podjęcie budowy statków na eksport. W kwietniu 1951 r. zniesiono wszelkie zakazy budowy w przemyśle stocznim. Wspomniany "Volkswirt" stwierdza, że w okresie lat 1949 - 1952 nastąpił znaczny wzrost wskaźników produkcji tej gałęzi przemysłu. Udział statków rybackich, których produkcja stanowiła punkt ciężkości przemysłu stocznego do 1949 r. spędził znacznie na rzecz statków handlowych dla żeglugi morskiej i kabotażowej. Dużą część tych jednostek stanowiły tankowce. W światowej produkcji statków Niemcy zajęli 520.000 BRT spuszczonych na wodę statków na trzecim miejscu w skali światowej /11,8%/ po Wielkiej Brytanii /20,6%/ i Japonii /13,8%/. Wspomnieć tu należy, że w 1938 r. Niemcy zajmowały drugie miejsce w świecie /15,8%/.

Przypuszczać należy, iż omówiony wyżej rozwój niektórych gałęzi przemysłu trwać będzie w dalszym ciągu, gdyż ostatnio np. Ministerstwo Security Agency ogłosiło nowy program inwestycyjny, mający na celu wzmożenie zbrojeniowej produkcji przemysłowej w Niemczech zachodnich. Dla zrealizowania tego programu zos-
tanie przyznana Niemcom zachodnim pożyczka w wysokości 150 mln Dm, która będzie zużyta na rozbudowę przemysłu węglowego, energetycznego, żelaznego, chemicznego itd.

Zyski, płynące z rozwijającego się przemysłu zachęcają przemysłowców zachodnio-niemieckich do ekspansji gospodarczej i inwestowania swoich kapitałów za granicą. Od kilku miesięcy działa w Paryżu t.zw. "Biuro Organizacyjne Towarzystwa Północno-Afrykańskich Inwestycji". Jak stwierdzają w kołach przemysłowych w Duesseldorfie, biuro splanuje utworzenie "drugiego Zagłębia Ruhry w Afryce Północnej" z udziałem kapitału niemieckiego. Obecnie prowadzone są badania nad projektami, które w pierwszym rzędzie mają duże "znaczenie strategiczne". Jak komunikuje pismo "Industrie Kurier", przede wszystkim planuje się uruchomienie kopalń węgla w południowej części granicy marokańskiej, następnie kopalń miedzi, manganu, wolframu i rudy żelaznej. Ostatnim etapem będzie budowa wielkiego przemysłu stalowego.

Agencja ADN przytacza również oświadczenie dyrektora zakładów Kruppa, Schroedera, że Krupp zamierza założyć fabryki w Afryce Północnej. Chodzi tu o budowę przemysłu stalowego, a przede wszystkim zakładów zbrojeniowych. Krupp pragnie pieniądze, jakie otrzyma za swe kopalnie węgla i stali w Niemczech zachodnich, przeznaczyć na finansowanie swych przedsięwzięć w Afryce oraz na budowę stalowni w Iraku. Również w Ameryce Południowej zamierzają Niemcy zachodnie inwestować poważne kapitały.

W Iraku firmy zachodnio-niemieckie prowadzą rokowania w sprawie realizacji programu rozwoju doliny Tygrysa i Eufratu. Jedną z poważniejszych pozycji tego programu jest budowa tamy w Samarra.

Stopa życiowa

Sporządzony w Bonn preliminarz budżetu Niemiec na rok 1953 przewiduje po stronie wydatków 26,5 mld marek, z czego 18 miliardów, tj. 68% przypada na cele lub bezpośrednio związane z remilitaryzacją. Na cele pokojowe zostaje zaledwie 8,5 mld marek. Jeśli chodzi o fundusze, przeznaczone na cele ochrony zdrowia, to na głowę ludności przypada zaledwie 1,77 marki. Za to wydatki wojenne na głowę ludności wynoszą około 300 marek.

Ciąga sytuacja materialna mas pracujących Niemców zachodnich - to jedynie początek katastrofy, którą grozi odrodzenie Weimaru. Budżet boński na rok 1953 zakłada znowu deficyt w wysokości 4 miliardów marek. Zdaniem "Prawdy" spowoduje to nowe podatki i nową wyżkę cen.

/j/

PORTUGALIA

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

W ciągu pierwszych 10 miesięcy 1952 r. wartość importu portugalskiego wyniosła 7.007.172 eskudów /31 = 226.054 eskudów/ w porównaniu z 6.702.405 eskudów w analogicznych miesiącach roku 1951. Eksport portugalski w tym okresie wyniósł natomiast 4.007.172 eskudów. Deficyt portugalskiego bilansu handlowego wyniósł więc 3 mln eskudów.

Struktura towarowa portugalskiego importu na przełomie stycznia-października 1952 roku przedstawia się następująco:

wartość w eskudach

żywiec	906
Surowce	3.364.147
w tym:	
pochodzenia zwierzęcego	227.562
" roślinnego	676.315
" mineralnego	976.849
metale	805.783
produkty chemiczne	356.550
różne	222.240
artykuły włókiennicze	
filc i wyroby filcowe	210.039
artykuły spożywcze	532.067
w tym:	
artykuły mączne	263.388
produkty rybne	81.571
maszyny i aparaty	
tebor pływający i pojazdy mechaniczne	2.120.944
różne gotowe wyroby	779.069

Struktura geograficzna eksportu portugalskiego w tym okresie kształtowała się jak następuje /w eskudach/:

Państwa nie należące do EPU:

Ameryka Północna	814.767
w tym Stany Zjednoczone	760.356
Ameryka Środkowa	66.433
Ameryka Południowa	376.212
Państwa nie należące do strefy szterlingowej	105.440
Inne państwa	384.908
w tym ZSRR	144.099
Czechosłowacja	13.518
Finlandia	3.370
Jugosławia	1.796

Państwa członkowskie EPU:

Europejskie państwa szterlingowej:	767.017
w tym: Wielka Brytania	729.158
Europejskie państwa nie należące do strefy szterlingowej	1.337.404
w tym: Niemcy zachodnie	390.943
Francja	232.037
Unia Belgii i Luksemburga	216.590
Włochy	182.078
Szwecja	87.895
Holandia	70.066
Szwajcaria	55.915
Kolonie państw członkowskich w EPU	1.720.745
w tym: terytoria portugalskie	1.432.152
" francuskie	181.264
" brytyjskie	66.736
" belgijskie	35.453
" holenderskie	5.140

Struktura geograficzna importu portugalskiego:

Państwa nie należące do EPU:

Ameryka Północna	1.287.172
w tym: Stany Zjednoczone	1.161.000
Ameryka Środkowa	116.516
Ameryka Południowa	253.654
Państwa nie należące do strefy szterlingowej:	274.453
w tym: państwa obozu pokoju	25.519

Państwa należące do EPU:

Europejskie państwa strefy szter- lingowej	1.325.164
w tym: Wielka Brytania około	1.300.000
Europejskie państwa, nie należące do strefy szterlingowej	2.786.925
w tym: Unia Belgii-Luksemburga	928.645
Niemcy zachodnie	554.624
Francja	393.043
Szwajcaria	220.768
Szwecja	169.904
Holandia	214.311
Włochy	145.913
Kolonie państw członkowskich	1.608.895
w tym: terytoria portugalskie	1.171.073
" holenderskie	236.742
" francuskie	144.419
" brytyjskie	36.442

F i n a n s e

W pierwszych dniach lutego br. ogłoszono w Lizbonie cyfry portugalskiego preliminarza budżetowego na rok 1953. W budżecie tym na pierwsze miejsce wybijają się wydatki na zbrojenia narzucone Portugalii w ramach NATO i wydatki na rozbudowę gospodarki narodowej.

Preliminarz ten zamyka się po stronie dochodów kwotą 6,36 mld /w tym 1,24 mld stanowią wpływy nadzwyczajne/ eskudos, po stronie wydatków natomiast kwotą 6,44 mld /w tym 1,45 mld stanowią wydatki nadzwyczajne/ eskudos.

Na podstawie posiadanych informacji trudno jest ustalić prawdziwą kwotę wydatków na zbrojenia; poważna część funduszy na te cele ukryta jest w inwestycjach 6-letniego programu budowy gospodarczej /1953-1958/.

W ramach samego tylko budżetu nadzwyczajnego oficjalne wydatki zbrojeniowe zamykają się kwotą 560 mln eskudos.

Produkcja

Program rozbudowy gospodarczej /1953 - 1958/ zatwierdzony został przez parlament portugalski w pierwszych dniach stycznia br. Oficjalnym jego celem jest koordynowanie prac w dziedzinie robót publicznych, komunikacji przemysłu i rolnictwa już realizowanych lub planowanych przez różne resorty rządowe i przez prywatne firmy, a także inicjowanie inwestycji, których realizacja przekroczyłaby możliwości prywatnych przedsiębiorców.

Wydatki związane z realizacją tego programu samej tylko metropolii w ciągu 6-lat wyniosą ponad £ 96 mln w tym: £ 34,2 mln przeznaczona na budowę bazy energetycznej i sieci dystrybucyjnej obejmujących budowę zapory wodnej w Parodela na rzece Cavado, elektrowni wodnej w Douca stanowiącej uzupełnienie elektrowni w Cabril na rzece Lezere i elektrowni nad rzeką Duoro /brak bazy energetycznej hamował oddawna wzrost produkcji przemysłowej Portugalii/; £ 11,4 mln na rozbudowę i modernizację urządzeń portowych w Lizbonie, Porto Setubol i Algarve; £ 7,5 mln na budowę nowych linii kolejowych, częściowo elektryfikację starych i budowę nowych dróg bitych; £ 3 mln na rozbudowę przemysłu hutniczego nad rzeką Duoro; £ 3,5 mln na rafinerie ropy naftowej; £ 1,5 na budowę walcowni blachy /inwestycje charakterystyczne dla militaryzowania gospodarki portugalskiej/; £ 7 mln na irygację; £ 6 na gospodarkę leśną; £ 3 mln na akcję osiedlenia farmerów; £ 2 mln na przemysł nawozów sztucznych; £ 0,8 mln na przemysł drzewny i produkcję papieru rotacyjnego; £ 5,75 na środki łączności; £ 2,7 mln na szkolnictwo zawodowe.

Program ten finansowany będzie nie tylko środkami budżetu państwowego: pieniędzy na jego realizację dostarczą banki i oszczędności, towarzystwa ubezpieczeniowe różne korporacje i firmy prywatne.

/c/

WIELKA BRYTANIA

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Ujemny bilans handlowy Wielkiej Brytanii wzrósł w marcu br. do £ 62,1 mln wobec deficytu lutowego w wysokości £ 38,9 mln. Zarówno import jak i eksport wzrosły w marcu, lecz eksport podniósł się w szybszym tempie, osiągając wartość £ 285,7 mln, t.j. o £ 42,7 mln więcej niż w miesiącu poprzednim. Eksport łącznie z reeksportem wyniósł w marcu £ 223,6 mln wobec £ 204,1 mln w lutym i kształtował się nieco powyżej średniej miesięcznej czwartego kwartału 1952 r.; jednakże ostatniej miesięczna wywozu w I kwartale br. była niższa od przeciętnej miesięcznej wywozu w I kwartale 1952 r. Biorąc pod uwagę przeciętną dzienną produkcję w 26 dni roboczych/ eksport wykazał niewielką poprawę w porównaniu z dwoma poprzednimi miesiącami bieżącego

roku. Przeciętna miesięczna importu w I kwartale br. wyniosła £ 272,8 mln wobec £ 263,3 mln średnio miesięczne w drugim półroczu 1952 r.

Poniższe zestawienie ilustruje kształtowanie się obrotów w marcu br. na tle obrotów w ciągu całego I kwartału br. i przeciętnych miesięcznych w I oraz IV kwartale 1952 r. /przeciętna miesięczna lub miesięczne kalendarzowe podane są w mln funtów/:

	Import c.i.f.	Eksport f.o.b.	Reeksport f.o.b.	Nadwyżka importu nad eksportem
1953 r.				
marzec	286	213	11	62
luty	243	195	9	39
styczeń	290	218	10	62
I kwartał	273	209	10	54
1952 r.				
IV kwartał	264	213	9	42
I kwartał	328	242	18	68

Eksport brytyjski w marcu do Ameryki Północnej oceniał się na £ 24,7 mln wobec £ 22,6 mln w lutym i £ 25 mln w styczniu. Wzrósł przy tym wywóz do Kanady osiągając £ 12,3 mln wobec £ 9,8 mln w lutym i £ 11,9 mln w styczniu, podczas gdy do Stanów Zjednoczonych wyniósł £ 12,4 mln wobec £ 12,8 w lutym i £ 13,1 mln w styczniu.

Przeciętny poziom brytyjskich cen eksportowych w marcu spadł o 1 punkt, podczas gdy poziom cen importowych pozostał niezmienny. W wyniku tego nastąpiło pogorszenie terms of trade, które podniosły się o 1 punkt w porównaniu z poprzednim miesiącem - do 94 punktów.

Do spadku ogólnego wskaźnika cen eksportowych przyczynił się obniżenie o 1 punkt wskaźnika cen metali i wyrobów maszynowego, podczas gdy ceny eksportowe tekstyliów i warów objętych grupą "inne wyroby gotowe" pozostały na poziomie poprzedniego miesiąca.

Po stronie importu wzrosły o 1 punkt ceny żywności, napojów i tytoniu przy jednoczesnym spadku cen surowców i wyrobów gotowych.

Do wzrostu wartości eksportu w marcu w porównaniu z poprzednim miesiącem przyczynił się zwiększony wywóz wszystkich grup towarowych. W porównaniu jednakże z analogicznym miesiącem ubiegłego roku wywóz żywności, napojów, tytoniu oraz wyrobów gotowych był niższy. Wzrósł jednak eksport żelaza i stal i wyrobów z nich, jak również przędzy i wyrobów wełnianych.

Również eksport surowców był wyższy niż przed rokiem, do czego przyczynił się zwiększony wywóz węgla o £ 1 mln do £ 4,9 mln.

Import wszystkich grup towarowych w marcu był znacznie wyższy niż w lutym, jednakże o wiele niższy od wysokiego poziomu z przed roku. W porównaniu ze styczniem br. /w którym, również było 26 dni roboczych/ zanotowano większy przywóz nasion oleistych, olejów, tłuszczów i żywicy. Import surowców dla przemysłu tekstylnego obniżył się w porównaniu z wysokim poziomem styczniowym. Jednakże przeciętny miesięczny przywóz surowców w I kwartale br. był wartościowo o 7% wyższy od średniej miesięcznej drugiej połowy 1952 r. Przeciętna miesięczna ogólnego importu w I kwartale br. była pod względem wartości o 3% wyższa od przeciętnej miesięcznej w drugiej połowie 1952 r. Ocenia się, że pod względem tonażu nastąpił większy wzrost niż pod względem wartości, tu bowiem odegrał rolę spadku cen importowych w I kwartale br. Jakkolwiek nie opublikowane zostały jeszcze wskaźniki tonażu, przypuszcza się, że tonaż eksportu w I kw. był nieco niższy niż w IV kwartale ubiegłego roku. Brak również jeszcze szczegółowych danych o strukturze walutowej obrotów brytyjskich w marcu. Według jednak oceny Board of Trade, zarówno eksport jak i import w marcu wzrósł w porównaniu ze styczniem i lutym w większym stopniu wobec obszaru nieszterlingowego, niż wobec obszaru szterlingowego. Jednakże za cały I kwartał br. eksport do obszaru szterlingowego utrzymał się mniej więcej na poziomie IV kwartału 1952 r., a do obszaru nieszterlingowego spadł o ca 4%.

Zwyżka importu w I kwartale br. w porównaniu z poprzednimi sześcioma miesiącami, spowodowana została zwiększonym przywozem z obszaru szterlingowego.

W komentarzu na temat obrotów brytyjskich w marcu, pismo "Financial Times" podkreśla, że eksport w tym miesiącu nie wykazał takiego wzrostu, jaki chciano widzieć w ciągu bieżącego roku. Wzrost jego bowiem, biorąc za podstawę ilość dni roboczych był tylko nieznacznie wyższy od poprzedniego miesiąca. W szybkim natomiast tempie wzrósł import, który jak już wyżej zostało podane, spowodował deficyt obrotów wieloletnich w wysokości £ 62,1 mln. Jak stwierdza cytowany dziennik brytyjski, wzrastający przywóz nie stanowi zaskoczenia i liczonego z jego koniecznością, biorąc pod uwagę, że poziom eksportu w drugiej połowie ubiegłego roku utrzymywany był w sposób sztuczny na niskim poziomie, skutkiem braku zapotrzebowania na surowce. Obecnie, wobec ożywienia produkcji, należy się spodziewać oczekiwanej wzrastającego przywozu. Cały więc ciężar bilansu równowagi bilansu handlowego spoczywa nadal na problemie zwiększenia eksportu. Nie można bowiem oczekiwać, aby ogólne terms of trade, które w roku ubiegłym stanowiły jeden z głównych czynników w poprawie salda obrotów widocznych, nadal rozwijały się pomyślnie dla Wielkiej Brytanii. Już w marcu widzimy pogorszenie się terms of trade, które wzrosły skutkiem spadku cen eksportowych. Tak więc całe zagadnienie prowadzi się do zdobycia i utrzymania rynków. Przy tym, jak podkreśla "Financial Times", zwiększenie eksportu w warunkach wzrastającej się coraz bardziej konkurencji na rynku światowym będzie zależało od konkurencyjności brytyjskich cen i jakości towarów oraz terminów dostaw. Zdaniem dziennika, brytyjskie terminy dostaw stają się coraz bardziej konkurencyjne, główna walka o zdobycie nowych rynków rozegra się na płaszczyźnie cen i jakości towarów.

Również wydany w połowie kwietnia br. biuletyn Ministerstwa Skarbu podkreśla, że wykonanie zamierzonych celów eksportowych zależy równie od konkurencyjności brytyjskiego przemysłu w zakresie cen, terminów dostaw i jakości towaru. Dotyczy to zarówno produkcji dóbr inwestycyjnych jak i konsumpcyjnych. Biuletyn stwierdza, że największa część wpływów eksportowych pochodzi z przemysłów tradycyjnych, ale rozwój ekspansji eksportowej w najbliższej przyszłości i wzrost udziału Wielkiej Brytanii w handlu światowym zależy przede wszystkim od postępu technicznego, szybkiego wprowadzenia do produkcji nowych wynalazków i właściwej organizacji pracy na zakładach.

Biuletyn wskazuje na to, że na rynku światowym widać się walka konkurencyjna w całym szeregu branż tak, że największe znaczenie przypisać należy modernizacji przemysłu i właściwemu wykorzystaniu jego zdolności produkcyjnej. Cały szereg nowych przemysłów rozszerzyło w 1952 r. udział w brytyjskiej ekspansji eksportowej, jak na przykład wzrósł poważnie eksport aparatów i maszyn elektrycznych, lokomotyw elektrycznych, samolotów i ich części. Biuletyn stwierdza, że trzy czynniki decydują o wzroście brytyjskiego eksportu. Są nimi: popyt, konkurencyjność towaru i restrykcje handlowe w krajach odbiorczych. Chociaż rok 1952 był bardzo ciężkim rokiem, to jednak popyt światowy na ogół utrzymywał się i należy spodziewać się, że ten stan rzeczy utrzyma się przez pewien czas. Eksport do Stanów Zjednoczonych i do Kanady w IV kwartale 1952 r. był wyższy niż w analogicznym okresie 1951 r. Perspektywy zbytu w dolarowych krajach Ameryki Południowej są dobre. Również niektóre rynki Bliskiego Wschodu wykazują zwiększone zainteresowanie dla brytyjskich towarów. Dobre widoki są na zbyty inwestycyjnych w krajach Commonwealth'u. Co się tyczy restrykcji stosowanych przez kraje odbiorcze, to można się spodziewać ich złagodzenia w krajach EPU w odpowiedzi na zarządzenia liberalizacyjne, wprowadzone ostatnio przez Wielką Brytanię. Bardziej liberalną politykę stosować będą w roku 1953 - drugą Belgią, Luksemburg, Holandia, Portugalia i Szwecja. Z drugiej zaś strony Francja zaostrzyła swe ograniczenia importowe.

Sytuacja dla brytyjskiego eksportu w szeregu innych niedolarowych i niesterlingowych krajach również nie jest pomyślna.

O ile chodzi o zagadnienie konkurencji, to biuletyn stwierdza, że Niemcy zachodnie zwiększyły w 1951 roku swój eksport artykułów przemysłowych o 35% ponad poziom 1938 r. a dane za rok 1952 wskazuje na dalszą ekspansję zachodniemiecką. Eksport japoński wzrasta, ale w 1951 roku wynosił ciągle jeszcze tylko połowę 1938 roku.

Udział Stanów Zjednoczonych w światowym eksporcie wyrobów przemysłowych spadł w wyniku ekspansji eksportowej innych krajów. Udział Wielkiej Brytanii był przez krótki czas po wojnie wyższy niż w 1938 r. ale obecnie poziomu tego nie osiągał - konkluduje Biuletyn Ministerstwa Skarbu.

Jak już wyżej zostało wspomniane, rząd brytyjski ostatniej nocy marca br. rozszerzył liberalizację importu.

Stopień liberalizacji wymiany brytyjskiej w ramach OEEC został zwiększony z 44% do 58%. Zasadnicze artykuły objęte liberalizacją to: sery luksusowe, soczewica, fasola szparagowa, olej jadalny /z oliwek/, sos pomidorowy, czereśnie, brzoskwinie, morele, ananasy, mandarynki, przelisa i tkoniny, dywany, meble, okna, rakawiczki, zapalki, szkło w płyt-ach i arkuszach, dachówki, filc, maszyny dla przemysłu spożywczego, marmur i ko-

Produkty te mogą być importowane do Wielkiej Brytanii w ramach "open general licence" począwszy od 15 marca. Z liberalizacji korzystać będzie piętnaście państw OEEC i 22 innych krajów, w tym Brazylia, Chile, Hiszpania, Jugosławia. Wielka Brytania ma wydatkować z tytułu liberalizacji do 1 32 mln funtów.

Brytyjski minister handlu oznajmił jednocześnie, że kontyngenty globalne importu niektórych towarów zostaną podwyższone w drugim kwartale br. Chodzi tu głównie o zasadnicze artykuły syntetyczne, konserwy rybne oraz niektóre produkty farmaceutyczne.

Pismo "Neue Zürcher Zeitung" podkreśla, że w istniejących obecnie okolicznościach powyższe ustępstwo brytyjskie, obciążające dodatkowo bilans płatniczy Wielkiej Brytanii może być uznane za bardzo poważne, jeśli się weźmie pod uwagę, że posiada ona w EPU jeszcze ponad 1 300 mln długu, z której to kwoty prawie 1/3 musi być pokryta w złocie, a jednocześnie brytyjskie rezerwy złota i dewiz stanowią obecnie zaledwie 2/3 stanu z r. 1950.

Przyczyną tej decyzji Wielkiej Brytanii miał być wgląd na inne kraje, w pierwszym rzędzie Francję i Włochy, na których zastrzeżenia, restrykcje brytyjskie odbiły się w sposób ujemny, zmuszając je do rozpoczęcia ostatecznie grozić zastosowaniem analogicznych zarządzeń ochronnych. Ważnym czynnikiem był tu również wywierany przez USA na Wielką Brytanię nacisk w kierunku rozszerzenia liberalizacji importu.

Ustępstwa brytyjskie nie zmieniły jednak trudnej sytuacji w obrotach z Francją. Rząd francuski zapowiedział bowiem poważne ograniczenia przywozu z krajów EPU w ciągu następnego sześciu miesięcy, począwszy od kwietnia br, tłumacząc to koniecznością poprawy swej pozycji płatniczej. Pismo "Daily Telegraph Register" stwierdza, że restrykcje francuskie stawiają brytyjski eksport w zawieszaniu co najmniej w ciągu najbliższych trzech miesięcy, w którym to okresie osiągnie on zaledwie 10.000 ton.

Również minister handlu zagranicznego Turcji oświadczył, że obecny ciągły deficyt w obrotach z Wielką Brytanią, Turcja ograniczy import towarów brytyjskich i skierować swe wysiłki do krajów, które chętniej zakupują towary tureckie. Trzeba tu podkreślić, że ostatnio brytyjskie ułatwienia importowe dotyczą także przywozu z Turcji. Tak np. import orzechów /i innych owoców/ został objęty tak zwaną "open general licence", a globalna kwota importu orzechów została zwiększona.

Według oświadczenia brytyjskiego ministra handlu tureckie ograniczenia wobec importu z Wielkiej Brytanii zostają w sprzeczności z zasadami OEEC, której Turcja jest członkiem.

Coraz trudniej dostępnym dla towarów brytyjskich staje się rynek Stanów Zjednoczonych. Świadczyć o tym może fakt odrzucenia ostatnio przez rząd amerykański oferty złożonej na skutek ogłoszonego przetargu przez "English Electric Co." na dostawy generatorów i transformatorów dla budowy wielkiej tamy t.zw. "Chief Joseph Dam". Oferta ta została odrzucona przez władze amerykańskie mimo, że firma brytyjska oferowała generatory i transformatory o £ 1,6 mln /na ogólną sumę £ 5,5 mln/ taniej od ofert amerykańskich. Decyzję swą rząd amerykański umotywował nieodpowiadającą wymogom jakości sprzętu angielskiego. W rzeczywistości krok ten jest przejawem protekcjonistycznej polityki handlowej, opierającej się na "Buy American Act".

Prasa brytyjska z irytacją omawia decyzję rządu USA, jak np. "Times" pisze: "Sprawa Chief Joseph Dam" wydaje się być pierwszą okazją do zbadania intencji nowych władz USA, jaka nadarzyła się od czasu objęcia rządów przez nową administrację; jeżeli potraktować ten wypadek jako wskazówkę w kierunku jakiejś zmiany, to z pewnością jest to zmiana na gorsze".

Równocześnie prasa donosi, że warunki następnego przetargu mają być zmienione w ten sposób, że brytyjskie firmy w praktyce nie będą mogły konkutować z koncernami amerykańskimi. Cytowany dziennik podkreśla, że jedyną przyczyną decyzji unieważnienia uprzedniego przetargu była chęć umożliwienia firmom amerykańskim złożenia nowych ofert.

Wyrazem wzrastających sprzeczności interesów między Wielką Brytanią a Stanami Zjednoczonymi w dziedzinie handlu zagranicznego jest odmowa Wielkiej Brytanii podpisania nowego Międzynarodowego Układu Pszenicznego, w ramach którego maksymalna cena sprzedaży pszenicy wynosić ma 205 centów za buszel. Jak informuje "Neue Zürcher Zeitung", w połowie kwietnia bieżącego minister zaopatrzenia Lloyd George, przedstawiając stanowisko rządu brytyjskiego w tej kwestii oświadczył, że rząd brytyjski postanowił "po dojrzałym namyśle" nie przystąpić do nowego układu. Oświadczenie to podobnie jak i odpowiedzi ministrów na szereg pytań dodatkowych przyjęte zostały przez Izbę Gmin ze zdecydowanym uznaniem.

Negatywne stanowisko rządu uzasadnił minister tyn, maksymalna cena ustalona przez Układ Pszeniczny z 1949 r. /tj. 180 centów za buszel/ odpowiada obecnej wartości pszenicy na wolnym rynku. Rząd brytyjski zdecydowałby się na porozumienie w sprawie podwyżki ceny maksymalnej o 20 ¢ i cen minimalnej o 35 ¢ , mimo tego, że spowodowałoby to dodatkowy wydatek w dolarach. Rząd uważa, że to stanowi dostateczną podstawę dla porozumienia i nie uważa za możliwe iść na większe ustępstwa.

Cytowany dziennik szwajcarski podkreśla, że ze względów dyplomatycznych minister zaopatrzenia nie uważał za stosowne atakować prowadzoną przez rząd amerykański politykę popierania cen artykułów rolniczych, która w ostatnich latach

bardziej niż jakikolwiek inny czynnik wpłynęła na utrzymywanie międzynarodowych cen pszenicy na sztucznie podwyższonym poziomie.

Na pytanie dotyczące cen pszenicy w przyszłości Lloyd George odpowiedział wymijająco. Jednakże dał on do zrozumienia, że rząd liczy się z niższymi światowymi cenami pszenicy na skutek znacznych zapasów w krajach produkujących. Niższa cena pszenicy jest gospodarczo uzasadniona; rzeczywiste kształtowanie się cen będzie w sposób zasadniczy od tego zależało. Rządy państw posiadających nadwyżkę zdecydują się rzucić na rynek.

Prasa brytyjska pozytywnie komentuje decyzję Anglii nie podpisanie Międzynarodowego Układu Pszenicznego. "Times" uważa stanowisko brytyjskie, w myśl którego maksymalna cena za bušel powinna wynosić 200 centów, za "niepodlegające dyskusji" uzasadnia jego słuszność argumentem, że pszenica importowana kosztowałaby więcej niż pszenica dostarczana przez farmerów brytyjskich oraz, że Wielka Brytania musiałaby zapłacić w następnym roku o £ 3 mln więcej niż uprzednio za dostawy pszenicy, przy czym większość tej sumy płatna byłaby w dolarach. Ponadto "Times" podkreśla, że cena, jaką Międzynarodowa Rada Pszeniczna przyjęła pod naciskiem USA, jako głównego eksportera pszenicy jest zbyt wygórowana, gdyż w chwili obecnej artykuł ten znajduje się na rynkach w dużych ilościach. Podniesienie maksymalnej ceny pszenicy o dalsze 5 centów /to znaczy do 205 centów za bušel/ "byłoby ustępstwem nie na rzecz realnych zjawisk gospodarczych, lecz na rzecz amerykańskiego programu podtrzymania cen artykułów rolnych" - pisze "Times". "To, co Stany Zjednoczone chcą płacić swym własnym producentom, jest ich własną sprawą i kraje importujące zupełnie słusznie mogą oczekiwać, iż USA pokryją tę różnicę, ze swych subsydiów". W dalszym ciągu "Times" zaznacza, iż rząd brytyjski nie może zgodzić się na to, aby amerykańskie trudności wewnętrzne były przerzucane w dziedzinę handlu międzynarodowego. Podobne opinie wyrażają "Daily Mail" i "Financial Times", które również nie widzą powodu, aby "Wielka Brytania miała pokrywać koszty amerykańskiego programu subsydiowania farmerów".

W międzyczasie rząd brytyjski poczynił kroki w kierunku powrotu do wolnego handlu zbożem.

Z dniem 1-go maja br. brytyjski import zbóż i produktów zwierzęcych przeszedł w ręce prywatne. Importerzy otrzymują swarte licencje indywidualne na przywóz z każdego kraju pszenicy i maki, zbóż pastewnych i pewnych produktów zwierzęcych oraz nawozów sztucznych. Licencje są ważne od 1-go maja br. do 1-go lipca przyszłego roku. Jeśli chodzi o import z krajów 1-go lipca poza strefy szterlingowej, to - ze względu na bilans płatniczy - będzie on jednak podlegał pewnemu nadzorowi.

Finanse

Według danych opublikowanych przez brytyjskie Ministerstwo Skarbu "Białej Księgi", bilans płatniczy wielkiej Brytanii za 1952 r. zamknął się nadwyżką w wysokości £ 291 mln w porównaniu z deficytem £ 398 mln w 1951 r. Tak więc bilans płat-

niczy poprawił się w roku ubiegłym w porównaniu z 1951 r. o £ 689 mln. Po odjęciu jednakże od tej ostatniej sumy cyfry amerykańskiej "pomocy" zbrojeniowej w wysokości £ 117 mln /"pomoc" ta w 1952 r. wynosiła £ 121 mln wobec £ 4 mln w 1951 r./ rzeczywista poprawa bilansu płatniczego w 1952 r. w porównaniu z 1951 r. wynosiła tylko £ 572 mln. Dodatkowo saldo uzyskane w 1952 r. z tytułu czystych operacji handlowych i finansowych osiągnęło tylko £ 170 mln wobec deficytu £ 400 mln w 1951 r.

Poprawa bilansu w roku ubiegłym o £ 572 mln /po odjęciu amerykańskiej "pomocy" zbrojeniowej/ nastąpiła niemal wyłącznie nie skutkiem zmniejszenia płatności za import towarów. Płatności te obniżyły się o £ 589 mln, stanowiąc ca 99% ogólnej sumy poprawy bilansu płatniczego. Przyczynił się do tego także równo mniejszy ilościowo import towarów /skutkiem rygorystycznych restrykcji importowych/, jak również pomyślny dla Wielkiej Brytanii rozwój trade of trade.

Dane o kształtowaniu się rezerw dewizowych strefy szterlingowej w marcu br. wskazują na poważny spadek nadwyżek płatniczych tego obszaru. Uzyskana bowiem przez obszar szterlingowy w marcu nadwyżka złota i dolarów wyniosła tylko £ 63 mln wobec nadwyżki £ 125 mln w lutym i £ 132 mln w styczniu. Ogólny stan rezerw dewizowych obszaru szterlingowego osiągnął przy końcu marca £ 2.166 mln., a tym samym najwyższy od grudnia 1951 r. poziom. W cyfrę wzrostu rezerw dewizowych w marcu wchodzi £ 13 mln otrzymanych z EPU, a stanowiące część brytyjskiej nadwyżki lutowej płatnej w złocie, jak również £ 29 mln amerykańskiej "pomocy" zbrojeniowej /która w lutym wynosiła £ 33 mln., a w styczniu £ 44 mln/. Jeśli więc odejmiemy się cyfry "pomocy" amerykańskiej, to rzeczywista nadwyżka uzyskana z tytułu transakcji gospodarczych wyniosła w marcu tylko £ 34 mln wobec 92 mln w lutym i £ 88 mln w styczniu. W marcu Wielka Brytania uzyskała nadwyżkę wobec EPU w wysokości £ 7,5 mln /w porównaniu do £ 9,5 mln w lutym/, której rozliczenie obejmuje £ 4 mln /£ 11,2 mln/ płatnych w złocie lub dolarach, a £ 3,5 mln pójdzie na zrekontowanie długu brytyjskiego w EPU. Skutkiem poprawy sytuacji płatniczej wobec EPU w ciągu ostatnich kilku miesięcy, Wielka Brytania otrzymywała w złocie 70% swych nadwyżek uzyskanych w Unii. W powyższym procencie dokonany został jeszcze rozrachunek za luty. Jednakże Wielka Brytania zbliżyła się już do sytuacji, w której będzie otrzymywała w złocie tylko 50% swoich nadwyżek. I tak już z tytułu rozrachunku marcowego wobec EPU otrzymuje ona tylko nieznaczna część nadwyżki krytej w 70% złotem, resztę otrzyma w 50% w złocie. Dwa następne nadwyżki wobec EPU w ciągu następnych miesięcy będą krywane złotem już tylko w 50%. Ilość złota netto, którą Wielka Brytania zapłaciła na rzecz Unii wynosi nadal około £ 100 mln., a zadłużenie wobec tej instytucji około £ 200 mln.

Kształtowanie się rezerw dewizowych obszaru szterlingowego w marcu br. w porównaniu z dwoma poprzednimi miesiącami ilustruje poniższe zestawienie /w mln dol. USA/:

	rozrachunek z EPU	inne salda złota i do- larów	pomoc z USA	zmiany w sta- nie re- zerw	stan re- zerw
--	----------------------	------------------------------------	----------------	-------------------------------------	---------------------

1953 r. styczeń	+ 58	+ 30	+ 44	+ 132	1.978
luty	+ 18	+ 74	+ 33	+ 125	2.103
marzec	+ 19	+ 15	+ 29	+ 63	2.166

Uzyskanie mniejszych nadwyżek dewizowych w marcu w porównaniu z lutym i styczniem tłumaczy pismo "Financial Times" przede wszystkim zakupem tytoniu ze Stanów Zjednoczonych, płat- nego w dolarach. Jednakże, jak podkreśla "Neue Zürcher Zeitung" przyczyniło się tu również zmniejszenie salda dodat- nego wobec EPU.

Nadwyżka marcowa wobec EPU uzyskana została w głównej mierze dzięki saldu dodatniemu w obrotach Wielkiej Brytanii z Francją. Biorąc pod uwagę ostatnie ograniczenia importowe wprowadzone przez rząd francuski i rozszerzenie liberalizacji importu ze strony Wielkiej Brytanii, "Financial Times" nie przewiduje możliwości uzyskania większych nadwyżek w przysz- łych miesiącach. W tym stanie rzeczy cytowany dziennik liczy na zwiększenie "pomocy" amerykańskiej i zamówienia "off shore".

Wielka Brytania zakończyła rok finansowy 1952/53 w dniu 31 marca br/ deficytem w wysokości £ 436 mln., co sta- wi wzrost o £ 286 mln w porównaniu z niedoborem za rok 1951/52. Deficyt powyższy powstał skutkiem tego, że wydatki przekroczyły w rzeczywistości przewidziane budżetem rozchody, o £ 200 mln w wyniku dodatkowych asygnowań na zbrojenia. Jed-nocześnie dochody były niższe o ca £ 223 mln w porówna- niu z prelininowanym, co jak stwierdza dziennik "Prawda" nas- tąpiło skutkiem spadku stopy życiowej szerokich mas narodu i likwidacji działalności gospodarczej wielu przedsiębiorstw przemysłu, produkujących towary konsumcyjne.

Przedstawiony przez Butlera w połowie kwietnia prelimi- narny budżetowy na rok finansowy 1953/54 przewiduje po stronie dochodów £ 4.368 mln; nadwyżka budżetowa ma więc wynieść około £ 109 mln. Asygnowania na cele zbrojeniowe wynoszą £ 1.636 mln, t.j. o £ 120 mln więcej niż w ubiegłym roku. Ponadto w budżecie przewidziano, że poszczególne resorty gospodarcze miały rozchodować na potrzeby zbrojeniowe £ 139 mln. Jednocześnie asygnowania na cele cywilne obniżone zostały w porównaniu z rokiem ubiegłym o £ 60 mln.

Przedstawiając nowe posunięcia podatkowe rządu, znajdu- jące wyraz w preliminarzu budżetowym, Butler dowodził w praw- dach, że kroki te mają na celu "pobudzenie konsumpcji i pro- dukcji, w istocie jednak proponowane niektóre ulgi podatkowe miały być jedynie grup wysokouposzcząlonych obywateli oraz sfer kapitalistycznych. Niższe grupy dochodowe z ulg podatko- wych nie korzystają zupełnie. Zapowiedziana obniżka ma wynieść £ 100 mln z funkcji płaconego podatku.

Drugie posunięcie rządu zmierza jeszcze wyraźniej do obniżenia sfery kapitalistycznych. Mianowicie z dniem 1 kwietnia 1954 r. zniesiony zostanie całkowicie podatek od

nadzwyczajnych zysków. Z grupy podatków pośrednich obniżeni ulegnie t.zw. podatek od zakupów niektórych artykułów. Przeciętna obniżka wyniesie 25%. Posunięcie to przyniesie korzyść głównie klasom posiadającym, gdyż na liście przedmiotów, na które zostanie obniżony podatek figurują wyłącznie artykuły luksusowe, jak: biżuteria, wyroby srebrne, kosmetyki, lodowce, dywany, motocykle itd.

Przemysł uzyska ponadto ulgi w postaci zwolnienia o opodatkowania 20% kapitałów przeznaczonych na cele inwestycyjne i modernizacyjne, 10% kapitałów przeznaczonych na niktwo przemysłowe i 40% kapitałów lokowanych w wiercenia naftowe i bulowę nowych kopalń. Zapowiadając ulgi podatkowe kanclerz nie ukrywał, że korzystać z nich będzie przede wszystkim wielki przemysł. Uzasadniając uprzywilejowanie grup kapitalistycznych, Butler dowodził, że obniżenie podatków, które ma być zapoczątkowaniem polityki dalszych ulg dla kapitalistów, ma na celu "poprawę brytyjskiej zdolności konkurencyjnej, dodanie bodźca do większego wysiłku produkcyjnego inwestycyjnego oraz do podniesienia oszczędności prywatnej".

Prasa burżuazyjna, reprezentująca poglądy City londyńskiej wyraża, rzecz jasna, entuzjazm z powodu budżetu i pościągnięć fiskalnych rządu.

Natomiast prasa demokratyczna wyraża z tego powodu pełne oburzenie. Tak np. "Daily Worker" stwierdza, że nowy preliminarz budżetowy jest "najbardziej oburzającym klasowy budżetem", jaki przedstawiono narodowi brytyjskiemu w ciągu ostatnich lat.

Labourzystowski "Daily Herald" stwierdza, że "w rzeczywistości budżet stanowi premię dla bogatych; dla milionów nisko opłacanych robotników i emerytów "ulgi" budżetowe są jedynie mydleniem oczu". Analiza nowego budżetu brytyjskiego stanowi jeszcze jedno potwierdzenie faktu, iż wzrost wydatków wojennych przysparza monopolistom jeszcze większe zyski, powodując jednocześnie dalszy spadek stopy życiowej wiatu.

Według obliczeń pisma "Daily Worker", wyścig zbrojeniowy będzie pochłaniał w tym roku po 68 szylingów z budżetu tygodniowego przeciętnej pięcioosobowej rodziny angielskiej, t.j. tyle mniej więcej ile wynosi połowa tygodniowego zarobku robotnika.

P r o d u k c j a

Zgodnie z tymczasowymi danymi brytyjskiego "Central Statistical Office", ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej w marcu ocenia się na 120 - 121. Wskaźnik za luty, oceniany początkowo na 117 - 118 osiągnął w rzeczywistości 120.

Ostateczne wskaźniki produkcji przemysłowej w styczniu i lutym br. przedstawiają się w porównaniu z analogicznymi miesiącami roku ubiegłego /1948 r. = 100/ następująco:

	1953r.		1952r.	
	styczeń	luty	styczeń	luty
wskaźnik ogólny	117	120	118	120
górnictwo	117	115	110	115
przemysły przetwórcze	118	121	120	123
gaz, energia elektryczna i woda	153	151	147	146

Jak widać z powyższego zestawienia w lutym nastąpił spadek wskaźnika zarówno grupy "górnictwo" jak i pozycji "gaz, energia elektryczna i zaopatrzenie w wodę" przy jednoczesnym wzroście wskaźnika "przemysły przetwórcze".

Wskaźnik cen hurtowych podstawowych surowców przemysłowych, który obniżył się w ciągu dwóch pierwszych miesięcy bieżącego roku o 1,9% podniósł się nieznacznie w ciągu marca o 0,3%. Względna stabilność tego wskaźnika w marcu utrzymana została skutkiem tego, iż jakkolwiek nastąpił wzrost cen węgla /o 9,1%, surowej wełny /o 4% i skór /o 5,5%, to z drugiej strony nastąpił spadek cen surowej bawełny /o 2,7%, kauczuku /o 3,4%, surowej siarki /o 10,4%, jak również ołowiu, cynku oraz innych mniej ważnych surowców.

Wskaźnik cen materiałów używanych w przemyśle maszyno-elektrycznym spadł w marcu odpowiednio o 0,1% i 0,6%. Nieznacznemu wzrostowi cen różnych artykułów z żelaza i stali towarzyszył spadek cen miedzi w sztabach /o 6,3%, cyny /o 1,7%, kauczuku, ołowiu i cynku, przy czym ceny tych dwóch ostatnich metali obniżyły się o ponad 4%.

Większość cen wyrobów przemysłowych utrzymywała się w marcu na poziomie niezmiennym lub spadła tylko nieznacznie; największy spadek - o 0,6% - zanotowano w grupie farmaceutyków. Do towarów przemysłowych, w których nastąpił wzrost cen, należą: węgiel /o 8,1%, sól /o 1,4%, cement /o 1,9%, większość wyrobów z żelaza i stali, papiery fotograficzne i taśmy filmowe /o 1,9%, ponadto trykotarze i gotowe ubrania.

Oprócz tego zanotowano spadek cen pirytów /o 11,2%, importowanej dykty /1,5% i elektrycznych maszyn do prania /o 3,5%.

Poniższe zestawienie ilustruje kształtowanie się wskaźników cen hurtowych podstawowych surowców używanych w przemyśle w ciągu trzech pierwszych miesięcy bieżącego roku w porównaniu z analogicznymi miesiącami 1951 r. /30.VI.1949 r. = 100/:

	rok	styczeń	luty	marzec
Podstawowe surowce /bez paliw/ dla przemysłów przetwórczych	1952	181,5	177,0	169,6
	1953	151,9	150,5	150,9
Surowce dla przemysłu maszynowego	1952	143,2	143,6	152,2
	1953	148,6	148,1	147,5
Surowce dla przemysłu elektrycznego	1952	160,0	160,0	165,4
	1953	162,2	161,3	160,4

materiały dla budownictwa	1952	134,4	134,8	136,8
i robót publicznych	1953	131,2	131,0	131,0
materiały dla budownictwa	1952	130,1	131,4	132,2
mieszkaniowego	1953	129,0	129,0	129,2

Ostatnio coraz poważniejsze zaniepokojenie kół oficjalnych Wielkiej Brytanii wywołuje wzrost krytycznej sytuacji na odcinku produkcji węgla. Jak stwierdził niedawno w czasie debaty na ten temat w Izbie Gmin brytyjski minister zaopatrzenia istnieje możliwość, że w ciągu przyszłej zimy zaopatrzenie w węgiel ulegnie poważnemu pogorszeniu, dotykając nie tylko prywatne gospodarstwa domowe lecz również zapotrzebowanie przemysłu.

Jakkolwiek produkcja węgla w Wielkiej Brytanii w tygodniu kończącym się 18 kwietnia br. osiągnęła wysoki poziom 4,76 mln ton, to jednakże ogólne wydobycie w ciągu pierwszych 15 tygodni bieżącego roku, wynoszące 67,49 mln ton wzrosło tylko o 462.000 ton w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku. Ten tylko nieznaczny wzrost wydobycia nastąpił przy jednoczesnym zwiększeniu ilości zatrudnionych górników o 12.900 osób w porównaniu z rokiem ubiegłym /do ogólnej ilości 720.700 osób/. Trzeba tu podkreślić, że z dodatkowej cyfry 11.000 osób stanowią rębacze. Warto dodać, że produkcja nie wykazuje jednolitego charakteru i tak np. już w następnym tygodniu, kończącym się 25 kwietnia obniżyła się o około 80.000 ton. Wynika stąd jasno, co podkreśla między innymi również pismo "Neue Zürcher Zeitung", że wydajność w brytyjskim przemyśle węglowym wykazuje dalsze pogorszenie się również w roku bieżącym. Dalszy spadek produkcji nastąpi w wyniku przerwy w pracy, spowodowanej uroczystościami świątecznymi, jak również wykorzystaniem przez robotników w ciągu lata przysługujących im urlopów. Przewiduje się, iż po tym nie to za sobą stratę od 5 do 3,5 mln ton. Jak podkreśla w tej cytowany dziennik szwajcarski, jeśli nie nastąpi stały wzrost wydobycia węgla, wówczas Wielkiej Brytanii grozi w ciągu przyszłej zimy nieuchronny kryzys węglowy. W tej sytuacji forsowanie brytyjskiego eksportu węgla, /wywóz którego podniósł się od początku bieżącego roku do 4 kwietnia do 3,64 mln ton wobec 2,55 mln ton w analogicznym okresie ubiegłego roku/, mającego poważne znaczenie dla ukształtowania się bilansu płatniczego w obliczu ostatnich rozluźnień importowych, będzie musiało doznać zahamowania.

Stopa życiowa

W Wielkiej Brytanii nieprzerwanie wzrasta drożyzna. W ciągu tylko ubiegłego roku ceny artykułów spożywczych podniosły się, według danych oficjalnych, o 20%, przy czym chleb podrożał o 25%, mąka - o 26%, mięso i masło - o 20% itd. Oficjalny, zaniżony wskaźnik kosztów utrzymania wzrósł w 1952 r. o 39% w porównaniu z 1947 r. W ciągu pierwszych trzech miesięcy bieżącego roku, skutkiem zmniejszenia przewożenia artykułów spożywczych i zniesienia subsydiów na żywność nastąpił nowy wzrost cen żywności. Tak np. w związku ze zmianami

zniesieniem kontroli cen na wyroby cukiernicze podrożały one
o 2 pensy na funcie. Prasa angielska oczekuje przy
tym dalszego jeszcze bardziej znacznego wzrostu cen niektórych
gatunków wyrobów cukierniczych. Wielu kupców tłumaczy to bra-
niem cukru w kraju i wzrostem spekulacji tym artykułem.

W związku ze zniesieniem kontroli cen mąki zrzeszenie
właścicieli piekarni oświadczyło, iż zajdzie konieczność pod-
niesienia cen wszystkich niemal gatunków i chleba i bułek o
14 - 20%. Wzrosły także ceny herbaty oraz podwyższone zostały
taryfy pocztowe.

Wzrastają również ceny szeregu innych towarów. Po zniesie-
niu kontroli nad cenami mebli podrożały np. 9 - 15,5%, mydło
toiletowe o 12,5%, żarówki elektryczne - o 15% itd. Od czasu
zniesienia kontroli cen materiałów budowlanych cegła podrożała
o 14%, piasek - o 16%, cement - o 17%, płyty grafitowe - o
25%, stal - o 32%, farby - o 41%, materiały drzewne - o 62%.

Według informacji pisma "Daily Worker", firmy zajmujące
się handlem materiałami budowlanymi, wykorzystują panujący w
Anglii kryzys mieszkaniowy, specjalnie śrubując ceny, co im
przynosi ogromne dochody. Podany przez brytyjskie Ministerstwo
Pracy oficjalny wskaźnik cen detalicznych na dzień 17 marca br.
wynosi 140 wobec 139 w tymże dniu poprzedniego miesiąca.
W październiku 1947 = 100/. Wzrost wskaźnika tłumaczy się głównie
wzrostem cenami węgla i jarzyn. Ciągły spadek stopy życiowej
masyta pracy znajduje swój odpowiednik we wzroście zysków
kapitaistów. Tak np. zyski trzech tysięcy towarzystw wyniosły
w 1952 r. 1.613 mln, t.j. o 11,5% więcej niż w 1951 r.

Indyjskie kraje kapitalistyczne

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

W ciągu 9 miesięcy nowego roku finansowego 1952/53 tj. w okresie kwiecień - grudzień 1952 r. wartość importu spadła - w porównaniu z analogicznym okresem 1951/52 - o 22,5%, a eksportu o 21,2%.

W omawianym okresie wartość importu artykułów spożywczych, tytoniu i wyrobów tytoniowych wyniosła 1499 mln rupii, czyli spadła o 18% w porównaniu z 1951/52, surowców - 1461 mln rupii, czyli o 17% mniej, artykułów gotowych - 2071 mln rupii, czyli również o 17,0% mniej. Import surowców zmniejszył się odpowiednio w rezultacie spadku przywozu bawełny o 25%, w porównaniu z odpowiednim okresem 1951/52 r.

Eksport indyjski spadł w zakresie podstawowych pozycji w wyniku ogólnej niżki cen surowcowych. W omawianym okresie sprawozdawczym eksport wyrobów jutowych spadł przeszło dwukrotnie, herbaty o 19%, skór i skórki o 39%, korzeni o 26%.

Tendencja zmniejszenia się obrotów przejawia się również w styczniu i lutym 1953 r.

W styczniu 1953 r. wartość eksportu wyniosła /wraz z re-eksportem/ 430,1 mln rupii, importu - 408,4 mln rupii. W lutym obroty spadły do 776,7 mln rupii w wyniku zmniejszenia się importu do 398,2 mln rupii oraz eksportu do 378,5 mln rupii. Wynikowo do powstania salda ujemnego w wysokości 9,7 mln rupii.

W drugim kwartale 1953 r. należy spodziewać się zwiększenia obrotów handlu zagranicznego Indii, m.in. na skutek spodziewanego ożywienia wymiany z Pakistanem.

Spadek przywozu z Pakistanu spowodowany był przede wszystkim tym, iż w lipcu 1952 r. Pakistan wprowadził podwyższone cło eksportowe przy wywozie juty w belach luźnych, a zmniejszył cło przy eksporcie w belach prasowanych. Zarządzenie to, dotknęło dotkliwie Indie - jedynego odbiorcę juty luzem. Indie złożyły skargę w tej sprawie na VII-jej Sesji G.A.T.T.-u. W połowie marca doszło do porozumienia, w ramach którego Pakistan pobiera cło przy eksporcie juty wysyłanej w t.zw. belach luźnych, co przy eksporcie juty wysyłanej w belach standardowych. Indie ze swej strony oświadczyły gotowość obniżenia cen węgla dostarczanego Pakistanowi do poziomu cen węgla na indyjskim rynku wewnętrznym.

Pakistan natomiast przyrzekał obniżenie ceł importowych na pełnometrasowe sprowadzane z Indii do wysokości opłat celnych pobieranych przy imporcie filmów innych państw. Zawarte porozumienie wykracza więc znacznie poza meritum sporu przedłożonego GATT'owi i pozwala przypuszczać, iż stosunki gospodarcze między oboma zainteresowanymi krajami zacieśnią się.

Na wzrost importu indyjskiego wpłynęło również zwiększenie w styczniu kwot importowych na okres styczeń - czerwiec 1953 r. /patrz "WZ" 2/85/ w porównaniu z II półroczem 1952 r.

Większa stopa liberalizacji przywozu w porównaniu z półroczem 1952, stała się możliwa dzięki pewnemu polepszeniu się sytuacji finansowej kraju. Z drugiej strony do zliberalizowania importu skłaniała ta okoliczność, że import trzech głównych pozycji artykułów żywnościowych, bawełny oraz juty - poniżej przewidywanego minimum. Cechą specyficzną nowych kwot importowych jest wprowadzenie t.zw. kwot "symbolicznych" na przywóz takich towarów, jak: czekolada, wyroby cukiernicze, olejki aromatyczne, artykuły sportowe. Kwoty "symboliczne" widują import jedynie b.nieznacznych ilości towarów w celu wpłynięcia na lepszą jakość tychże artykułów, produkowanych w kraju.

Ustalenie kwot importowych w styczniu nie było jednak ostateczne. W marcu r.b. Indie wprowadziły zmiany tego procentu, przy czym rząd zezwolił na przywóz pewnych artykułów, dotychczas znajdujących się na liście zakazanego importu oraz zwiększył istniejące kwoty. Zmiany te dotyczą głównie importu z obszaru słabej waluty. Wyznaczono nowe kwoty m.in. na przywóz tkanin bawełnianych i jedwabnych /import tych artykułów był zabroniony od roku 1949/, obuwia, makulatury gazetowej i robów z ceramiki. Zwiększono kwoty m.in. na soki i miasec cowa, puszkowane jarzyny i owoce, ubrania, porcelanę etc.etc.

F i n a n s e

Projekt budżetu na rok 1953/54, przedstawiony parlamentowi w końcu lutego, przewiduje następujące kwoty przychodów i rozchodów w porównaniu z poprzednim budżetem /w mln rupii/

Pozycje bieżące	Budżet 1952/53	Przewidywany budżet 1952/53	Budżet 1953/54
wpływy	4049,3	4186,4	4392,6
wydatki	4012,5	4224,3	4388,1
saldo	+ 37,3	- 37,9	+ 4,5

Prócz tego istnieje osobny budżet wydatków inwestycyjnych, t.j. fundusz inwestycyjny. Łączny deficyt po uwzględnieniu tych wydatków wyniesie 1.400.000 mln rupii, wobec 830 mln. w przewidzianym budżecie 1952/53 i 756,0 mln w budżecie pierwotnym 1952/53.

Jak wynika z wypowiedzi ministra finansów, około 45% wszystkich wydatków budżetowych oficjalnie przeznacza się na zbrojenia, które w nadchodzącym roku finansowym pociągną 1.998,4 mln rupii /t.j. 149,9 mln £/. Poza tym pewne wydatki

wojskowe ukryte są w pozycjach budowy dróg i niektórych robót publicznych, zwłaszcza w północno-zachodniej części kraju. Rządzące Unii Hinduskiej zamierzają w przyszłym roku finansowo zwiększyć w dużym stopniu flotę wojenną oraz siły powietrzne, przeznaczając na te cele poważną część budżetu wojakowego, a w toku dyskusji w parlamencie wielokrotnie podważano, iż nie może być mowy o jakiegokolwiek redukcji obecności stanu sił zbrojnych.

Znaczny deficyt, powstały w wyniku nieproporcjonalnie rozrzuconego budżetu zbrojeniowego, pokryty będzie częściowo drogą zwiększenia ceł importowych oraz podatków, przez emisję banknotów oraz pożyczki zagraniczne. Według preliminarza budżetowego oraz pożyczki ulegną cła pobierane przy przewozie samochodów z Wielkiej Brytanii /z 60% do 70% ad valorem/ i z innych krajów /z 67% na 75%/, przy przewozie niektórych tekstyliów, szeregu artykułów luksusowych, pewnych wyrobów przemysłu chemicznego etc. Zmniejszeniu uległy jedynie cła przywozowe na papierosy, sulfamidy i pewne artykuły spożywcze. Znacznie, bo o 30%, podniesione mają być opłaty pocztowe.

Preliminarz budżetowy spełnia żądania przemysłu worków jutowych, redukując o ponad 50% opłaty pobierane przy eksporcie worków z juty. Krok ten ma ułatwić obecnie b. utrudniony zbyt artykułów przemysłu jutowego.

W związku z opublikowaniem preliminarza budżetowego na rok 1953/54 osiągnięto zainteresowania opinii publicznej i kół gospodarczych w Indiach jest problem pokrycia deficytu przez druk banknotów i związana z tym ewentualność inflacji.

Spadek cen eksportowych i hurtowych, deficyt bilansu handlowego, zmniejszenie się ilości banknotów w obiegu /w wyniku zarządzeń antyinflacyjnych Banku Centralnego/ wskazują raczej na objawy deflacji.

Zważywszy jednak, że wydatki na inwestycje wyniosą w 1953/54 r. około 1,4 mld rupii, wydaje się rzeczą mało prawdopodobną, aby Indie zdołały całkowicie zażegnać niebezpieczeństwo nadmiaru pieniędzy w obiegu. Niektórzy ekonomiści Hindusi zalecają wprost jako skuteczny środek walki z niebezpieczeństwem inflacji, utrzymanie przez dłuższy czas ujemnego salda wymiany handlowej; jednak bez wątpienia pociągnie to za sobą wyczerpywanie się rezerw dewizowych kraju, o ile nadwyżka eksportowa przekroczy pewien dopuszczalny limit. Niekorzystna sytuacja na odcinku bilansu płatniczego nie zdaje się potwierdzać też tych ekonomistów, którzy domagają się znacznego zwiększenia importu i wzrostu deficytu bilansu handlowego.

Jak wynika z exposé budżetowego Ministra Finansów, deficyt bilansu płatniczego w ciągu 9 miesięcy 1952 r. wynosił 460,0 mld rupii, przy czym w III kwartale 1952 r. nastąpiła pewna poprawa. Rezerwy szterlingowe wynosiły we wrześniu 6,9 mld szterlingów, stopniowo polepszając się w następnych miesiącach: w I kwartale 1953 r. poziom tych rezerw wahał się w granicach 7,1 mld - 7,2 mld rupii. Zmniejszony drenaż rezerw szterlingowych - to właśnie skutek restrykcji importowych i polepszenia się bilansu handlowego.

P_r_o_d_u_k_c_j_a

Według danych "Eastern Economist", wskaźniki produkcji ważniejszych gałęzi przemysłu przedstawiały się w 1952 r. stopniowo /sierpień 1939 = 100/:

	1951	1952
Ogólny wskaźnik	113,0	120,0
Wyroby włókiennicze	93,6	102,5
z czego:		
tkaniny bawełniane	96,7	107,7
wyroby z juty	83,2	89,2
Paliwa i energetyka	175,9	183,0
Stal	149,9	157,8
Surówka żelaza	100,7	101,0
Papier	191,1	199,0
Zapałki	97,4	101,9
Barwniki	124,6	114,2
Kwas siarkowy	119,6	110,5
Cement	190,5	210,6
Cukier	152,5	162,5

Mimo dość znacznego, w porównaniu z 1951 r., wzrostu produkcji przemysłu włókienniczego w Indiach, stoi on już pewnego czasu w obliczu kryzysu. Kryzys ten dotknął przede wszystkim chałupników hinduskich. Erzeszenie tkaczy w Madras ocenia, iż tylko w tej prowincji wartość zmagazynowanych i nie mających zbytu tkanin przekracza 40,0 mln rupii. Istota kryzysu w przemyśle włókienniczym polega więc na trudności znalezienia nabywców, co musiał przyznać nawet premier Indii, Nehru. Nehru nie wspomina jednak wcale, iż jest to wynikiem spadku siły nabywczej ludności. Kryzys zbytu jest tak silny, iż nawet t.zw. komisja do spraw "planowania gospodarki" nie przewiduje, by pod koniec "planu" 5-letniego mogło być powrócić do konsumpcji przedwojennej. Eksperci zakładają, iż w sezonie 1955/56 /koniec "planu" 5-letniego/ zużycie będzie do przeciętnie 15 jardów na 1 mieszkańca, wobec 16,67 jardea przed wojną i 9,7 jardea w 1950/51 r.

Podobnie palący problem zbytu powstał w przemyśle cukrowniczym. W sezonie 1951/52 Indie wyprodukowały około 1.500.000 ton cukru. W ten sposób osiągnięto poziom, przewidywany przez komisję "planowania" na rok 1955. Obecnie cukrownie hinduskie przeżywają "kryzys nadprodukcji". Z półoficjalnych danych wynika, że cukrownie miały na składzie we wrześniu 1952 r. około 500.000 ton cukru, nie mając komu go sprzedać. Ani masowa ludność miejskiej, ani głodujący mieszkańcy wsi, nie uważają za poważnymi odbiorcami cukru zwłaszcza, że kapitaliści utrzymują wysoką cenę tego artykułu.

Problem zbytu "nadwyżek" cukrowych usiłuje się rozwiązać w typowo kapitalistyczny sposób. Mianowicie, cukrownie uzyskały zgodę rządu na plan, przewidujący rozszerzenie produkcji w oparciu o subsydia rządowe, potrzebne dla utrzymania konkurencyjności cukru hinduskiego na rynkach zagranicznych. Te fundusze na subsydia eksportowe uzyskuje się w wyniku

pewnego podniesienia wewnętrznej ceny cukru. Tak więc ostateczny koszt subwencjonowania eksportu cukru ponoszą najszersze masy hinduskie, płacąc zań wyższe ceny.

Dowodem tego, że cała odpowiedzialność za spadek konsumpcji cukru w Unii Hinduskiej spada na tamtejszy rząd, jest to, że ceny cukru są oficjalnie kontrolowane i wyznaczane przez administrację. Odpowiadając na liczne żądania obniżki cen cukru, t.zw. czynniki miarodajne wskazują na konieczność utrzymania eksportu, do czego jakoby wysokie ceny cukru są nieodzowne. Jedynym milczeniem pomija się wielomilionowe zyski właścicieli cukrowni w Unii Hinduskiej, opanowanych w przeważającej części przez kapitał zagraniczny.

W ciężkim położeniu znajduje się również hinduski przemysł jutowy. Rosnąca presja na ceny wyrobów jutowych na rynku kapitalistycznym, zadała poważny cios eksporterom tych artykułów, nie znajdujących na nie nabywców mimo, że poczynili poważne ustępstwa w zakresie ceny i warunków płatności.

Kapitałiści brytyjscy, kontrolujący hinduski przemysł jutowy, podnieśli protesty z powodu pogorszenia się sytuacji, domagając się od rządu zastosowania "odpowiednich środków", dając przede wszystkim do obniżenia płac robotniczych. Zwolniono dziesiątki tysięcy robotników, a zatrudnionym skrócono tydzień roboczy do 2 lub 3 dni. Administracja hinduska, ściśle związana z kapitałem obcym, nie podjęła żadnej akcji w celu ochrony robotników przemysłu jutowego.

Stopa życiowa

Według danych urzędowych, koszty utrzymania wzrastały szczególnie szybko w okresie grudzień-marzec 1953 r. Wskaźnik cen artykułów żywnościowych w grudniu wynosił /1939 = 100/ 348,5, w styczniu - 357,6, a lutym 361,6. Już w marcu wskaźnik podskoczył do 386,6, wobec 335,2 w marcu 1952 r. Ogólny wskaźnik cen wszystkich towarów wynosił w marcu 1953 r. 386, tj. o 21,2 punkta więcej niż w marcu 1952 r. W marcu najbardziej wzrosły ceny oleju roślinnego, co dotkliwie odbiło się na budżetach domowych warstw średnich. W grudniu 1952 r. wskaźnik cen tego artykułu wynosił 439, a w połowie marca 1953 r. podniósł się do 478,0, wzrastając o 102 punkty w porównaniu z marcem 1952 r. Wzrosły również ceny artykułów włókienniczych, półfabrykatów i innych artykułów masowego spożycia.

Kryzys przeżywany obecnie przez wiele gałęzi przemysłu hinduskiego powoduje, iż armia bezrobotnych stale rośnie. Ostatnio bezrobocie objęło szerokie masy robotników na plantacjach herbaty.

Kapitał angielski, który w 86% kontroluje produkcję herbaty na terenie Unii Hinduskiej, przystąpił do systematycznej likwidacji działalności swych przedsiębiorstw. Jak piszą oficjalne, jawnie zaniżone dane, w ciągu ostatnich miesięcy zamknięto 113 plantacji w stanach Assam, Bengal i Uttar Pradesh. W wyniku tego straciło pracę 46.739 robotników. Faktycznie zaś liczba zwolnionych jest co najmniej dwukrotnie wyższa. Ponadto dane oficjalne nie obejmują częściowo

z/ na rynku wewnętrznym

bezrobotnych, których liczba rośnie z każdym dniem. Właściciele plantacji, aby ukryć kolosalne rozmiary bezrobocia, skrócili tydzień pracy, ograniczając go do 2 - 3 dni w tygodniu.

Kapitałiści angielscy przystąpili do generalnego ataku przeciwko robotnikom na plantacjach, w drastyczny sposób obcinając realne zarobki. Wobec zamrożenia płac roboczych na plantacjach na bardzo niskim poziomie, właściciele zostali zobowiązani do dostarczania robotnikom ryżu po przedwojennej cenie około 5 rupii za maund, w porównaniu z ceną wolnorynkową 24 - 28 rupii. Ostatnio właściciele, zasłaniając się trudnościami, wstrzymali dostawy ryżu, odmawiając wypłaty odroczonych wyrównań finansowych.

Bezrobocie oraz niemożność zdobycia jakichkolwiek środków utrzymania spowodowały w ciągu ostatnich trzech miesięcy w stanie Rajasthan wiele wypadków śmierci głodowej. Bezrobocie nikt tu nie rejestruje, stąd niemożliwe jest jakiekolwiek ujęcie liczbowo tej klęski. Według doniesień prasy stwierdzono, że w jednym tylko okręgu stanu Rajasthan liczba robotników nie posiadających żadnych środków utrzymania, przekracza 100 000.

W okręgu Tamil Nad /stan Madras/ ludność nie tylko głoduje z powodu krytycznego braku żywności, ale ponadto cierpi na skutek katastrofalnego braku wody do picia. Jakkolwiek trwała, wynikająca z braku monsunów, trwa już nieprzerwanie 6 lat, lokalna administracja nie uczyniła nic, by ulżyć cierpieniom ludności. Wodę sprowadza się w prymitywny sposób, beczkowozami. Wynikiem tego stanu rzeczy są częste epidemie, pochłaniające wiele ofiar. Odsetek bezrobotnych w tym okręgu jest zaskakująco wysoki.

Najbardziej krytyczna jest sytuacja w stanie Bombaj /liczącym 35.943.000 ludności/, gdzie klęska głodu i kradzieży nędzą dotkniętych jest 6 mln ludzi.

J A P O N I A

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Według danych Ministerstwa Finansów eksport w marcu 1953 r. wyniósł 41.234 mln jen /\$ 114,5 mln/, a import - 67.414 mln jen /\$ 187,3 mln/. W porównaniu z lutym 1953 r. eksport zwiększył się o 33,9%, a import o 9%. Poniższe zestawienie charakteryzuje główne elementy struktury towarowego eksportu i importu w marcu 1953 r. w mln jen i w procentach całego wywozu i przywozu:

<u>Eksport</u>	Suma	%
statki	6.434	15,6
metale żelazne		
i wyroby z nich	5.361	14,2
towary bawełniane	4.756	11,5
ryby i produkty rybne	1.677	4,1

Import	Suma	%
bawełna	11.084	16,4
ropa naftowa	6.071	9,0
rz. metal	4.685	7,0
	3.976	5,9

W I kwartale 1953 r. bilans handlowy zamknął się saldem towarami w kwocie 96.017 mln jen. W okresie tym Japonia eksportowała towary wartości 100.671 mln jen, przywożąc za 196.688 mln jen. W porównaniu z I kwartałem 1952 r. eksport japoński spadł o 21,6%, natomiast import wzrósł o 16,4%.

W odniesieniu do poszczególnych pozycji towarowych przede wszystkim spadł o 40% wywóz materiałów włókienniczych, natomiast wzrósł wywóz artykułów spożywczych i maszyn. Na odcinku importu wzrósł o 116,2% przywóz skór, skórsek, soji i kauczuku, o 53,8% - przywóz rud metali, spadł natomiast import tekstylii.

Chociaż nie dysponujemy jeszcze danymi odnośnie struktury geograficznej handlu zagranicznego, to jednak na podstawie certyfikatów eksportowych, wydanych przez Bank Centralny można w dużym przybliżeniu określić kierunek eksportu do poszczególnych stref walutowych. Poniższa tabela przedstawia w przybliżeniu podział eksportu wg stref walutowych w okresie grudzień 1952 - marzec 1953 r. /w tysiącach \$/:

	1952	1953	1 9 5 3	
	grudzień	styczeń	l u t y	marzec
obszar dolarowy	34.546	31.831	34.952	103.002
obszar szterling.	33.194	33.901	39.837	46.505
obszar "open account"	28.792	26.292	25.766	31.861
obszar	22.560	21.638	19.349	24.636

Zamieszczone zestawienie wskazuje na rosnącą wartość eksportu do krajów bloku dolarowego kosztem początkowego zmniejszenia się wywozu do innych stref walutowych /styczeń i luty/. W marcu 1953 r. suma wydanych certyfikatów eksportowych przekroczyła po raz pierwszy od 10 miesięcy kwotę \$ 100,0 mln, jednakowoż nie świadczy to, jak stwierdza Ministerstwo Handlu Zagranicznego i Przemysłu o trwałej poprawie eksportu japońskiego. Zwiększenie wartości wywozu zjawiskiem przejściowym i nie stać się powodem do nadmiernego optymizmu. Jak wynika z poprzednich oświadczeń Ministerstwa, wzrost eksportu do obszaru dolarowego był bezpośrednim wynikiem otrzymania zamówienia na budowę tankowców dla Liberii, a nie rezultatem ogólnego polepszenia się koniunktury.

W końcu marca opublikowano w Tokio program importowy na okres kwiecień - wrzesień 1953 r., opiewający na \$ 1.226,0 mln, z czego na przywóz ze strefy dolarowej przypada \$ 579,08 mln, z strefy szterlingowej - \$ 299,89 mln, a z obszaru "open account" \$ 346,35 mln. Jak wynika z oficjalnego oświadczenia Ministerstwa Handlu Zagranicznego i Przemysłu, szczególny nacisk położony na przywóz surowców przemysłowych, mając na względzie politykę szybkiego wykonania amerykańskich zamówień wojennych.

Zwiększenie importu z obszaru "open account" o \$ 50,0 w porównaniu z poprzednim półroczem związane jest z przewidzianym zawarciem szeregu umów clearingowych z krajami, należącymi do tego obszaru. Natomiast program obecny znacznie zmniejsza kwoty na przywóz ze strefy szterlingowej, wynoszące w poprzednim półroczu \$ 463 mln. Władze japońskie twierdzą, iż zmniejszenie sum na import z obszaru funta nie oznacza zaostrzenia kursu polityki handlowej wobec tej strefy, lecz jest spowodowane jedynie przyczynami sezonowymi dodając, iż nawet obecna suma \$ 299 mln jest w tych warunkach bardzo znaczna zwłaszcza iż w bieżącym roku nie należy liczyć się z poważnym polepszeniem salda wymiany handlowej Japonii z blokiem szterlingowym. W myśl zawartego w kwietniu układu płatniczego z Wielką Brytanią, Japonia wyraziła zgodę na utrzymanie swego eksportu do krajów funta na poziomie £ 197 mln /\$ 541,6 mln/ rocznie. Wartość importu ze strefy szterlingowej ma wynosić £ 233,0 mln /\$ 652,4 mln/ rocznie, co w przybliżeniu odpowiada w odpowiedniej części wartości przywozu, ustalonej w programie na okres kwiecień - wrzesień 1953 r. W ten sposób Japonia wyraziła zgodę na powstanie nadwyżki importowej z obszarem funta w wysokości £ 36,0 mln /\$ 100,8 mln/ rocznie, na skutek czego rezerwy szterlingowe spadną z £ 87 mln do £ 51 mln. Jak wynika z oświadczenia Japońskiego Ministerstwa Handlu Zagranicznego zawarte w tym umowieniu należy uważać jedynie za "tymczasowe" przy czym Japonia zastrzegła sobie możliwość podjęcia rokowań.

Ustaleniu kwot programu importowego na okres kwiecień - wrzesień 1953 r. towarzyszyło wznowienie z dn. 1.IV. t.zw. systemu "automatic approval" w odniesieniu do 190 pozycji towarowych, importowanych ze wszystkich stref walutowych. Obecnie zezwala się "automatycznie" na przywóz szeregu towarów z bloku dolarowego na sumę do \$ 80,0 mln, z bloku szterlingowego na sumę do \$ 80,0 mln, a z krajów "open account" na sumę do \$ 100,0 mln. Przywrócenie tego systemu jest wyrazem pewnego optymizmu japońskich kół rządowych w odniesieniu do przyszłej sytuacji na odcinku handlu zagranicznego, mimo znacznego spadku wywozu w 1952 r. Obecnie rząd koncentruje wszystkie starania na wzmożeniu eksportu, chcąc za wszelką cenę wyrównać straty poniesione w roku ubiegłym.

Jednym z istotnych przejawów polityki popierania eksportu jest subwencjonowanie przemysłu krajowego pracującego na eksport i uskarżającego się na wysokie koszty własne. Prasa krajowa, w artykułach i uskarżających się na wysokie koszty własne. Prasa krajowa, w artykułach talistycznych, konkurujących z Japonią, poświęca pod tym tytułem wiele miejsca rozwojowi wypadków w tej dziedzinie. W marcu np. prezes Banku Tokijskiego zaproponował Ministerstwu Finansów zmniejszenie oprocentowania pożyczek udzielanych górnictwu, przemysłowi energetycznemu, żelaznemu i stalowemu, a tym samym wpłynięcia na obniżkę kosztów własnych produkcji. W końcu tego miesiąca japoński Bank Eksportowo-Importowy obniżył oficjalną stopę procentową z 7 1/2 do 7%, zmniejszając jednocześnie t.zw. minimalną stopę procentową z 6 do 5%; ta ostatnia ma charakter uprzywilejowany i stanowi formę pomocy dla eksporterów.

Koła gospodarcze Japonii skrupulatnie przygotowują program penetracji na rynki Azji Północno-Wschodniej, gdzie toczy

szczególnie zażarta walka konkurencyjna z państwami zachodnimi. Wytyczne tej polityki - to przede wszystkim zawarcie jak największej ilości umów handlowych w celu pozyskania źródeł surowców obecnie nabywanych za dolary oraz udzielanie pomocy technicznej i dostaw sprzętu dla słabo rozwiniętego przemysłu krajów Azji i Północno-Wschodniej, w ramach spłat odszkodowań wojennych. W ten sposób rynki Azji Północno-Wschodniej powinny zwiększyć znacznie swą chłonność na towary japońskie.

Wstępnyymi przygotowaniem do realizacji tych wytycznych mają się zająć liczne japońskie misje handlowe, które ostatnio wizytują Indonezję, Filipiny, Indie, Pakistan, Malaje, Burmę i Syjam, kierując swe zainteresowanie na złoża ropy, rudy żelaznej, bauxytu, plantacje kauczuku, kopry, trzciny cukrowej etc.

Szczególną uwagę skupiają przemysłowcy japońscy na pa-
japoński problemie dostaw rudy żelaznej. W roku bieżącym przemysł krajowy stanie wobec braku surowki żelaznej, gdyż podaż produkcji ton. T.zw. "wielka piątka" przemysłu stalowego, tj. koncerny Jawata Iron & Steel, Fuji Iron, Japan Steel Tube, Japan Steel Pipe Mining i Nittetsu Mining pragną wzmoczyć import rudy do Japonii, a jednocześnie zaangażować się w znacznie większym stopniu w wydobycie tego surowca w krajach obcych. Na Filipinach japoński przemysł stalowy zainwestował pewne sumy w wydobycie rudy żelaza. Już w październiku 1953 r. nadejdzie z Filipin 1,0 mln ton rudy dla Japonii. W Indiach plany japońskie rozbijają się częściowo o ostry sprzeciw Brytyjczyków, widzących w działalności koncernów japońskich formę penetracji amerykańskiej. Ostatnio hutnikom udało się pokrzyżować japońskie plany budowy kombinatu kontrolnego w Orissa. Natomiast w Goa Japan Steel Pipe Mining dostarcza tam wyposażenie wartości 3,6 mln w zamian za prawo wydobycia ogółem 1,5 mln ton rudy. Na Malajach koncern japoński Steel Tube zawarł umowę o zainwestowanie poważnych sum w ponowne uruchomienie kopalni rudy w prowincji Kelantan w Północno-Malajach. Kopalnia ta również przed wojną była kontrolowana przez kapitał japoński.

Ogółem japoński przemysł stalowy zamierza importować z 1953/54 3,9 mln ton rudy żelaznej: 0,95 mln ton z USA, 2,96 mln ton z Azji Północno-Wschodniej z czego na import z Malajów przypadnie 0,7 mln ton, z Filipin - 1,4 mln ton, z Goa - 120.000 ton oraz z Indii - 200.000 ton.

Problem importu rudy żelaznej związany jest ściśle z zadaniem wzmoczenia eksportu japońskich wyrobów stalowych. Aby w dzwizy uzyskane za ten eksport obracać się m.in. na zakup ropy. W związku z tym przemysłowcy japońscy są szczególnie zainteresowani powstaniem Europejskiej Unii Węgla i Stali, mogącej sprostać japońskiemu rynkowi zbytu w Europie Zachodniej, na Bliskim Wschodzie, Azji Południowo-Wschodniej, Ameryce Południowej i Australii. Delegaci Japońskiego Stowarzyszenia Przemysłu Żelaznego i Stalowego stwierdzili na konferencji w Osaka, iż japoński przemysł stalowy jest dla Japonii koniecznością. Jedynym źródłem uzyskania środków na zakup rudy żelaznej. Unia Węgla i Stali, sprzedająca gotowe wyroby stalowe

po tańszych cenach "poolowych" podciąłaby tę gałąź eksportu japońskiego. Zainteresowane koła przemysłowców japońskich zmierzają wobec tego do utworzenia organizacji przemysłu stalowego, stanowiącej pewną przeciwwagę nowopowstałej Unii Węgla i Stali. Jednocześnie przemysł japoński domaga się od rządu mianowania stałego obserwatora przy poselstwie japońskim w Luksemburgu, siedzibie "poolu".

Japońscy producenci stali, oraz taboru kolejowego od dłuższego czasu utrzymują się na jednym z pierwszych stą wśród dostawców krajów Azji Północno-Wschodniej wypierając stąd z powodzeniem W. Brytanię. W ciągu ostatnich trzech lat Japonia zapewniała sobie np. 40% pakistańskich zamówień na lokomotywy i inny tabor kolejowy. W kwietniu przybyła do Karaczi nowa japońska misja handlowa, oferując tabor, maszyny etc. na warunkach kredytu długoterminowego i po cenach o 30% niższych od cen innych konkurentów. O zacieśniających się stosunkach japońsko-pakistańskich świadczy fakt, iż w tymże miesiącu rząd Pakistanu zwrócił Japonii skonfiskowaną w czasie wojny własność, m.in. 4 fabryki tekstylne w Pendżabie, a wkrótce po tym zawarł obszerną umowę handlową z Japonią. Japonia importowała w 1953/54 towary pakistańskie wartości około £ 32,0 mln eksportując w zamian dobra inwestycyjne, tkaniny

Poprawa stosunków handlowych z Pakistanem i Indonezją /patrz "WHZ" nr 10/93/ przejawiająca się ostatnio tendencją koncentracji w przemyśle przedziałniczym, niższe ceny bawełny przyczyniają się do tego, iż perspektywy eksportu tekstylii w 1953 r. kształtują się pomyślniej.

Przewidywany wywóz tkanin bawełnianych wyniesie w 1953 r. 840 mln jardów kw wobec tylko 700 mln jardów w 1952 r. i 1.086 mln jardów kw w 1950 r. Ponadto przewiduje się eksport 80.000 bel surowego jedwabiu wobec 56.000 bel w 1952 r. i 245 mln jardów kw tkanin ze sztucznego jedwabiu wobec 2230 mln jardów w 1952 r. i 65 mln jardów tkanin ze sztucznych włókien wobec 80 mln jardów kw w 1952 r.

W walce Japonii o rynki zbytu coraz poważniejszym przeciwnikiem stają się Niemcy zachodnie. Pisma zach.-niemieckie ostro krytykują japońską politykę cen eksportowych, podciągających częstokroć ceny zach.-niemieckie. Szczególnego znaczenia nabrała ostatnio walka o zbyt małoobrazkowych aparatów fotograficznych. Japoński przemysł fotograficzny wypuszcza na rynek co miesiąc około 1.000 sztuk aparatów "Nikon" /typ "Contax"/ i "Kanon" /typ "Leica"/, Na rynku japońskim cena pierwszego z tych aparatów wynosi 81.200 jen, a drugiego 95.000 jen. Natomiast zachodnio-niemieckie aparaty "Contax" sprzedawane są po 202.800 jen, tj. o 149,7% drożej, a "Leica" - po 185.000 jen, czyli o 94,7% drożej.

Pismo "Handelsblatt" donosi też o mnożących się wypadkach podrabiania przez Japonię zach.-niemieckich marek handlowych m.in. ołówków.

Penetracja japońska we wzrastającej mierze kieruje się na Bliski Wschód /patrz nr 10/93 "WHZ"/ o czym świadczy szereg wizyt japońskiej misji handlowej na tym obszarze.

Według oświadczenia szefa tej misji w ciągu bieżącego roku finansowego, zaczynającego się w kwietniu, Japonia będzie w stanie dostarczyć do Turcji, Persji, Iraku, Libanu, Syrii i Egiptu towary wartości \$ 100 mln. Oświadczył on, że wkrótce zostaną zawarte umowy handlowe z Libanem, Syrią i Irakiem. Umowy z Egiptem i Persją "będą wymagały upływu pewnego czasu", biorąc pod uwagę, iż misja odbyła dopiero dopiero wstępne rozmowy z wymienionymi krajami.

Istnieją też możliwości zawarcia umowy handlowej pomiędzy Japonią a Izraelem, przy czym Izrael mógłby eksportować potaż, wyroby skórzane i tekstylia, w zamian za maszyny, statki rybackie i inne wyroby przemysłowe z Japonii.

Osobnym zagadnieniem przy omawianiu postępów handlu japońskiego na Bliskim Wschodzie jest problem nafty perskiej, której nacjonalizacja kwestionowana jest przez Wielką Brytanię. W niezadowoleniu Wielkiej Brytanii Japonia weszła w kontakt z przedstawicielami irańskiego przemysłu naftowego, pragnąc zakupić większe ilości ropy. Firma japońska Idemitsu Kosan Oil Company wysłała kilka tankowców do Abadanu, które powróciły do Japonii z ładunkiem ropy. W rezultacie powstał zatarg na tym tle z Wielką Brytanią.

W sporze zabrał również głos przedstawiciel A.I.O.C. (Amerykańskiego Towarzystwa) przestrzegł firmy japońskie przed ładowaniem paliw płynnych w Iranie, grożąc wszczęciem postępowania prawnego.

Wobec Powołując się na koła zbliżone do rządu japońskiego, twierdzi, że kierownicy japońskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych doszli do wniosku, iż kompromisowe rozwiązanie kwestii japońskich zakupów nafty w Iranie jest koniecznością, ponieważ w przeciwnym wypadku może doprowadzić to do komplikacji gospodarczych między Japonią i W. Brytanią. Cytowana agencja stwierdza, że niebawem przedstawiciele rządu japońskiego rozpoczną mają w Londynie rozmowy na ten temat.

Ogólne osłabienie napięcia międzynarodowego oraz możliwości zawarcia porozumienia na Korei powoduje, iż eksporterzy japońscy zaczynają się liczyć z poważnym spadkiem wpływów dolarowych. Japonię koła finansowo-gospodarcze wyrażają poważne niepokojenie, twierdząc, że gospodarka "wolnych" narodów cierpiąc obecnie na zbrojeniach poważnie ucierpi w rezultacie wydatków amerykańskich na cele wojenne. Wobec tych kół, szczególnie zagrożony będzie japoński przemysł stalowy, żelazny i węglowy; już obecnie ocenia się prawdopodobne zmniejszenie się wpływów dolarów z tytułu japońskich dostaw "strategicznych" na \$ 600,0 mln.

W świetle wydarzeń tym bardziej paląca staje się kwestia dostaw na szeregu surowców, jak np. węgla nie z obszaru dolarowego, która ma znaczenie dogodniejszych warunkach z Chin czy ZSRR. Wykazywane obecnie zaczyna się realizować na bazie obrotów komercyjnych. Zgodnie z informacjami Keimei Trading Co. w połowie kwietnia nastąpiła wymiana 20.000 wrzecion japońskiej produkcji za 175.000 ton węgla chińskiego. Obecnie toczą się podobne rozmowy w sprawie dalszej wymiany 500.000 ton węgla chińskiego na japońskie wyroby przemysłowe.

Jednocześnie z Waszyngtonu nadeszła wiadomość, jakoby Japonia miała zrezygnować z zamierzonego kupna 100.000 ton węgla amerykańskiego. Zaznaczamy, iż cena węgla chińskiego kalkuluje się o 7 $\frac{1}{2}$ taniej niż amerykańskiego. Ta decyzja towarzystw japońskich jest niewątpliwie reakcją na nowiny amerykańskie i może przyspieszyć ściślejsze nawiązanie stosunków handlowych z Chinami. Japonia chciałaby również nabywać węgiel radziecki; już poprzednio zawarto mniejszą transakcję o dostawę 13.000 ton węgla z Sachalinu płatną w szterlingach oraz transakcję wymienną, przewidującą wymianę również 13.000 ton węgla w zamian za 130.000 lbs przędzy ze sztucznego jedwabiu. Ostatnio towarzystwo japońskie Okura Shoji wyraziło chęć w ciągu 5 miesięcy większych już ilości węgla, mianowicie 300.000 ton z dostawą miesięczną po 60.000 ton zaczynając od maja, a towarzystwo Shinshin Jitsugyo zaproponowało radzieckiej firmie handlowej wymianę 100.000 ton węgla w zamian za towary japońskie.

Fakty te świadczą o rosnącym przekonaniu japońskich firm handlowych, iż naturalni kontrahenci Japonii - Chiny i ZSRR - zapewniają o wiele lepsze warunki wymiany handlowej niż USA.

Produkcja

Według danych miesięcznego biuletynu statystycznego ONZ wskaźniki produkcji przemysłowej Japonii przedstawiały się w styczniu 1953 r. /1948 r. = 100/ następująco:

	grudzień 1952 r.	styczeń 1953 r.
ogólny wskaźnik	224	210
z czego:		
górnictwo	130	163
przemysł przetwórczy	259	236
energetyka	150	145

W cyfrach absolutnych produkcja w styczniu 1953 r. przedstawiała się następująco:

	1952 grudzień	1953 styczeń
węgiel tys.t.	3.121	4.264
surówka żelazna tys.t.	288	315
stal "	373	354
miedź elektrolityczna t.	6.721	6.214
cynk t.	5.467	5.724
aluminium t.	3.371	3.104
siarka t.	15.716	18.100
cement tys.t.	614	496
siarczan amonu "	139	154
jedwab naturalny w belach /po 132 lbs/	24.454	15.432
przędza bawełniana mln.lbs	67	60
tkaniny bawełniane " yard	183	184
" ze sztucznego jedwabiu yard	41	40

Produkcja broni w Japonii w 1953/54 r. i w latach następ-
nych ma się kształtować następująco:

	1954-55	1953-54
trój-nitro-toluen /TNT/ t.	9.500	6.000
prochu dla wybuchowe t.	7.200	4.000
podstawki rakiet i odrzutowców/		
moździerze i broń krótka \$	150 mln	80 mln
	130 mln	70 mln

Ostatnio powstał specjalny Komitet do Spraw Broni przy
Federacji Organizacji Gospodarczych /Keidanzen/ będącej
najbardziej wpływową częścią finansjery japońskiej. Wspo-
lona Komisja ma położyć szczególny nacisk na zwiększenie pro-
dukcji materiałów wojennych, zaspakajając b. znaczny do niedawna
deficyt amerykański.

W I kwartale 1953 r. amerykańskie zamówienia wojenne
w Japonii stale wzrastały. W styczniu i lutym 1953 r. USA upla-
ciła zamówienia na sumę \$ 60,0 mln. Zamówienia te osiągnęły
do punktu szczytowego w marcu - w jednym tylko tygodniu, od
12 do 8 marca USA poczyniły zamówienia na sumę \$ 30,0 mln. Ogó-
łem od stycznia do 15 marca 1953 r. Japonia uzyskała z tego ty-
tułu \$ 116,0 mln.

Ceny dostaw japońskich dla amerykańskich sił zbrojnych
ostatnio częstych sporów między zainteresowanymi rządami.
Amerykańskie władze ostrzegły Japonię, iż firmy japoń-
skie żądają zbyt wysokich cen. Amerykanie zarzucają tym firmom,
iż wchodzi one w porozumienie, mające na celu wyśrubowanie cen
zamówień amerykańskich, zwłaszcza cementu, akumulatorów, dykty etc.

Pod presją amerykańską doszło w kwietniu do zawarcia szcze-
gólnie niekorzystnego dla Japonii tajnego układu w sprawie taryf
kolejowych przy transporcie materiałów zbrojeniowych dla
sił zbrojnych USA. W myśl tego porozumienia
amerykańskie koleje żelaznych zobowiązuje się do przewiezienia
dla o otrzymaniu przesyłek zbrojeniowych w terminie 24 godzin od
domagającej się zamówienia. Opłaty przy tych transportach
o 10% - 60% niższe od zwykłych stawek. Skonfrontowanie tej wia-
domości z inną informacją, donoszącą o zwiększeniu z dn 1.II.
stawek kolejowych przy przewozie ryżu, pszenicy,
olejów etc. jaskrawo pokazuje, kto będzie płacił za uprzywi-
leżowane frachty, z których korzysta armia amerykańska okupują-
ca Japonię.

Faktycznie uzależnienie gospodarki japońskiej od USA
znalazło swoje formalne odzwierciedlenie w zawartym ostatnio
traktacie o przyjaźni, handlu i żegludze między USA
i Japonią. Pismo o przyjaźni, handlu i żegludze między USA
i Japonią ten układ pisząc, iż obecnie firmy amerykańskie mogą
w Japonii wykupywać wypuszczone już akcje przedsiębiorstw ja-
pońskich. Okoliczność, iż formalnie również firmy japońskie
mogą zastrzeżone podobne prawa jest bez znaczenia, gdyż wielki
kapitał amerykański przeniknął całkowicie do japońskiego przemysłu na-
prawy i materiałów elektrotechnicznych, kontrolując jednocześnie

szereg innych gałęzi przemysłu.

Pod płaszczykiem rzekomej "równości" stron, Stany Zjednoczone osiągnęły przy pomocy nowego układu faktyczną likwidację kontroli rządu japońskiego nad zagranicznymi inwestycjami oraz nad wywozem zysków.

S_t_o_p_a_z_y_c_i_o_w_a

Położenie mas pracujących w okupowanej Japonii stale pogarsza się, na co wskazuje nawet oficjalna statystyka japońska. Według oficjalnych danych Ministerstwa Finansów w 1953 r. ogólna suma opodatkowania w przeliczeniu na głowę mieszkańca będzie 7,6% większa niż w okresie przedwojennym. Jak wynika z cyfr opublikowanych przez prasę zagraniczną w 1951 r. opodatkowanie na 1 mieszkańca stanowiło 151% opodatkowania z okresu przedwojennego. Powyższe zestawienie wskazuje na zaniżony charakter oficjalnych cyfr przytoczonych przez japońskie Ministerstwo Finansów.

Podane przeciętne liczby ukrywają sposób rozłożenia opodatkowania na całą ludność Japonii, którego ofiarą padają przede wszystkim masy pracujące. W ciężkim położeniu znajdują się też średnie warstwy społeczeństwa. Jak donosi np. korespondent pisma "Chicago Sun & Times" Japończyk zarabiający rocznie sumę odpowiadającą \$ 1000 musi 50% dochodu oddać na podatki. W rezultacie ilość egzekucji mienia stale wzrasta wynosząc, według oficjalnych danych, w samym tylko np. Tokio 300.000 w 1951 r.

Jednocześnie rząd otacza troskliwą opieką wielkich kapitalistów, zmniejszając opodatkowanie ich ogromnych zysków. Wystarczy wskazać, iż jedynie w 1952 r. zmniejszono opodatkowanie dochodów rocznych ponad 1 mln. yen.

Wzrostowi opodatkowania szerokich mas, towarzyszy rosnące bezrobocie. Według danych agencji Kyodo Cushin stopa zatrudnienia w styczniu spadł ponownie w porównaniu z miesiącem poprzednim. Jedno tylko wielkie towarzystwo transportowe zwolniło na początku roku 13.000 robotników, jedna z największych przedsiębiorstw "Fudzi", zamierza zwolnić 1500 osób. Przedsiębiorstwa "Dainippon" "Tokio Spinning" i inne przedsiębiorstwa tej branży również zawiadomiły o zamiarze zwolnienia części załóg. Zaznaczamy, iż w 1952 r. dziesięć fabryk włókienniczych zwolniło 30% swych pracowników.

K O L U M B I A

Sytuacja gospodarcza

Handel zagraniczny

Zgodnie z danymi pisma "Records & Statistics", w pierwszych 10 miesiący 1952 r. eksport Kolumbii osiągnął wartość \$ 929,8 mln, a import - \$ 844,1 mln. Udział Stanów Zjednoczonych w eksporcie kolumbijskim wyniósł ponad 80%, w imporcie zaś - dwie trzecie ogólnej wartości przywozu. Brak danych o eksporcie...

anych odnośnie obrotów za cały 1952 r., jednakże przewiduje się, że zamknęły się one saldem dodatnim wobec pomyslnego rozwoju wywozu kawy, najważniejszego artykułu eksportowego. Według oceny pisma "Foreign Commerce Weekly", eksport kawy w 1952 r. osiągnął ponad 5 mln worków /a 60 kg/, wartości ca \$ 380 mln wobec 4,7 mln worków w 1951 r. wartości ca \$ 354,3 mln.

Rząd Kolumbii powziął w roku ubiegłym szereg kroków, zmierzających do ożywienia eksportu innych artykułów poza kawą. Tak np. w sierpniu ubiegłego roku wydany został dekret, ułatwiający wywóz innych towarów i zezwalający eksporterom tychże na samochodów i innych artykułów, objętych normalnie zakazem. Jednakże towary te nadal stanowią jedynie znikomy procent ogólnego eksportu kolumbijskiego. Jak przewiduje "Foreign Commerce Weekly", w roku bieżącym Kolumbia nadal będzie się starała zróżnicować swój eksport drogą dodatkowych bilateralnych umów handlowych. Zdaniem cytowanego pisma, nie wydaje się, aby zważano jakąś zasadniczą zmianę struktury towarowej eksportu. Nawet stosowane dotychczas restrykcje importowe nie ulegną prawdopodobnie osłabieniu w roku bieżącym.

Istniejąco od kilku lat restrykcje importowe mają na celu ochronę znajdującego się jeszcze w powijkach przemysłu krajowego. Ostatnio rygorystyczny zakaz przywozu rozciągnięty został między innymi na artykuły tekstylne.

Łatwy dostęp na rynek kolumbijski znajdują towary niezbędne dla rozbudowy gospodarczej jak: surowce przemysłowe, maszyny oraz sprzęt przemysłowy, rolniczy i transportowy, materiały dla robót publicznych, a ponadto artykuły chemiczne i farmaceutyczne.

Finanse

Pomyślny rozwój eksportu kawy, jak również produkcji i wywozu cukru oraz ropy naftowej przyczyniły się do osłabienia występującej w pierwszych latach po drugiej wojnie światowej, groźby dewaluacji peso kolumbijskiego. Bilans płatniczy wykazał równowagę, a rezerwy złota i dolarów Banku Republiki 1952 r. wartość \$ 140 mln.

Według prowizorycznych danych nadwyżka dewizowa za rok ubiegły zamknęła się w granicach od \$ 6 mln do \$ 10 mln. Jednakże w zamknięciu roku ubiegłym zanotowano dalszy wzrost ilości pieniądza, która przy końcu roku osiągnęła 610 mln peso. Tym niemniej dziennik "El Comercio" ocenia obecną sytuację gospodarczą Kolumbii jako pomyślną. Dzięki uzyskaniu wyższych cen kawy napływ dolarów z tego kraju, a stosowane rezerwy dewizowych. Wpływy uzyskane ze sprzedaży kawy /stające się jako przywóz towarów zakwalifikowanych przez listy importu "essentials". Dewizy na import innych towarów muszą być nabywane po kursie wolnorynkowym, który na początku bieżącego roku wynosił ca 3,05 peso za 1 dolar USA, jednakże

dewizy na import towarów luksusowych, zwłaszcza samochodów nabywane być muszą po kursie 4 peso za 1 dolar USA. Na ten cel przeznaczają się dewizy uzyskane z eksportu cukru, ryżu, tytoniu i bananów.

P_r_o_d_u_k_c_j_a

Kolumbia, jak wiadomo, jest drugim co do wielkości w Brazylii producentem kawy w świecie. Dzięki pomyślnym warunkom klimatycznym plantacje, położone na wysokości od 800 do 1500 m nad poziomem morza pozwalają uzyskiwać zbiory w ciągu niemal całego roku. Kawa kolumbijska uważana jest za lepszą pod względem jakości od brazylijskiej "Santos" i notowana na rynku nowojorskim są wyższe od tej ostatniej. Zbiory kawy w 1952 r. utrzymane zostały na wysokim poziomie, osiągając ponad 5,5 mln worków. Ponadto w roku ubiegłym uzyskano o 60.000 bel tj. o 28% ponad poziom 1951 r., co zezwoli na zwiększenie przeszło połowy zapotrzebowania krajowego.

Odnośnie produkcji przemysłowej rozporządzamy niekompletnymi danymi. Tak np. wydobycie ropy naftowej w ciągu pierwszych 10 miesięcy 1952 r. osiągnęło 4.576.000 ton wobec 5.400.000 ton za cały 1951 r., a produkcja energii elektrycznej w tym okresie wyniosła 693,3 mln kWh. Gospodarka Kolumbii stanowi, jak wiadomo, dogodny teren dla obcych inwestycji kapitałowych. Przeniknęły tu w pierwszym rzędzie monopol amerykańskich sprzyjają między innymi zaciągane przez rząd kolumbijski w amerykańskich instytucjach bankowych pożyczki na cele rozbudowy gospodarczej. Tak np. po zakończeniu drugiej wojny światowej w Kolumbii przystąpiono do realizacji szeroko zakrojonego programu elektryfikacji kraju. Największą w tej chwili pracę trwają przy wykorzystywaniu wód Rio Magdalena. Pierwsza elektrownia wodna oddana została do użytku na początku 1952 r. Do roku 1955 mają powstać trzy dalsze obiekty tego rodzaju. W związku z tym towarzystwo "Empresa de Electricidad" zaciągnęło na zakup materiałów z USA i opłacenie fachowców amerykańskich dwukrotnie pożyczki w amerykańskim Export-Import-Bank, w łącznej wysokości \$ 6,1 mln. Przyzyskało również pożyczki uzyskanej z Export-Import-Bank, jak i Banku Odbudowy i Rozwoju /z tej ostatniej instytucji - \$ 25 mln/. przystąpiono w roku ubiegłym do rozbudowy sieci kolejowej na linii Magdalena. Ponadto towarzystwo "International Petroleum Co." zainwestowało poprzez "National Petroleum Co of Colombia" \$ 3 mln w budowę rurociągu naftowego Cantimplora - La Dorada. Również inne kapitały, szczególnie francuskie i holenderskie, lokują inwestycje w różnych dziedzinach gospodarki kolumbijskiej. Rząd kolumbijski stara się zapewnić im szczególnie dogodny klimat. Tak np. kapitał zagraniczny zainwestowany w budowę przedsiębiorstw bryk pracujących na surowcu krajowym zwolniony zostaje z podatku od kapitału w ciągu następnych 5 lat; zniesiony został również podatek dochodowy od posiadanych akcji. Warto przypomnieć, że ustawa ograniczająca poprzednio wywóz zysków z przedsiębiorstw w kraju kapitałów, została niedawno zniesiona.

UMOWY HANDLOWE I PŁATNICZE

ALBAŃSKA REPUBLIKA LUDOWA - BULGARSKA REPUBLIKA LUDOWA

W Sofii podpisana została umowa handlowa bułgarsko-albańska na okres lat 1953-1955 oraz protokół o wymianie towarowej i płatnościach na 1953 r.

Bulgaria dostarczy Albanii cementu, maszyn, zbóż i innych towarów, w zamian za co otrzyma miedź, węgiel bitumiczny, rośliny oleiste itd.

AUSTRIA - PORTUGALIA

Austriacko-portugalska umowa handlowa przedłużona została z mocą wsteczną od 24 stycznia br. na dalszy rok do 24 stycznia 1954 r. Zgodnie z umową z 1951 r. lista A i B obejmuje towary, dla których oba kraje zgodziły się wydać licencje importowe, zaś listy C i D - towary, dla których oba kraje miały udzielić licencji eksportowych.

Nowe listy towarowe przewidują m.inn. następujące kontyngenty. Lista A - eksport portugalski - zawiera: przyprawy ko-
rzenne - \$ 30.000, owoce - \$ 30.000, sardynki - \$ 250.000, inne
konserwy rybne - \$ 30.000, wina - \$ 30.000, drzewo korkowe -
\$ 150.000, tkaniny bawełniane, wełniane i jedwabne oraz wyroby
dziane - \$ 25.000, chemikalia - \$ 10.000, inne towary - \$ 100.000.
Lista B - eksport austriacki - obejmuje: piwo - \$ 7.000, wyro-
by cukiernicze \$ 10.000, okulary zwykłe i przeciwsłoneczne
szkła i oprawy do okularów - \$ 15.000, guziki szklane - \$ 5.000,
przedmioty lniane - \$ 20.000, tkaniny lniane - \$ 50.000, papier
różnego gatunku - \$ 30.000, artykuły biurowe - \$ 5.000, kożyska
kulkowe - \$ 150.000, ołówki wysokogatunkowe - \$ 5.000, inne
towary - \$ 100.000.

Lista C - eksport portugalski - obejmuje: kakao - 200 t,
kawa - 50 t, rośliny oleiste /kopra i orzeszki ziemne/ - 1.000 t,
sukuchy - \$ 100.000, wosk pszczeli - 25 t, kwas siarkowy stę-
żony - 50 t, kalafonia - 250 t, sizal - 700 t, drzewo z krajów
tropikalnych - 1.000 m³, cyna - 75 t, ferrowolfram - 120 t,
ferromangan - 200 t. Lista D - eksport austriacki - zawiera:
szkła hematytowa - 3.000 t, blacha handlowa, profile, drut
rozciągnięty itd. - 4.000 t, stal budowlana, stal nierdzewna i
inne gatunki - 2.000 t, nawozy sztuczne - 15.000 t, papier
fotograficzny - 4.000 t, aluminium w sztabach i półfabrykaty alu-
minowe - 500 t, wełna sztuczna - 300 t, celuloza do wyrobu
papieru - 5.000 t.

BELGIA - EGIPCI

Według doniesień Agencji France Presse w Kairze podpisana została niedawno belgijsko-egipska umowa handlowa. Umowa przewiduje głównie wymianę egipskiej bawełny na belgijskie towary gotowe. Równocześnie podpisana umowa płatnicza pomiędzy tymi krajami przewiduje, że dostawy belgijskie do Egiptu mają być regulowane w 40% we frankach belgijskich a w 60% w funtach egipskich.

Za dostawy egipskie do Belgii płacić można frankami belgijskimi lub funtami egipskimi. Transakcje finansowe z Belgią do Egiptu mogą być dokonywane tylko we frankach belgijskich.

BULGARSKA REPUBLIKA LUDOWA - FINLANDIA

Zawarta na 1953 r. bułgarsko-fińska umowa handlowa przewiduje, że eksport fiński obejmuje maszyny, wyroby metalowe, papier i tekturę, chemikalia oraz farmaceutyki. Na eksport bułgarski złożą się pszenica, ryż, pasze, tytoń, przyprawy korzenne, puree pomidorowe, zioła lecznicze, opium, szczeciak, skórzane wyprawione, chemikalia, gips, glina porcelanowa, odpadki bawełniane i lniane oraz wyroby jedwabne.

CZECHOSŁOWACJA - NIEMIECKA REPUBLIKA DEMOKRATYCZNA

W uzupełnieniu wiadomości z nr.14/97 "WHZ" podajemy, że w ramach umowy handlowej między obu krajami podpisana została długoterminowa umowa płatnicza.

EGIPT - GRECJA

Pomiędzy Egiptem a Grecją zawarta została ostatnio umowa kompensacyjna, która przewiduje wymianę egipskiej bawełny na greckie oliwki, oliwę naturalną i tytoń.

FINLANDIA - WŁOCHY

Zawarta ostatnio w Helsinkach umowa handlowa pomiędzy Finlandią a Włochami będzie obowiązywać do 28 lutego 1954 r. W ramach tej umowy eksport fiński obejmuje ser, szpat polny, drzewo i wyroby drzewne, papier i wyroby papierowe, tekturę, maszyny i aparaty. Na eksport włoski złożą się owoce, orzechy, wina, ryż, tekstylia, pojazdy mechaniczne, traktory i części zapasowe, chemikalia, różne maszyny i ich części, wyroby gumowe i inne.

FRANCJA - WŁOCHY

Zgodnie z zawartym ostatnio porozumieniem francusko-włoska umowa handlowa z grudnia 1950 r. przedłużona została na dalszych 6 miesięcy /1 kwiecień a 30 wrzesień/. W komunikacie włoskiego Ministerstwa Handlu Zagranicznego stwierdzono, że delegacja francuska dokładała starań, aby - pomimo obecnej sytuacji Francji w Europejskiej Unii Płatniczej - uwzględnić włoskie żądania odnośnie eksportu włoskich tradycyjnych towarów.

Rokowania miały na celu dostosowanie poprzedniego układu handlowego do nowego francuskiego programu importowego.

który w zakresie importu z krajów OEEC został zmniejszony przez rząd francuski z \$ 130 mln. do \$ 116 mln. miesięcznie. Nowy układ przewiduje pewne zwiększenie włoskich kontyngentów eksportu świeżych owoców i jarzyn, pomidorów, sera, maszyn do pielenia i do szycia, maszyn włókienniczych, poligraficznych oraz maszyn dla przemysłu spożywczego. Dokładnie zbadana została sytuacja dla przemysłu spożywczego. Włoski rząd przyznał działy towarów dawniej zliberalizowanych Włochom przyznając im w ramach francuskiego programu importowego pewne koncesje na eksport produktów, najbardziej dotkniętych przez restrykcje francuskie.

GRECJA - NIEMCY ZACHODNIE

W uzupełnieniu wiadomości z nr.16/99 "WHZ" podajemy szczegółową listę towarów eksportowanych przez Niemcy zachodnie do Grecji: artykuły spożywcze i towary rolnicze - \$ 170.000, chemikalia - \$ 500.000, żelazo i stal - \$ 155.000, tekstylia - \$ 405.000, wyroby drzewne, papier i wyroby papierowe - \$ 130.000, towary i wyroby skórzane - \$ 120.000, wyroby gumowe - \$ 135.000, towary elektrotechniczne - \$ 475.000, wyroby precyzyjne i optyczne - \$ 185.800, pojazdy mechaniczne - \$ 450.000, maszyny - \$ 910.000, wyroby z żelaza stali, blachy i innych metali - \$ 490.000, szkło i ceramika - \$ 115.000, inne towary - \$ 17.000.

HOLANDIA - IZRAEL

Pomiędzy Holandią a Izraelem podpisana została umowa handlowa, obowiązująca na okres 1 roku. Obroty przewidziane przez tę umowę wyniosą 5 mln. funtów izraelskich. Eksport holenderski obejmie nasiona, chemikalia, artykuły spożywcze i towary przemysłowe oraz pawne surowce. Na eksport Izraela z Holandii: towary cytrusowe, chemikalia dla celów przemysłowych i tekstylia.

INDONEZJA - NIEMCY ZACHODNIE

Ostatnio podpisana została umowa handlowa pomiędzy Indonezją a Niemcami zachodnimi. Obroty towarowe w ramach tej umowy wyniosą 640 mln.hfl.

INDONEZJA - NORWEGIA

Pomiędzy Indonezją a Norwegią podpisana została umowa handlowa na okres 1 roku z mocą wsteczną od 1 kwietnia. Eksport norweski do Indonezji obejmie ryby, konserwy rybne, tran, miążgę papierową, papier, radioodbiorniki itd. Na eksport z Indonezji złożą się: kopra, orzeszki ziemne, kauczuk, tytoń w liściach, herbata i przyprawy korzenne.

JAPONIA - STANY ZJEDNOCZONE A.P.

Pomiędzy Japonią a Stanami Zjednoczonymi A.P. podpisana została w dniu 2 kwietnia w Tokio t.zw. "Układ o przyjaźni handlu i żegludze".

NIEMCY ZACHODNIE - PORTUGALIA

Układ handlowy pomiędzy Niemcami zachodnimi a Portugalią, wygasający 30 kwietnia został przedłużony do 30 czerwca, przy czym kwoty wymiany mają być zwiększone o 1/6. W końcu maja zostaną prawdopodobnie podjęte negocjacje na temat zawarcia nowej umowy handlowej. Przewiduje się, że Niemcy zach. przedłożą propozycje odnośnie zmniejszenia obecnej nadwyżki portugalskiej w wymianie między obu krajami. Jednocześnie przedmiotem dyskusji będzie ewentualny udział Niemiec zachodnich w portugalskim 6-letnim "planie rozwoju".

NIEMCY ZACHODNIE - WŁOCHY

Po długotrwałych rokowaniach zawarta została w Rzymie umowa handlowa włosko-zachodnio-niemiecka, której termin ważności upływa przy końcu marca 1954 r. Umowa przewiduje elastyczne stosowanie przepisów reglamentacyjnych przy imporcie owoców i jarzyn przez Niemcy zachodnie, jako próbę wprowadzenia nowej procedury importowej oraz wprowadzenie t.zw. "clausola di miglioramento", która ma być stosowana przy wyzyskaniu kontyngentów zasadniczych. Niemcy zachodnie przyznały Włochom znaczne koncesje na szereg włoskich towarów eksportowych.

NORWEGIA - WŁOCHY

Pomiędzy Włochami a Norwegią zawarta została nowa umowa handlowa z mocą wsteczną od 1 kwietnia br., termin jej ważności wygasa 31 marca 1954 r. Umowa obejmuje specjalne listy kontyngentów towarów niezliberalizowanych oraz dwie listy towarów zliberalizowanych. Włochy dostarczają głównie owoców cytrusowych za sumę 5,5 mln. koron norweskich, suszonych owoców za 2,5 mln. kr., wina za 1 mln. kr., maszyn biurowych za 800.000 kr., maszyn do szycia za 800.000 kr., maszyn do szycia za 500.000 kr., świeżych owoców za 500.000 kr., jak również soków owocowych, sera /za 200.000 kr./ skór, papieru i artykułów fotograficznych.

SZWAJCARIA - WENEZUELA

Szwajcarsko-wenezuelski modus vivendi, regulujący stosunki handlowe pomiędzy tymi krajami został przedłużony na następny rok, do marca 1954 r.

SZWAJCARIA - WĘGIERSKA REPUBLIKA LUDOWA

Pomiędzy Szwajcarią a Węgrami podpisana została ostatnia umowa handlowa, regulująca obroty towarowe pomiędzy tymi krajami w 1953 r.

Węgry dostarczają Szwajcarii przede wszystkim artykułów rolniczych i wyrobów przemysłowych, w zamian za co otrzymują maszynę, instrumenty precyzyjne i chemikalia.

11A

Ogłoszenie 28.III.1953 r. o następujących zmianach sta-
nowiących wyrażonych w \$ etiopskich /=ok.100 - 140 fr.fr./
w wartościach /w napisach podano poprzednie stawki/:
gdziekolwiek niewymienione - 10% a.v./15%/, wyroby me-
talowe - 15% /20%/, nafta i ropa do motorów za 100 kg. - 1,45
/2,90/\$, dyktta - 25. /50% a.v.

W następstwie dewaluacji drachmy greckiej, opłat, celne
podwyższono o 33%.

Uchwała
Dekret rządowy N 952 z dn. 21.II.1953 r. ustala szereg :
cół i zwyczajek celnych w zastosowaniu do znacznej liczby towa-
rów luksusowych /oliwa roślinne, wina i spirytusy, wyroby per-
fumeryjne, tkaniny wełniane i szt.-jedwabne i t.p./

Opłata od opon i detek
Działanie zawieszonyj stawki celnej N 154 zostało zgłosz-
czeniem N 634 /"Revenue commissionnaire"/ wznowione,
czego opłata od importowanych opon i detek wynosi pacy-
od 27.III.33 r. - 33 1/3 % a.v.

longi układ tariff. celnej

z treścią dekretu Nr 303 i 304 z dn. 1. III. 1953r.
tężarowa i wysokość stawek w tariffie celnej zosta-
tek następujące: por.t.c. 303 - sprzęt, radio - tele-
telefoniczne i telefonizacja do użytku prywat. /tele-
f. i inne rad - 25% s.v., por.t.c. 304 - sprzęt
i materiały do druk. obr. kł., fotograf., offsetki

MEKSYK

Zmiana taryfy

Dekret z 21.II.53 w Diario Oficial zmienił nomenklaturę i ustalił następujące stawki poz. taryfy celnej w pesos /= ok. 40,5 fr.fr./ za 100 kg.: minerały zawierające magnez, krzem, wapień itd. - 0,01 + 5%, kable metalowe i stalowe pokryte włóknem bawełnianym o ϕ 10 - 25 mm i wadze 1 mtr 200 - 700 gr. - 0,01 + 10%, soda kaustyczna - 0,10 + 5% a.v.

NIGERIA

Nowa taryfa celna

W dniu 7.III.1953 weszła w życie nowa taryfa celna, która wnosi szereg zmian do stawek pobieranych przy imporcie m. in. olejów /innych niż wino/ tkanin, odzieży, olejów mineralnych itp. Cło od wódek, rumu, ginu i likierów wynosi obecnie £ 4-10-0 za galon przy minimalnej stawce a.v. - 66 2/3%.

PERU

Cło od tkanin jutowych

Dekret z 14.I.1953 ustalił, że przywożone surowe tkaniny jutowe zawierające do 10 nitek w osnowie i wątku opłacać będą zależnie od wagi/ od 14.IV.53 solów 2,80 zamiast dotychczasowych stawki solów 0,40 za 1 kg. /1 sol = ok. 25 fr.fr./.

TUNIS

Cło wywozowe

Dekret z 24.III.1953 r. /J.O.27.III.poz.650/ ustanowił pobieranie cła wywozowego od skór surowych w stanie solonym lub suszonym w wysokości 10% od wartości.

TURCJA

Zwyżka taryfy celnej

W nawiązaniu do informacji o zmianie stawek celnych stosowanych przy imporcie niektórych maszyn i wyrobów gotowych z USA /p.WHZ N 16/99/ służba informacyjna GATT wyjaśniła, że podjęte przez władze tureckie środki odwetowe nie dotyczą towarów pochodzących z innych państw.

STANY ZJEDNOCZONE A.P.

Zmiana w klasyfikacji celnej

Dyrekcja Cel ogłosiła, że zaliczone do pozycji t.c. No 780 nasiona gorczycy, które opłacały przy imporcie do USA 764 centa za lb przeniesione zostały do pozycji t.c. No 764 nasna rolne/ i będą opłacały 1,5 centa za 1 lb.